
PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
PROJEKTU GMINNEGO PROGRAMU
REWITALIZACJI DLA MIASTA KOŚCIERZYNA
NA LATA 2017-2025

Kościerzyna
Kòscérzna

Spis treści

1.	Wprowadzenie	5
2.	Podstawa prawna opracowania Prognozy	6
3.	Cel i zakres Prognozy	7
4.	Metodyka opracowania Prognozy.....	9
5.	Analiza zawartości projektu Programu oraz powiązania z innymi dokumentami	10
5.1.	Ogólna zawartość projektu Programu	10
5.2.	Cele realizacji projektu Programu	13
5.3.	Powiązania projektu Programu z innymi dokumentami	31
5.3.1.	Poziom krajowy	31
5.3.2.	Poziom regionalny	35
5.3.3.	Poziom lokalny	41
6.	Analiza i ocena istniejącego stanu środowiska miasta Kościerzyna na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz analiza istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektu Programu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody	48
6.1.	Powietrze atmosferyczne	48
6.1.1.	Główne problemy i zagrożenia powietrza atmosferycznego.....	54
6.2.	Wody powierzchniowe i podziemne	55
6.2.1.	Wody powierzchniowe.....	55
6.2.2.	Wody podziemne	61
6.2.3.	Zagrożenie powodziowe.....	64
6.2.4.	Główne problemy i zagrożenia wód.....	67
6.3.	Klimat akustyczny	68

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

6.3.1.	Hałas komunikacyjny	68
6.3.2.	Hałas przemysłowy	70
6.3.3.	Hałas komunalny	71
6.4.	Pola elektromagnetyczne	72
6.5.	Formy ochrony przyrody	74
6.5.1.	Główne problemy i zagrożenia zasobów przyrody	77
6.6.	Gleby	78
6.6.1.	Główne problemy i zagrożenia gleb	79
6.7.	Lasy	80
6.7.1.	Główne problemy i zagrożenia lasów	81
6.8.	Kopaliny	82
7.	Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu Programu...	83
8.	Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektu Programu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	87
9.	Przewidywane oddziaływanie na środowisko w wyniku realizacji projektu Programu – analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych	93
9.1.	Oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000.....	96
9.2.	Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, faunę i florę	97
9.3.	Oddziaływanie na ludzi	98
9.4.	Oddziaływanie na jakość wody	99
9.5.	Oddziaływanie na jakość powietrza	100

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

9.6.	Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	101
9.7.	Oddziaływanie na krajobraz	102
9.8.	Oddziaływanie na klimat	103
9.9.	Oddziaływanie na zasoby naturalne.....	103
9.10.	Oddziaływanie na zabytki	103
9.11.	Oddziaływanie na dobra materialne.....	104
9.12.	Oddziaływanie z uwzględnieniem zależności między elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.....	104
10.	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektu Programu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralności tych obszarów.....	105
11.	Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie Programu.....	109
12.	Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu Programu oraz częstotliwości jego przeprowadzenia.....	110
13.	Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	113
14.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	114

1. Wprowadzenie

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025, zwana dalej Prognozą, została opracowana w celu przeprowadzenia procedury opiniowania przez Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w ramach oceny strategicznej oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego dokumentu. Prognoza stanowi jeden z elementów projektu pn. „Rewitalizacja zdegradowanych obszarów Kościerzyny szansą rozwoju całego miasta – opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Kościerzyna”, współfinansowanego ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014 – 2020 oraz budżetu państwa.

„Gminny Program Rewitalizacji dla Miasta Kościerzyna na lata 2017-2025” (GPR) jest podstawowym dokumentem dla prowadzenia procesów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych i jest sporządzany dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego granicami gminy Uchwałą nr XXVI/208/16 Rady Miasta Kościerzyna z dnia 30 marca 2016r. tj. Osiedle 1000-lecia – Kartuska zajmującego powierzchnię 17,5 ha. Głównymi celami Programu jest przeciwdziałanie zdiagnozowanym w obszarze rewitalizacji zjawiskom kryzysowym w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej ze szczególnym uwzględnieniem sfery społecznej.

Realizacja celów strategicznych przyjętych w projekcie Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025, zwanego dalej Programem, będzie wiązała się z wykonywaniem określonych działań rewitalizacyjnych w sposób uwzględniający zrównoważony rozwój oraz wymagania ochrony środowiska. W projekcie Programu określa się i przyjmuje cele strategiczne, z których każdy będzie realizowany poprzez przyporządkowane mu cele operacyjne. W ramach przyjętych celów zostały określone do wykonania kierunki działania, które zostały uszczegółowione pewnymi przedsięwzięciami.

Sporządzenie niniejszej Prognozy stanowi jeden z etapów postępowania w sprawie tzw. oceny strategicznej oddziaływania na środowisko, mającego na celu analizę i ocenę oddziaływania na środowisko działań rewitalizacyjnych zawartych w projekcie Programu.

2. Podstawa prawna opracowania Prognozy

Zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą OOŚ, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają:

- projekty koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju regionalnego,
- projekty polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- projekty polityk, strategii, planów lub programów innych niż wyżej wymienione, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony.

Zawarte w ustawie polskie podstawy prawne dla przeprowadzania postępowania w sprawie strategicznych ocen oddziaływania na środowisko są zgodne z prawodawstwem Unii Europejskiej:

- Dyrektywą 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (tzw. Dyrektywą SEA – Strategic Environmental Assessment),
- Dyrektywą Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. Dyrektywą Ptasią),
- Dyrektywą Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywą Siedliskową).

Dokumentem w rozumieniu ustawy jest projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025, którego zawartość jest przedmiotem niniejszej oceny.

Przeprowadzenie postępowania i opracowanie Prognozy jest obligatoryjne przede wszystkim ze względu na treść, ale także na konsekwencje realizacji kierunkowych postanowień Programu. Niektóre z działań rewitalizacyjnych służące osiągnięciu przyjętych celów mogą być zaliczone do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Zatem istnieje konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedmiotowego Programu przed jego ostatecznym zatwierdzeniem i przyjęciem.

3. Cel i zakres Prognozy

Podstawowym celem Prognozy jest ocena skutków oddziaływania na środowisko proponowanych celów i działań zawartych w projekcie Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025, a także ustalenie, czy przyjęte cele i kierunki działań gwarantują bezpieczeństwo środowiska przyrodniczego oraz czy sprzyjają jego ochronie i zrównoważonemu rozwojowi. Prognoza ma również ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją w przyszłości postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Każde zaproponowane działanie powinno zostać przeanalizowane pod kątem jego wpływu na środowisko, traktowanego jako system połączonych ze sobą elementów. Należy przeprowadzić dokładną analizę skutków realizacji proponowanych działań, tak aby wykluczyć potencjalne negatywne skutki oddziaływania przedsięwzięć i zmiany w środowisku oraz wskazać, jakie postępowanie doprowadzi w efekcie końcowym do osiągnięcia poprawy stanu środowiska miasta Kościerzyna i pozwoli dążyć do zrównoważonego rozwoju. Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu Programu jest de facto analizą skutków realizacji działań, jakie zostały zaproponowane dla miasta Kościerzyna w zakresie polityki rewitalizacji.

Niniejszy dokument wskazuje na możliwe negatywne skutki oraz formułuje zalecenia dotyczące przeciwdziałania i/lub ich minimalizacji. Ponadto stanowi element wspierający proces decyzyjny i procedurę konsultacji społecznych dotyczących uchwalenia Programu.

Przedmiotowa Prognoza została sporządzona zgodnie z wytycznymi zawartymi w art. 51 ustawy OOŚ i zawiera:

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Prognoza określa, analizuje i ocenia:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Przedmiotowa Prognoza przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji

projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zgodnie z art. 53 ustawy OOS organ opracowujący projekt dokumentu uzgadnia z właściwymi organami zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. Zakres Prognozy został uzgodniony z Pomorskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym poprzez pismo nr ONS.9022.2.17.2016.MS z dnia 30 listopada 2016 roku. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku poprzez pismo nr RDOŚ-Gd-WOO.411.12.2016.WR.2 z dnia 6 grudnia 2016 r. odstąpił od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

4. Metodyka opracowania Prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko powstała w wyniku analizy treści projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 i oceny wpływu realizacji określonych w niej działań rewitalizacyjnych na środowisko. W prognozie uwzględniono m.in. wpływ na różnorodność biologiczną, zwierzęta, siedliska przyrodnicze, obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody, w tym na Obszary natura 2000, zdrowie ludzi, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne. Podczas prac nad prognozą przyjęto, że wszystkie realizowane w ramach działań rewitalizacyjnych przedsięwzięcia będą spełniały wszelkie określone obowiązującym prawem wymagania i będą zastosowane najnowsze technologie i techniki. Posłużono się metodą opisową polegającą na charakterystyce zasobów i stanu środowiska przyrodniczego oraz jego zagrożeń, a także metodą analityczną, która polegała na analizie

oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska proponowanych celów w kontekście lokalnych uwarunkowań i specyfiki przyrodniczej analizowanego terenu.

Celem przeprowadzonej analizy jest ocena czy i w jaki sposób działania ujęte w Programie mogą oddziaływać na środowisko. W pierwszej części przeprowadzona została analiza czy i w jakim zakresie zapisy ujęte w Programie będą wspierały realizację celów umieszczonych w dokumentach strategicznych powiązanych z niniejszym Programem, sporządzonych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Następnie, na podstawie dokonanej oceny stanu środowiska, zdefiniowano główne problemy w zakresie ochrony środowiska. Określono też wnioski w kontekście braku realizacji Programu. W drugiej części dokonano identyfikacji potencjalnych oddziaływań poszczególnych przedsięwzięć. Kolejnym etapem sporządzenia Prognozy było przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Programu. Następnie przedstawiono metody monitoringu realizacji Programu oraz sporządzono streszczenie w języku niespecjalistycznym.

5. Analiza zawartości projektu Programu oraz powiązania z innymi dokumentami

5.1. Ogólna zawartość projektu Programu

Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 stanowi program rewitalizacyjny, którego celem jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany. Dokument zawiera syntetyczny opis uwarunkowań i kierunków rozwoju miasta Kościerzyna oraz celów rewitalizacyjnych i kierunków interwencji służących ich osiągnięciu.

W Gminnym Programie Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 zostały przedstawione następujące zagadnienia:

➤ Obszar rewitalizacji objęty programem

W danej części Programu scharakteryzowano obszar rewitalizacji, czyli obszar, który cechuje się relatywnie największym stopniem degradacji w przestrzeni miasta oraz największą intensywnością występowania zjawisk kryzysowych, w tym wszystkie zjawiska w podsystemie społecznym prezentują sytuację gorszą niż w województwie pomorskim lub mieście.

➤ Powiązanie Programu z dokumentami strategicznymi

W niniejszym rozdziale Programu przedstawiono szereg dokumentów strategicznych i przestrzennych zarówno na poziomie krajowym, regionalnym, jak i lokalnym, których zapisy w istotny sposób wyznaczają kierunki działań programowych. Określono też poziom spójności Programu z poszczególnymi dokumentami.

➤ Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Dana część stanowi aktualizację i uszczegółowienie diagnozy problemów z etapu delimitacji i uzupełnienie jej o diagnozę potencjałów obszaru w odniesieniu do podsystemu społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego obejmującego sferę techniczną, środowiskową oraz przestrzenno-funkcjonalną. W podsystemie społecznym zbadano sytuację lokalnych społeczności poprzez analizę struktury demograficznej ludności, poziomu korzystania z pomocy społecznej, poziomu zadłużenia lokali mieszkalnych, edukacji i problemów wychowawczych oraz bezpieczeństwa określonego przez liczbę przestępstw i wykroczeń. W podsystemie gospodarczym zbadano sytuację na lokalnym rynku pracy poprzez analizę struktury przedsiębiorstw, poziomu bezrobocia oraz wielkości dochodów z tytułu podatku od nieruchomości. W podsystemie przestrzennym diagnozie poddano sytuację przestrzenno-funkcjonalną obszaru, zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz infrastrukturę techniczną i mieszkaniową, a także stan środowiska naturalnego.

➤ Wizja i cele rewitalizacji

W niniejszym rozdziale przedstawiono docelowy wizerunek obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, który zostanie osiągnięty poprzez realizację określonych celów. Ponadto została wyznaczona trójstopniowa struktura celów. Określono cel nadrzędny (wynikający bezpośrednio z wizji), przedstawiono cele strategiczne (stanowiące główne wytyczne

w poszczególnych podsystemach rewitalizacji) i przypisane im cele operacyjne. Każdy z celów operacyjnych uszczegółowiony został kierunkami działań podzbiórki na poszczególne podsystemy życia społecznego najistotniejsze z punktu widzenia procesów rewitalizacyjnych, w których prowadzona była delimitacja obszarów zdegradowanych oraz szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji tj. podsystem społeczny, gospodarczy oraz przestrzenny z uwzględnieniem sfery przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. W ramach poszczególnych kierunków działań sprecyzowano projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

➤ **Przedsięwzięcia rewitalizacyjne**

W danej części zaprezentowano szczegółowe informacje związane z szeregiem przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Przedstawiono listę podstawowych i uzupełniających przedsięwzięć wraz z podaniem ich nazwy, podmiotów je realizujących, zakresu zadań, lokalizacji, szacowanej wartości oraz prognozowanych rezultatów. Dla realizacji założonych w programowaniu rewitalizacji kierunków działań poza wskazanymi podstawowymi i uzupełniającymi przedsięwzięciami zdefiniowano również dla każdej ze sfer życia typy pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć, których konkretne zidentyfikowanie na ten moment nie jest możliwe. W niniejszym rozdziale przedstawiono również planowany harmonogram realizacji poszczególnych podstawowych i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z podaniem szacowanych kosztów dla poszczególnych działań i całego zaprojektowanego procesu rewitalizacji obszaru. Ponadto wskazano sposoby oceny prognozowanych rezultatów przedsięwzięć rewitalizacyjnych poprzez wyznaczenie wskaźników produktów i rezultatów oraz sposobu ich miary.

➤ **Komplementarność realizacji programu – mechanizmy integrowania działań**

Niniejszy rozdział stanowi szczegółową charakterystykę mechanizmów zapewnienia komplementarności pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami, zaprogramowanymi tak, aby cały proces rewitalizacji był skutecznym i przyczynił się do osiągnięcia zakładanych celów. Opisano w nim różne wymiary komplementarności, tj. komplementarność przestrzenną, problemową, proceduralno-instytucjonalną, międzyokresową oraz źródeł finansowania.

➤ Indykatywne ramy finansowe interwencji

W danej części zestawiono koszty poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zaproponowano potencjalne źródła finansowania dla każdego z nich.

➤ System wdrażania i monitorowania programu

W danej części przedstawiono strukturę zarządzania realizacją programu, zobrazowano system monitorowania skuteczności podejmowanych działań oraz realizowanych projektów, zaprojektowano wskaźniki monitoringu realizacji celów w podziale na poszczególne podsystemy oraz wskaźniki obrazujące zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru w odniesieniu do delimitacji i szczegółowej diagnozy, opisano możliwość oceny i ewaluacji skuteczności podejmowanych działań, a także rozpatrzono kwestię partycypacji społecznej.

➤ Niezbędne zmiany w aktach prawa lokalnego i mieszcowego

W tej części przeanalizowano zasadność ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji oraz konieczność wprowadzenia zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz uchwałach, o których mowa w art. 21 ust.1 ustawy z dnia 21.06.2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.

5.2. Cele realizacji projektu Programu

Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji stanowi docelowy wizerunek obszaru, do którego dąży się poprzez realizację celów rewitalizacji i przy założeniu występowania odpowiednich warunków wewnętrznych i zewnętrznych.

Wizja obszaru Osiedle 1000-lecia – Kartuska po rewitalizacji jest następująca:

W 2025 roku obszar Osiedle 1000-lecia – Kartuska zamieszkiwany jest przez zintegrowanych mieszkańców chętnie włączających się w realizację wspólnych projektów lub podejmujących własną inicjatywę na rzecz poprawy warunków życia.

Na obszarze zlokalizowane są dobrze wyposażone obiekty użyteczności publicznej, gdzie mieszkańcy mogą korzystać z szeroko rozumianych usług społecznych i rozwijać swoje zainteresowania oraz pasje związane z kulturą, edukacją i sportem.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Działalność podmiotów funkcjonujących na obszarze przyczyniła się w dużym stopniu do ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego, a poziom aktywizacji zawodowej wśród mieszkańców znacząco wzrósł. Mieszkańcy chętniej podejmują pracę, na obszarze rozwija się przedsiębiorczość, poprawie uległa także dostępność do różnego rodzaju usług, które wcześniej nie były dostępne.

Jednym z atutów obszaru jest funkcjonalność przestrzeni publicznych, a także ich dobra dostępność komunikacyjna. Mieszkańcy mają możliwość korzystania z miejsc spotkań i integracji, co wzmacnia poczucie wspólnoty. Komfort życia mieszkańców oraz atrakcyjność osiedleńcza obszaru wzrosły również dzięki działaniom związanym ze zwiększeniem jakości i atrakcyjności budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej.

Zakładana wizja obszaru Osiedle 1000-lecia – Kartuska po przeprowadzeniu rewitalizacji będzie mogła zostać osiągnięta dzięki realizacji określonych celów. W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 została wyznaczona trójstopniowa struktura celów rewitalizacji:

- cel nadrzędny – bezpośrednio wynikający z wizji,
- cele strategiczne – stanowiące główne wytyczne w poszczególnych podsystemach rewitalizacji,
- cele operacyjne – wyznaczone w zakresie poszczególnych celów strategicznych.

Każdy z celów operacyjnych uszczegółowiony został kierunkami działań. Najniższym poziomem operacjonalizacji Programu są projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Celem nadrzędnym rewitalizacji wyznaczonego obszaru jest *wysoki poziom integracji oraz aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców na spójnie zagospodarowanym i dobrze skomunikowanym obszarze wyposażonym w infrastrukturę zapewniającą odpowiedni rozwój społeczno-gospodarczy.*

Osiągnięcie celu nadrzędnego będzie możliwe poprzez realizację poniższych celów strategicznych, operacyjnych oraz przypisanych im kierunków działań, co zestawiono w poniższej tabeli.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

CEL NADRZĘDNY								
Wysoki poziom integracji oraz aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców na spójnie zagospodarowanym i dobrze skomunikowanym obszarze wyposażonym w infrastrukturę zapewniającą odpowiedni rozwój społeczno-gospodarczy								
CELE STRATEGICZNE								
Aktywne i zintegrowane społeczeństwo			Wysoki poziom rozwoju gospodarczego i aktywizacji zawodowej mieszkańców		Dobre warunki życia mieszkańców i wysoka atrakcyjność osiedleńcza obszaru			
CELE OPERACYJNE								
Wzrost integracji oraz aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców	Bogata i dopasowana do potrzeb różnych grup wiekowych oferta spędzania czasu wolnego	Niski poziom wykluczenia społecznego	Przedsiębiorcze i aktywne gospodarczo społeczeństwo	Rozwinięta strefa gospodarczo-usługowa	Rozwinięta i dostosowana do potrzeb infrastruktura techniczna i komunikacyjna	Wysoki standard budynków mieszkalnych, usługowych i użyteczności publicznej	Wysoka jakość przestrzeni publicznej z rozbudowaną infrastrukturą rekreacyjno-wypoczynkową	Rozwinięta infrastruktura społecznej
KIERUNKI DZIAŁAŃ								
Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców	Zwiększenie dostępu do oferty sportowo-rekreacyjnej	Aktywizacja osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem lub wykluczonych społecznie	Kreowanie aktywnych i przedsiębiorczych postaw społeczności lokalnej na rynku pracy	Wzmacnianie konkurencyjności lokalnego sektora egzogenicznego i tworzenie warunków do rozwoju różnych form działalności gospodarczej zwłaszcza w zakresie zawodów zanikających	Rozbudowa i modernizacja podstawowej infrastruktury komunalnej (wodociągowej, kanalizacyjnej, ciepłowniczej)	Remonty i modernizacja budynków mieszkalnych	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej, poprawa estetyki i odnowa terenów zielonych z budową małej architektury	Renowacja, rozbudowa i adaptacja budynków służących celom społecznym
Tworzenie warunków do integracji międzypokoleniowej i społecznej mieszkańców	Rozwój i poprawa dostępu do oferty kulturalnej, artystycznej i edukacyjnej spędzania czasu wolnego	Poprawa dostępu do usług aktywnej integracji i usług społecznych	Podnoszenie kwalifikacji oraz kompetencji osobistych i zawodowych zwłaszcza osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	Tworzenie sprzyjających warunków zakładania, prowadzenia działalności gospodarczej i inwestowania w obszarze	Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury komunikacyjnej) wraz z modernizacją oświetlenia publicznego	Ograniczenie niskiej emisji	Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej	Renowacja i rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej
Wsparcie powstawania i działania organizacji pozarządowych oraz wspieranie inicjatyw lokalnych liderów		Przygotowanie kadr i instytucji do skutecznego przeciwdziałania wykluczeniom społecznym			Wspieranie działań instytucji i służb publicznych w zakresie bezpieczeństwa mieszkańców			

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Natomiast w kolejnych tabelach przedstawione zostały również cele strategiczne i przypisane im cele operacyjne oraz kierunki działań w podziale na poszczególne podsystemy życia społecznego, najistotniejsze z punktu widzenia procesów rewitalizacyjnych, w których prowadzona była delimitacja obszarów zdegradowanych oraz szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji, tj. podsystem:

- społeczny,
- gospodarczy,
- przestrzenny z uwzględnienie sfery przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

Dodatkowo struktura celów i kierunków działań rewitalizacyjnych została uzupełniona o wskazanie konkretnych negatywnych zjawisk, które zostaną wyeliminowane na skutek ich realizacji. Uszczegółowienie przyjętej struktury celów rewitalizacji stanowią przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które w niektórych przypadkach, ze względu na swój zintegrowany charakter przyczyniają się do realizacji kilku celów Programu, do których zostały przypisane.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Podsystem społeczny				
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia*	Powiązanie z problemami
1. Aktywne i zintegrowane społeczeństwo	1.1. Wzrost integracji oraz aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> Kształtowanie postaw społecznych i włączenie lokalnej społeczności w działania rewitalizacyjne Piknik Integrujący Sąsiadów. Starzy i Nowi Lokatorzy dla Osiedla – Spotkania Sąsiedzkie Sąsiad dla Sąsiada - Klub Integracji Sąsiedzkiej Rozwój mechanizmów partycypacji społecznej – dialog z mieszkańcami Powołanie i wspieranie działania animatorów społecznych i kulturalnych oraz pedagogów ulicy 	<ul style="list-style-type: none"> starzenie się społeczeństwa brak rozwiniętej oferty dla seniorów niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, brak alternatywy do spędzania czasu wolnego dla młodzieży niewystarczające kontakty międzysąsiedzkie, brak relacji sąsiedzkich i pomocy sąsiedzkiej brak odpowiedzialności zbiorowej, znieczulica społeczna duża anonimowość sąsiadów, brak integracji społecznej mieszkańców brak działań integrujących mieszkańców osiedla, w tym organizowanych imprez sąsiedzkich
		<ul style="list-style-type: none"> Tworzenie warunków do integracji międzypokoleniowej i społecznej mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> Kształtowanie postaw społecznych i włączenie lokalnej społeczności w działania rewitalizacyjne Sąsiad dla Sąsiada - Klub Integracji Sąsiedzkiej prowadzenie i wspieranie prowadzenia działań z zakresu integracji międzypokoleniowej 	<ul style="list-style-type: none"> starzenie się społeczeństwa brak rozwiniętej oferty dla seniorów niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, brak alternatywy do spędzania czasu wolnego dla młodzieży niewystarczające kontakty międzysąsiedzkie, brak relacji sąsiedzkich i pomocy sąsiedzkiej brak odpowiedzialności zbiorowej, znieczulica społeczna duża anonimowość sąsiadów, brak integracji społecznej mieszkańców brak działań integrujących

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Podsystem społeczny				
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia*	Powiązanie z problemami
		<ul style="list-style-type: none"> – Wsparcie powstawania i działania organizacji pozarządowych oraz wspieranie inicjatyw lokalnych liderów 	<ul style="list-style-type: none"> – Utworzenie Centrum Organizacji Pozarządowych – Program współpracy z organizacjami pozarządowymi – rewitalizacja – identyfikacja i wsparcie działania lokalnych liderów 	<p>mieszkańców osiedla, w tym organizowanych imprez sąsiedzkich</p> <ul style="list-style-type: none"> – duża anonimowość sąsiadów, brak integracji społecznej mieszkańców – mała aktywność liderów lokalnych
	1.2. Bogata i dopasowana do potrzeb różnych grup wiekowych oferta spędzania czasu wolnego	<ul style="list-style-type: none"> – Zwiększenie dostępu do oferty sportowo-rekreacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> – Wakacje na boisku szkolnym przy Dwójce ZSP nr 2 to nie tylko szkoła, to miejsce w którym aktywnie spędzisz czas – budowa sali gimnastycznej 	<ul style="list-style-type: none"> – starzenie się społeczeństwa – brak rozwiniętej oferty dla seniorów – niewystarczająca dostępność i jakość usług dla osób starszych i niepełnosprawnych – niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, brak alternatywy do spędzania czasu wolnego dla młodzieży
		<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój i poprawa dostępu do oferty kulturalnej, artystycznej i edukacyjnej spędzania czasu wolnego 	<ul style="list-style-type: none"> – Klub dla młodzieży – Utworzenie filii Biblioteki Miejskiej im. Ks. Konstantego Damrota w Kościerzynie – Świetlica popołudniowa przy Dwójce pomaga w planowaniu kariery – Żywe lekcje historii – spotkanie z historią, kulturą i tradycją Miasta i obszaru rewitalizacji – Biblioteka Dwójki środowiskowym internetowym centrum informacji multimedialnej – Szachy na powietrzu przy Dwójce – ZSP nr 2 to nie tylko szkoła, to miejsce w którym aktywnie spędzisz czas – wsparcie 	<ul style="list-style-type: none"> – problemy wychowawcze w szkołach – niższe wyniki na sprawdzianach szóstoklasisty i na egzaminie gimnazjalnym – niższe zainteresowanie czytelnictwem – wyższa liczba ofiar przemocy domowej na 1000 mieszkańców w porównaniu do całej Kościerzyny – starzenie się społeczeństwa – brak rozwiniętej oferty dla seniorów – niewystarczająca dostępność i jakość usług dla osób starszych i niepełnosprawnych – niewystarczająca oferta kulturalna

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Podsystem społeczny				
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia*	Powiązanie z problemami
			<ul style="list-style-type: none"> – dzieci i młodzieży – Tworzenie oferty czasu wolnego (szczególnie kulturalnej) przy czynnym udziale społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> – i zagospodarowania czasu wolnego dla mieszkańców – niski poziom czytelnictwa na obszarze, brak filii biblioteki publicznej
	1.3. Niski poziom wykluczenia społecznego	<ul style="list-style-type: none"> – Aktywizacja osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem lub wykluczonych społecznie 	<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa dostępu do usług reintegracji zawodowej i społecznej poprzez powołanie Kościerskiego Centrum Integracji Społecznej oraz wykorzystanie środowiskowych form aktywizacji społecznej w profilaktyce wykluczenia dzieci i młodzieży – Sąsiad dla Sąsiada - Klub Integracji Sąsiedzkiej – Profilaktyka wykluczenia społecznego dzieci i młodzieży poprzez wykorzystanie środowiskowych form aktywizacji społecznej – utworzenie świetlicy socjoterapeutycznej, środowiskowej i okienka przedszkolnego – Równ@ szansa – przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w obszarze rewitalizacji – wzmocnienie kompetencji społecznych, samodzielności i aktywności życiowej 	<ul style="list-style-type: none"> – duży odsetek osób uzależnionych od pomocy społecznej – wzrost liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców – wzrost liczby osób korzystających z dożywiania na 1000 mieszkańców – wzrost wartości świadczeń na 1 osobę – umocnienie się problemu leczenia odwykowego. – problemy wychowawcze w szkołach – niższe wyniki na sprawdzianach szóstoklasisty i na egzaminie gimnazjalnym – wzrost liczby przestępstw ogółem, – przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece – wyższa liczba ofiar przemocy domowej na 1000 mieszkańców w porównaniu do całej Kościerzyny. – starzenie się społeczeństwa – problem zadłużenia mieszkań – występujące zjawisko bezdomności/żebractwa ze względu na uzależnienia – uzależnienia od alkoholu i innych używek

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Podsystem społeczny				
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia*	Powiązanie z problemami
		<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa dostępu do usług aktywnej integracji oraz usług społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa dostępu do usług reintegracji zawodowej i społecznej poprzez powołanie Kościerskiego Centrum Integracji Społecznej oraz wykorzystanie środowiskowych form aktywizacji społecznej w profilaktyce wykluczenia dzieci i młodzieży – Klub dla młodzieży – Profilaktyka wykluczenia społecznego dzieci i młodzieży poprzez wykorzystanie środowiskowych form aktywizacji społecznej – utworzenie świetlicy socjoterapeutycznej, środowiskowej i okienka przedszkolnego – Utworzenie filii Biblioteki Miejskiej im. Ks. Konstantego Damrota w Kościerzynie – Sąsiad dla Sąsiada - Klub Integracji Sąsiedzkiej – Biblioteka Dwójki środowiskowym internetowym centrum informacji multimedialnej – upowszechnienie korzystania z usług społecznych wśród osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym – zwiększenie dostępu do spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych w zakresie: usług opiekuńczych, wsparcia i aktywizacji osób niesamodzielnych, wsparcia rodziny – utworzenie Domu Seniora (Dzienny Dom Pobytu i świetlica) 	<ul style="list-style-type: none"> – umocnienie się problemu leczenia odwykowego – problemy wychowawcze w szkołach – niższe wyniki na sprawdzianach szóstoklasisty i na egzaminie gimnazjalnym – niższe zainteresowanie czytelnictwem – przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece – wyższa liczba ofiar przemocy domowej na 1000 mieszkańców w porównaniu do całej Kościerzyny. – niewystarczający poziom wsparcia w czynnościach codziennych dla osób starszych – niewystarczająca dostępność i jakość usług dla osób starszych i niepełnosprawnych – występujące zjawisko bezdomności/żebractwa ze względu na uzależnienia – uzależnienia od alkoholu i innych używek

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Podsystem społeczny				
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia*	Powiązanie z problemami
		<ul style="list-style-type: none"> – Przygotowanie kadr i instytucji do skutecznego przeciwdziałania wykluczeniom społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój usług społecznych nastawionych na profilaktykę i ograniczenie ubóstwa oraz na rzecz wsparcia i aktywizacji społecznej osób niesamodzielnych w tym głównie osób z niepełnosprawnością i seniorów – wsparcie tworzenia programów profilaktycznych, wczesnej diagnostyki oraz systemowych rozwiązań w zakresie usług medycznych dla osób w wieku produkcyjnym, starszych i wykluczonych społecznie – rozwijanie kompetencji osób pracujących z osobami wykluczonymi społecznie – rozwój systemowego wsparcia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym szczególnie uzdolnionych – powołanie i wspieranie działania animatorów społecznych i kulturalnych oraz pedagogów ulicy 	<ul style="list-style-type: none"> – problemy wychowawcze w szkołach – niższe wyniki na sprawdzianach szóstoklasisty i na egzaminie gimnazjalnym – przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece – wyższa liczba ofiar przemocy domowej na 1000 mieszkańców w porównaniu do całej Kościerzyny. – niewystarczający poziom wsparcia w czynnościach codziennych dla osób starszych – niewystarczająca dostępność i jakość usług dla osób starszych i niepełnosprawnych – występujące zjawisko bezdomności/żebractwa ze względu na uzależnienia – uzależnienia od alkoholu i innych używek
		<ul style="list-style-type: none"> – Wspieranie działań instytucji i służb publicznych w zakresie bezpieczeństwa mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie liczby patroli pieszych policji i straży miejskiej – wsparcie tworzenia programów profilaktycznych, wczesnej diagnostyki oraz systemowych rozwiązań w zakresie usług medycznych dla osób w wieku produkcyjnym, starszych i wykluczonych społecznie 	<ul style="list-style-type: none"> – wzrost liczby przestępstw ogółem, – przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece – wyższa liczba ofiar przemocy domowej na 1000 mieszkańców w porównaniu do całej Kościerzyny. – niski poziom poczucia bezpieczeństwa – występujące zakłócenia porządku publicznego – zdarzające się akty wandalizmu, kradzieży, rozbojów i podpałek

*Podstawowe i uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz typy pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Podsystem gospodarczy				
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia	Powiązanie z problemami
2. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego i aktywizacji zawodowej mieszkańców	2.1. Przedsiębiorcze i aktywne gospodarczo społeczeństwo	<ul style="list-style-type: none"> – Kreowanie aktywnych i przedsiębiorczych postaw społeczności lokalnej na rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> – Świetlica popołudniowa przy Dwójce pomaga w planowaniu kariery – Moja przyszłość to dobry zawód - podniesienie kompetencji kluczowych oraz aktywizacja zawodowa dzieci i młodzieży – utworzenie i wdrożenie programu planowania kariery od najmłodszych lat – prowadzenie dodatkowych zajęć, kół zainteresowań w szkołach dotyczących przedsiębiorczości – wsparcie uruchomienia i działania młodzieżowych klubów przedsiębiorczości – powołanie animatorów przedsiębiorczości – wspieranie aktywności zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz zwiększenie szans na zatrudnienie 	<ul style="list-style-type: none"> – bezrobocie – niska świadomość mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości – niski poziom wykształcenia bezrobotnych – wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych – wzrost udziału kobiet oraz wzrost udziału osób po 50. roku życia wśród osób bezrobotnych – problemy z aktywizacją zawodową – niskie kwalifikacje zawodowe części mieszkańców
		<ul style="list-style-type: none"> – Podnoszenie kwalifikacji oraz kompetencji osobistych i zawodowych zwłaszcza osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa dostępu do usług reintegracji zawodowej i społecznej poprzez powołanie Kościerskiego Centrum Integracji Społecznej oraz wykorzystanie środowiskowych form aktywizacji społecznej w profilaktyce wykluczenia dzieci i młodzieży – prowadzenie kursów podnoszących kompetencje, doszkalających, rekwalifikacyjnych, zgodnych z potrzebami przedsiębiorców i organizacji pozarządowych – Inne działania prowadzące do podniesienia kwalifikacji, uzyskania zatrudnienia, zwiększenia mobilności zawodowej oraz rozwinięcia umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> – bezrobocie – niska świadomość mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości – niski poziom wykształcenia bezrobotnych – wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych – wzrost udziału kobiet oraz wzrost udziału osób po 50. roku życia wśród osób bezrobotnych – problemy z aktywizacją zawodową – niskie kwalifikacje zawodowe części mieszkańców

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Podsystem gospodarczy				
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia	Powiązanie z problemami
	2.2. Rozwinięta strefa gospodarczo-usługowa	<ul style="list-style-type: none"> Wzmacnianie konkurencyjności lokalnego sektora egzogenicznego i tworzenie warunków do rozwoju różnorodnych form działalności gospodarczej, zwłaszcza w zakresie zawodów zanikających 	<ul style="list-style-type: none"> stworzenie systemu preferencji dla usług zanikowych lub nieistniejących wsparcie rozwoju tradycyjnych rzemiosł i ginących zawodów wspieranie rozwoju drobnych usług nawiązanie współpracy z zakładami mięsnymi w celu otwarcia przestrzeni dla mieszkańców (sklep fabryczny, warsztaty masarskie, wspólne przedsięwzięcia społeczne) wspieranie tworzenia podmiotów realizujących usługi społeczne np. przedszkola, kluby dla dzieci, Dom Seniora wspieranie warunków do rozwoju i tworzenia nowych podmiotów ekonomii społecznych np. spółdzielni socjalnej (np. domowy catering, opieka nad starszymi, złota rączka) 	<ul style="list-style-type: none"> bezrobocie. niewystarczająca liczba podmiotów gospodarczych, brak terenów inwestycyjnych brak nowych podmiotów gospodarczych, mała liczba zakładów pracy mała liczba miejsc pracy, niewystarczająca liczba punktów usługowych i handlowych, słabo rozwinięta strefa usług dla mieszkańców
		<ul style="list-style-type: none"> Tworzenie sprzyjających warunków zakładania, prowadzenia działalności gospodarczej i inwestowania w obszarze 	<ul style="list-style-type: none"> Nowopowstałe przedsiębiorstwa szansą na aktywizację zawodową i rozwój przedsiębiorczości obszaru rewitalizacji utworzenie strefy rewitalizacji celem preferencji, ulg podatkowych przy prowadzeniu działalności gospodarczej wprowadzenie prawa pierwokupu nieruchomości przez samorząd 	<ul style="list-style-type: none"> wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych wzrost udziału kobiet oraz wzrost udziału osób po 50. roku życia wśród osób bezrobotnych. niewystarczająca liczba podmiotów gospodarczych, brak nowych podmiotów gospodarczych, mała liczba zakładów pracy mała liczba miejsc pracy, niewystarczająca liczba punktów usługowych i handlowych, słabo rozwinięta strefa usług dla mieszkańców

*Podstawowe i uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz typy pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Podsystem przestrzenny				
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia*	Powiązanie z problemami
3. Dobre warunki życia mieszkańców i wysoka atrakcyjność osiedleńcza obszaru	3.1. Rozwinięta i dostosowana do potrzeb infrastruktura techniczna i komunikacyjna	<ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa i modernizacja podstawowej infrastruktury komunalnej (m.in. wodociągowej, kanalizacyjnej, ciepłowniczej) 	<ul style="list-style-type: none"> Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji z dostosowaniem do potrzeb wszystkich użytkowników – drogi, ciągi piesze i infrastruktura towarzysząca Budowa indywidualnych węzłów ciepłych w obiektach zarządzanych przez KTBS Sp. z o.o. Remont elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych – likwidacja niskiej emisji remonty pomp ssąco-tłoczących rozszerzenie dostępu do bezpłatnego bezprzewodowego internetu WiFi 	<ul style="list-style-type: none"> bloki przy ul. Kartuskiej - brak podłączenia do ciepłej wody przewaga indywidualnych źródeł ciepła w zabudowie jednorodzinnej stara i niewystarczająca podstawowa infrastruktura komunalna tj. wodociągowej, kanalizacyjnej, sanitarnej
		<ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury komunikacyjnej) wraz z modernizacją oświetlenia publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji z dostosowaniem do potrzeb wszystkich użytkowników – drogi, ciągi piesze i infrastruktura towarzysząca Budowa nowych przejść dla pieszych (przy skrzyżowaniu ul. Wysockiego i Kartuskiej) Rozwój sieci komunikacji publicznej, Rozwój sieci przystanków przebudowa najbardziej obciążonych komunikacyjnie skrzyżowań w celu zwiększenia bezpieczeństwa ruchu i udrożnienia komunikacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> napowietrzne linie elektroenergetyczne, betonowe słupy z latarniami obniżające estetykę obszaru niejednolita nawierzchnia i zły stan techniczny ulic – asfalt, trylinka, płyty; zły stan chodników i ciągów pieszych, niedostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych zły stan techniczny i niewystarczająca liczba miejsc parkingowych powodująca tworzenie się „dzikich” parkingów oraz parkowanie pojazdów wzdłuż dróg osiedlowych; ograniczona dostępność terenów północnych obszaru do usług zdrowia, terenów śródmieścia i głównego pasma usługowego Miasta - brak bezpośredniego przejścia pieszego z os. 1000-lecia w kierunku północ-

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Podsystem przestrzenny				
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia*	Powiązanie z problemami
				<ul style="list-style-type: none"> południe w centralnej części obszaru – schody bez podjazdów dla wózków i poręczy; schody przy wejściach do klatek – niedostosowanie obiektów usługowych i użyteczności publicznej oraz ich otoczenia do potrzeb osób niepełnosprawnych – brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych – niewystarczająca liczba przejść dla pieszych (ze światłami) – niewystarczający stopień oznakowania przejść dla osób niewidomych i niedowidzących – niebezpieczeństwa związane z natężeniem ruchu drogowego oraz brakiem uporządkowania kwestii miejsc postojowych i złego stanu infrastruktury drogowej
		<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, w tym rozbudowa monitoringu wizyjnego, obejmującego szczególnie tereny ważne społecznie i niebezpieczne 	<ul style="list-style-type: none"> – Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji z dostosowaniem do potrzeb wszystkich użytkowników – drogi, ciągi piesze i infrastruktura towarzysząca – Bezpieczne monitorowane boisko i plac zabaw przy Dwójce 	<ul style="list-style-type: none"> – niejednolita nawierzchnia i zły stan techniczny ulic – asfalt, trylinka, płyty; – zły stan chodników i ciągów pieszych, niedostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych – schody bez podjazdów dla wózków i poręczy; schody przy wejściach do klatek – brak wystarczającego oświetlenia ulic, placów zabaw – brak monitoringu wizyjnego – brak ochrony ludności na wypadek

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Podsystem przestrzenny				
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia*	Powiązanie z problemami
				zagrożenia jądrowego, chemicznego, biologicznego - brak magazynów i środków ochrony
	3.2. Wysoki standard budynków mieszkalnych, usługowych i użyteczności publicznej	– Remonty i modernizacja budynków mieszkalnych	<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa warunków życia i komfortu mieszkania w obszarze rewitalizacji poprzez remonty części wspólnych budynków mieszkalnych – Utworzenie programu wsparcia remontów budynków prywatnych, szczególnie ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków – przeciwdziałanie procesom degradacji związanych m.in. z postępującą degradacją tkanki mieszkaniowej, niekorzystnymi procesami przestrzennymi, infrastrukturalnymi i środowiskowymi, poprzez m.in. działania dotyczące infrastruktury technicznej budynków i infrastruktury komunalnej 	<ul style="list-style-type: none"> – budynki mieszkalne wielorodzinne wymagające gruntownych remontów – budynki nieużytkowane wymagające remontów – obiekty figurujące w GEZ zagrożone degradacją – schody bez podjazdów dla wózków i poręczy; schody przy wejściach do klatek – zły stan elewacji części budynków mieszkalnych (m.in. mieszkania komunalne przy ul. Wybickiego - mniejsza estetyka budynków, wilgoć, brak estetyki terenów przybłokowych, stromy podjazd z ul. Wybickiego w dół do budynków; bloki przy ul. Kartuskiej - brak podłączenia do ciepłej wody itp.)
		– Ograniczenie niskiej emisji	<ul style="list-style-type: none"> – Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji z dostosowaniem do potrzeb wszystkich użytkowników – drogi, ciągi piesze i infrastruktura towarzysząca – Remont elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych – likwidacja niskiej emisji – Wsparcie renowacji zakładów mięsnych (filtry na kominach) – Sukcesywne włączanie kolejnych budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej 	<ul style="list-style-type: none"> – niska emisja – część obiektów wielorodzinnych generuje niską emisję, – przewaga indywidualnych źródeł ciepła w zabudowie jednorodzinnej

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Podsystem przestrzenny				
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia*	Powiązanie z problemami
			<ul style="list-style-type: none"> – Podejmowanie szeregu kompleksowych działań mających na celu likwidację niskiej emisji – wsparcie wykorzystania przez prywatnych właścicieli domów OZE – wsparcie dostosowania budynków do najefektywniejszych rozwiązań energooszczędnych – podejmowanie szeroko pojętych działań edukacyjno-informacyjnych dedykowanych do różnych grup społecznych (np. akcji lokalnych, kampanii, programów edukacji ekologicznej) w szeroki zakresie ochrony środowiska 	
	3.3. Wysoka jakość przestrzeni publicznej z rozbudowaną infrastrukturą rekreacyjno-wypoczynkową	<ul style="list-style-type: none"> – Zagospodarowanie przestrzeni publicznej, poprawa estetyki i odnowa terenów zielonych z budową małej architektury 	<ul style="list-style-type: none"> – Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji z dostosowaniem do potrzeb wszystkich użytkowników - zagospodarowanie otoczenia budynków mieszkalnych i wspólnych przestrzeni publicznych – Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji z dostosowaniem do potrzeb wszystkich użytkowników - Zagospodarowanie zabytkowego zespołu parkowego przy Powiatowym Zespole Szkół nr 2 – Rewitalizacja obszaru działek warzywnych przy ulicy Osiedle 1000-lecia – zagospodarowanie ogrodzenia Zakładów Mięsnych na urządzenie ścianki do graffiti, tworzenie murali na zaniedbanych elewacjach budynków 	<ul style="list-style-type: none"> – brak ładu przestrzennego terenów zieleni osiedlowej, chaos przestrzenny – wydepczyska na znacznej powierzchni terenów otwartych wokół zabudowy wielorodzinnej – tereny wpływające na obniżenie ładu przestrzennego, pozbawione konkretnej funkcji, wykorzystywane częściowo jako „dzikie” parkingi; – miejsca czasowego składowania odpadów - brak osłonięcia, szpecąca forma i zły stan zachowania istniejących wiat śmietnikowych; przypadkowe rozmieszczenie pojemników do składowania i segregacji odpadów; – bardzo duża ilość słupów i linek służących suszeniu prania na świeżym powietrzu oraz ich przypadkowe

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Podsystem przestrzenny				
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia*	Powiązanie z problemami
			<ul style="list-style-type: none"> – uporządkowanie ogólnodostępnych terenów zieleni osiedlowej i przestrzeni półprywatnych – renowacja i utworzenie nowych, funkcjonalnych tablic ogłoszeń – poprawa estetyki obiektów dysharmonijnych (przebudowa altan śmietnikowych, garaży, gołębników, ogrodzeń) 	<ul style="list-style-type: none"> rozmieszczenie; – obiekty dysharmonijne wymagające poprawy estetyki – zły stan zagospodarowania przestrzeni półprywatnych – podwórka zabudowy wielorodzinnej tylko częściowo zagospodarowane, wymagające uporządkowania, z towarzyszącą zabudową gospodarczo-garażową o niskim standardzie; – niewystarczający stopień wyposażenia ciągów komunikacyjnych w małą architekturę (ławki, kosze na śmieci) – brak osłoniętych wiat przystankowych – zaniedbany park, niedostępny dla mieszkańców
		<ul style="list-style-type: none"> – Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej 	<ul style="list-style-type: none"> – Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji z dostosowaniem do potrzeb wszystkich użytkowników - zagospodarowanie otoczenia budynków mieszkalnych i wspólnych przestrzeni publicznych – ZSP nr 2 to nie tylko szkoła, to miejsce w którym aktywnie spędzisz czas – budowa sali gimnastycznej – Rozbudowa zaplecza sportowego przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2 w Kościerzynie poprzez budowę sali sportowej – Szachy na powietrzu przy Dwójce – wsparcie tworzenia i utrzymania przez mieszkańców przydomowych (przybłokowych) ogrodów z małą 	<ul style="list-style-type: none"> – brak miejsc aktywności dla młodzieży i osób starszych – niska dostępność i jakość miejsc rekreacji dla dzieci – brak zagospodarowanych miejsc spotkań dedykowanych dla starszych dzieci i młodzieży; – brak urządzonych miejsc spotkań sąsiedzkich, spotkań osób starszych – tereny boisk sportowych i zieleni parkowa o ograniczonej dostępności – brak siłowni zewnętrznych i miejsc spotkań dla mieszkańców w przestrzeniach międzyblokowych dla młodzieży i dorosłych

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Podsystem przestrzenny				
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia*	Powiązanie z problemami
			architekturą (tzw. ogrody społeczne)	
	3.4. Rozwinięta infrastruktura społecznej	– Renowacja, rozbudowa i adaptacja budynków służących celom społecznym	<ul style="list-style-type: none"> – Przebudowa budynku usługowo-użytkowego przy ul. Osiedle 1000-lecia 1 oraz obiektu po byłej kotłowni wraz z adaptacją na cele społeczne – Modernizacja budynku użyteczności publicznej przy ul. Traugutta 7 wraz z jego adaptacją na cele społeczne 	<ul style="list-style-type: none"> – niski poziom czytelnictwa na obszarze, brak filii biblioteki publicznej – brak infrastruktury społecznej - instytucji i miejsc integracji, spotkań i aktywizacji lokalnej społeczności; – niedostosowanie obiektów usługowych i użyteczności publicznej oraz ich otoczenia do potrzeb osób niepełnosprawnych – zły stan techniczny budynku użyteczności publicznej przy ul. Traugutta 7 i niedostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych, brak wydzielonych pomieszczeń, mogących służyć do celów społecznych – zły stan techniczny i ograniczony dostęp do obiektów usługowych/handlowych zlokalizowanych na obszarze, w szczególności do pawilonu przy ul. Osiedle 1000-lecia 1 zwłaszcza dla osób niepełnosprawnych – brak dziennego domu pobytu seniora i innych obiektów przeznaczonych na cele społeczne – obecność obiektów, które w części bądź w całości są puste, niewykorzystywane

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Podsystem przestrzenny				
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia*	Powiązanie z problemami
		<ul style="list-style-type: none"> Renowacja i rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> ZSP nr 2 to nie tylko szkoła, to miejsce w którym aktywnie spędzisz czas – budowa sali gimnastycznej Rozbudowa zaplecza sportowego przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2 w Kościerzynie poprzez budowę sali sportowej (UO) rozbudowa zaplecza sportowego przy instytucjach oświatowych zlokalizowanych na obszarze i wokół obszaru do rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> brak miejsc aktywności dla młodzieży i osób starszych tereny boisk sportowych i zieleni parkowa o ograniczonej dostępności mała dostępność obiektów sportowych dla mieszkańców, szczególnie dla osób w wieku 30+,

*Podstawowe i uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz typy pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć

5.3. Powiązania projektu Programu z innymi dokumentami

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 będą realizowane cele strategiczne i operacyjne, które wpisują się w szereg dokumentów strategicznych i planistycznych zarówno na poziomie krajowym, regionalnym, jak i lokalnym. Poniżej przedstawiono założenia polityk strategicznych i przestrzennych, w których zaznaczone zostało znaczenie rewitalizacji i z którymi Program jest spójny.

5.3.1. Poziom krajowy

➤ Krajowy Program Reform

Krajowy Program Reform stanowi odpowiedź na najważniejsze wyzwania globalne oraz wskazuje ścieżkę do budowy trwałych podstaw wzrostu gospodarczego, łącząc cele unijne z priorytetami krajowymi. Krajowy Program Reform to element systemu zarządzania krajową polityką rozwoju, a zaproponowane w nim reformy, w powiązaniu z realizacją długo- i średniookresowej strategii rozwoju kraju oraz zintegrowanymi strategiami krajowymi, koncentrują się na obszarach priorytetowych z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, prowadząc jednocześnie do realizacji celów strategii Europa 2020.

➤ Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Celem głównym dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków w powiązaniu z modernizacją i rosnącą jakością gospodarki. Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 koresponduje z Długookresową Strategią Rozwoju Kraju w poniższych obszarach:

- Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki
- Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki
- Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”

- Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: Rozwój regionalny
- Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

a) Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia średniookresowa do 2020 roku wytycza trzy obszary strategiczne: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjna gospodarka, spójność społeczna i terytorialna oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 jest spójny zarówno z obszarami strategicznymi jak i przyczynia się bezpośrednio do realizacji określonej w Strategii wizji tj. „... Zatrzymane zostaną również procesy marginalizacji na obszarach tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze i pobudzona zostanie zdolność do rozwoju dzięki procesom rewitalizacyjnym. W najbardziej zdegradowanych dzielnicach miast, w efekcie spójnych działań rewitalizacyjnych, nastąpi lokalizacja nowych funkcji, ożywienie i dywersyfikacja gospodarcza z jednoczesną poprawą sytuacji społecznej...”. Cele Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 wpisują się również w poniższe cele Strategii:

- a) Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo
 - Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela
- b) Obszar strategiczny: Konkurencyjna Gospodarka
 - Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki
 - Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego
- c) Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna
 - Cel III.1. Integracja społeczna
 - Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

➤ **Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030**

Celem strategicznym koncepcji jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 kładzie szczególny nacisk na budowanie i utrzymywanie ładu przestrzennego, ponieważ decyduje on o warunkach życia obywateli, funkcjonowaniu gospodarki i pozwala wykorzystywać szanse rozwojowe. W koncepcji sformułowano sześć wzajemnie powiązanych celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w horyzoncie roku 2030. Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 nawiązuje do poniższych:

- Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów
- Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

➤ **Krajowe Strategie Sektorowe**

Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 wpisuje się również w szereg celów krajowych strategii sektorowych. Poniżej przywołano najważniejsze z nich.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Głównym celem działań zaplanowanych w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób tak, aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 jest spójny z następującymi celami:

- Cel szczegółowy 1. Wzrost zatrudnienia
- Cel szczegółowy 2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie efektywnego funkcjonowania osób starszych.
- Cel szczegółowy 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluceniem z rynku pracy

- Cel szczegółowy 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej
- Cel szczegółowy 5. Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 wpisuje się w następujące cel strategiczny: Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski i jest spójny z następującymi celami operacyjnymi:

- Cel 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji
- Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne
- Cel 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy
- Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

➤ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Strategia wyznacza cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze terytorialnym, określa rolę regionów w tym procesie, nakreśla zasady koordynacji działań rozwojowych realizowanych przez różne podmioty publiczne. Celem strategicznym dokumentu jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Rozwinięciem celu strategicznego są trzy cele szczegółowe polityki regionalnej:

- I. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów
- II. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych
- III. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 bezpośrednio koresponduje z celami dotyczącymi budowania spójności terytorialnej i przeciwdziałania procesom marginalizacji na obszarach problemowych, w tym zwłaszcza z:

- Celem 2.1. Wzmacnianie spójności w układzie krajowym
- Celem 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze.

➤ **Krajowa Polityka Miejska**

Krajowa Polityka Miejska jest dokumentem określającym planowane działania administracji rządowej dotyczące polityki miejskiej, uwzględniającym cele i kierunki określone w średniookresowej strategii rozwoju kraju oraz krajowej strategii rozwoju regionalnego. Służy ona celowemu, ukierunkowanemu terytorialnie działaniu państwa na rzecz zrównoważonego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych oraz wykorzystaniu ich potencjałów w procesach rozwoju kraju. Strategicznym celem polityki miejskiej jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców.

Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 jest następstwem wprowadzenia Krajowej Polityki Miejskiej i jest z nią całkowicie zgodny zwłaszcza w zakresie celu III. Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich.

➤ **Narodowy Plan Rewitalizacji (założenia)**

Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji (NPR) jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań. W związku z powyższym Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 jest spójny i realizuje cele i założenia określone w Narodowym Programie Rewitalizacji.

5.3.2. Poziom regionalny

➤ **Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020**

Strategia wskazuje trzy cele strategiczne, mające charakter ogólny i określające pożądane stany docelowe w ujęciu problemowym. Są one konkretyzowane przez dziesięć celów

operacyjnych oraz pięć kierunków działań. Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 wpisuje się w realizację celów strategicznych Województwa Pomorskiego, w tym zwłaszcza w poniższe cele operacyjne i kierunki działań:

a) Cel strategiczny 2. AKTYWNI MIESZKAŃCY

- Cel operacyjny 2.1. Wysoki poziom zatrudnienia

Kierunek działania:

2.1.1. Aktywizacja biernych zawodowo i bezrobotnych

2.1.2. Wspieranie rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw

- Cel operacyjny 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego

Kierunek działania:

2.2.1. Systemowe wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych

2.2.2. Podnoszenie poziomu tożsamości regionalnej i lokalnej oraz integracja społeczności lokalnych

2.2.3. Aktywne uczestnictwo w kulturze, sporcie i rekreacji

2.2.4. Kompleksowa rewitalizacja i rozwój przestrzeni publicznych

- Cel operacyjny 2.3. Efektywny system edukacji

Kierunek działania:

2.3.1. Zapewnienie wysokiej jakości edukacji na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym

2.3.2. Poprawa dostępu do edukacji przedszkolnej i zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3

2.3.3. Rozwój systemowego wsparcia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (w tym szczególnie uzdolnionych)

b) Cel strategiczny 3. ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ

- Cel operacyjny 3.2. Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna

Kierunek działania:

3.2.1. Wsparcie przedsięwzięć z zakresu efektywności energetycznej

3.2.2. Wsparcie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii

3.2.3. Rozwój systemów zaopatrzenia w ciepło i zwiększanie zasięgu ich obsługi

3.2.4. Zmiana lokalnych i indywidualnych źródeł energii w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń.

➤ **Regionalny Program Strategiczny w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej
Pomorska Podróż**

Regionalny Program Strategiczny Pomorska Podróż jest jednym z sześciu zasadniczych narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 i pełni wiodącą rolę w konkretyzacji i realizacji działań w takich obszarach jak wizerunek i marka turystyczna Pomorskiego oraz budowa sieciowych, ponadregionalnych produktów turystycznych. Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 jest zgodny z założeniami poniższych celów szczegółowych i priorytetów Regionalnego Programu Strategicznego:

a) CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Zachowanie i turystyczne wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego i naturalnego

Priorytet 1.1. Opieka i ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego

b) CEL SZCZEGÓŁOWY 2 Całoroczna, sieciowa i kompleksowa oferta, wzmacniająca wizerunek regionu

Priorytet 2.1. Nowoczesne rozwiązania infrastrukturalne i przestrzenne.

➤ **Regionalny Program Strategiczny w zakresie aktywności zawodowej i społecznej
Aktywni Pomorzanie**

Regionalny Program Strategiczny Aktywni Pomorzanie to również jeden z sześciu zasadniczych narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, pełniący wiodącą rolę w konkretyzacji i realizacji działań w takich obszarach jak zatrudnienie, kapitał społeczny i edukacja. Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 nawiązuje bezpośrednio do niżej wskazanych celów i priorytetów Regionalnego Programu Strategicznego:

a) CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Wysoki poziom zatrudnienia

Priorytet 1.1. Aktywność zawodowa bez barier

Priorytet 1.2. Fundamenty przedsiębiorczości

Priorytet 1.3. Adaptacja do zmian rynku pracy

b) CEL SZCZEGÓŁOWY 2. Wysoki poziom kapitału społecznego

Priorytet 2.1. Silny sektor pozarządowy

Priorytet 2.2. Regionalna wspólnota

Priorytet 2.3. Przestrzeń dla aktywności

c) CEL SZCZEGÓŁOWY 3. Efektywny system edukacji

Priorytet 3.1. Edukacja dla rozwoju i zatrudnienia

Priorytet 3.2. Indywidualne ścieżki edukacji.

➤ **Regionalny Program Strategiczny w zakresie energetyki i środowiska Ekoefektywne Pomorze**

Regionalny Program Strategiczny Ekoefektywne Pomorze jest kolejnym z zasadniczych narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, które pełni wiodącą rolę w konkretyzacji i realizacji działań Samorządu Województwa Pomorskiego w takich obszarach jak bezpieczeństwo energetyczne i dobry stan środowiska naturalnego. Zakres tematyczny Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 koresponduje z poniższymi celami tego dokumentu Sstrategicznego:

a) CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Bezpieczeństwo energetyczne i poprawa efektywności energetycznej

Priorytet 1.2. Poprawa efektywności energetycznej

Priorytet 1.3. Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

b) CEL SZCZEGÓŁOWY 2. Adaptacja do zmian klimatu, zapobieganie zagrożeniom i zarządzanie ryzykiem

Priorytet 2.2. Racjonalizacja gospodarowania przestrzenią

c) CEL SZCZEGÓŁOWY 3. Zrównoważone gospodarowanie zasobami oraz poprawa środowiskowych warunków życia

Priorytet 3.3. Kształtowanie świadomości i postaw społecznych, wykorzystanie aktywności i dialogu w ochronie środowiska.

➤ **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego**

Preferowanym kierunkiem rozwoju struktury przestrzennej województwa jest polityka równoważenia rozwoju przejawiająca się kształtowaniem ośrodków, pasm i stref aktywności, warunkujących rozwój przedsiębiorczości i innowacji w miejscach, które są i będą wybierane przez mechanizmy gospodarki rynkowej oraz aktywne inicjowanie i wspomaganie przedsięwzięć samorządów lokalnych i podmiotów publicznych, przy jednoczesnym zachowaniu cech, zasobów i walorów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu warunkujących wysoką jakość życia i zdrowie mieszkańców. Generalnym celem polityki przestrzennej województwa jest natomiast kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, sprzyjającej równoważeniu wykorzystywania cech, zasobów i walorów przestrzeni z rozwojem gospodarczym, wzrostem poziomu i jakości życia oraz trwałym zachowaniem wartości środowiska dla potrzeb obecnego i przyszłych pokoleń.

W dokumencie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego sformułowano pięć głównych celów polityki przestrzennej powiązanych z celami strategicznymi rozwoju województwa. Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 nawiązuje zwłaszcza do poniższych:

- osiągnięcie średniego europejskiego poziomu rozwoju i jakości życia porównywalnej z krajami europejskimi
- zahamowanie dewaloryzacji środowiska oraz ochrona jego struktur i wartości,

jak również do wskazanej w Planie Zagospodarowania Przestrzennego konieczności podnoszenia konkurencyjności miast, jako ośrodków wzrostu, w tym m.in. poprzez tworzenie oraz zapewnianie wysokiej jakości przestrzeni publicznej, modernizację sieci infrastruktury i podnoszenie efektywności energetycznej, szczególną troskę o dzielnice zdegradowane, wzmocnienie gospodarki lokalnej oraz lokalnego rynku pracy, aktywną politykę edukacji i szkolenia dla dzieci i ludzi młodych.

➤ **Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Ziemi Kościerskiej na lata 2010-2025**

Celem nadrzędnym Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Ziemi Kościerskiej jest podniesienie jakości życia mieszkańców Ziemi Kościerskiej poprzez:

- zwiększenie konkurencyjności gospodarki lokalnej,

- poprawę dostępności komunikacyjnej i spójności wewnętrznej obszaru,
- poprawę stanu środowiska naturalnego,
- podniesienie umiejętności i aktywności mieszkańców Ziemi Kościerskiej.

Cel ten realizowany będzie w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju społeczeństwa i gospodarki, z poszanowaniem środowiska naturalnego, w oparciu o racjonalne wykorzystanie zasobów obszaru oraz partnerstwo trójsektorowe, dialog społeczny i współpracę wszystkich odpowiedzialnych za realizację Strategii podmiotów, osób i instytucji. Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 realizuje założenia Strategii zmierzające do osiągnięcia jej celu nadrzędnego, a także wpisuje się w poniższe priorytety, cele strategiczne i operacyjne:

- Priorytet I. Konkurencyjność gospodarcza i atrakcyjność

Cel strategiczny I. Podniesienie konkurencyjności gospodarczej i atrakcyjności inwestycyjnej oraz turystycznej Ziemi Kościerskiej

Cel operacyjny I.1. Tworzenie sprzyjającego klimatu dla rozwoju gospodarki i przedsiębiorczości

- Priorytet III. Środowisko i racjonalne wykorzystanie zasobów

Cel strategiczny III. Poprawa stanu środowiska naturalnego i racjonalne wykorzystanie zasobów Ziemi Kościerskiej

Cel operacyjny III.1. Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez działania inwestycyjne i informacyjno--edukacyjne oraz koordynację działań

Cel operacyjny III.2. Planowanie i zagospodarowanie uwzględniające zrównoważone wykorzystanie czynników rozwoju obszaru

Cel operacyjny III.3. Racjonalne wykorzystywanie zasobów Ziemi Kościerskiej

- Priorytet IV. Zasoby ludzkie i zintegrowane społeczeństwo

Cel strategiczny IV. Wsparcie rozwoju kompetencji i aktywności mieszkańców oraz budowa zintegrowanego społeczeństwa na Ziemi Kościerskiej

Cel operacyjny IV.1. Zwiększenie aktywności, kompetencji i mobilności zawodowej mieszkańców Ziemi Kościerskiej

Cel operacyjny IV.2. Poprawa podstawowej infrastruktury społecznej oraz zwiększanie zakresu i jakości usług dla mieszkańców

Cel operacyjny IV.3. Wzmacnianie tożsamości regionalnej i integracja społeczeństwa obszaru.

➤ **Inne dokumenty strategiczne na poziomie regionalnym**

Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 realizuje również założenia poniższych dokumentów strategicznych na poziomie regionalnym:

- Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020
- Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu.
- Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM2,5.
- Program Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Kościerskim 2016-2022.

5.3.3. Poziom lokalny

Potrzebę i znaczenie działań rewitalizacyjnych w przestrzeni miasta Kościerzyna potwierdzają zapisy dokumentów definiujących zamierzenia rozwojowe miasta. Zatem Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 nie tylko wynika z polityki obszaru zawartej w Strategii Rozwoju Miasta Kościerzyna na lata 2014-2020, ale jako dokument operacyjny stanowi narzędzie szczególnej interwencji w obszarze kryzysowym miasta. Jest on ściśle powiązany również z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi Kościerzyny, a także stanowi ich uszczegółowienie oraz doprecyzowanie zawartych w nich zapisów w dziedzinie rewitalizacji.

➤ **Strategia Rozwoju Miasta Kościerzyna na lata 2014-2020**

Strategii Rozwoju Miasta Kościerzyna jest długookresowym planem działania, określającym strategiczne cele rozwoju miasta, na których powinna być skoncentrowana uwaga w przyjętym horyzoncie czasowym i które są niezbędne dla realizacji przyjętych zamierzeń rozwojowych. Ustalenia zawarte w Strategii stanowią zatem podstawę do prowadzenia

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

w mieście długookresowej polityki rozwoju społecznego i gospodarczego. W ramach dokumentu określone zostały cele strategiczne, szczegółowe i kierunki działań dla pięciu obszarów tj. społeczność, infrastruktura, gospodarka, przestrzeń i ekologia.

Jako jeden z celów szczegółowych w obszarze PRZESTRZEŃ (Cel strategiczny: Atrakcyjna przestrzeń) wskazano Cel 4.1. Zrewitalizowane zdegradowane obszary miejskie, dla którego jako główne kierunki działań określono m.in.:

- 4.1.1. Rewitalizacja Starego Miasta, śródmieścia i zabytkowych obiektów historycznych
- 4.1.2. Rewitalizacja osiedli mieszkaniowych.

Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 realizuje i doprecyzowuje zapisy powyższego celu szczegółowego, a także bezpośrednio wpisuje się kierunek działań 4.1.2. dotyczący rewitalizacji osiedli mieszkaniowych. Ideą Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025, podobnie jak i tego kierunku jest rewitalizacja zdegradowanych obszarów miasta, w szczególności tych, których powrót w nowych lub odnowionych funkcjach ma znaczenie priorytetowe dla pomyślności rozwoju Kościerzyny. Działania planowane do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025, tak samo jak zakładane w ramach określonego w Strategii kierunku działania 4.1.2. mają za zadanie przeciwdziałanie procesom degradacji obszarów osiedli mieszkaniowych związanych m.in. z postępującą degradacją tkanki miejskiej w tym mieszkaniowej, niekorzystnymi procesami przestrzennymi, infrastrukturalnymi i środowiskowymi, a zwłaszcza przekładających się na degradację społeczną i gospodarczą. Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 jak i kierunek 4.1.2. zakłada m.in. działania dotyczące infrastruktury technicznej budynków, wyposażenia w media, ograniczenie niskiej emisji, uzupełnione o działania z zakresu aktywnej integracji społecznej i rewitalizacji społecznej.

Uszczegółowienie zapisów dotyczących sfery społecznej i gospodarczej wskazanych w powyższych kierunkach działań (4.1.1., 4.1.2.) zawarte zostało w Celu strategicznym 1. Wysoka aktywność i zaangażowanie społeczne mieszkańców, w którym jako cele szczegółowe określono m.in. następujące:

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

- Aktywizacja zawodowa i społeczna mieszkańców
- 1.2. Animacja życia publicznego
- 1.4. Efektywny system kształcenia

oraz w Celu strategicznym 3. Regionalny ośrodek aktywności gospodarczej, cel szczegółowy 3.3. Rozwinięty rynek pracy i wykwalifikowane kadry.

Cele i przedsięwzięcia określone w Gminnym Programie Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 skupiają się na realizacji i konkretyzują powyższe cele zwłaszcza w zakresie kierunku działania:

- 1.1.1. Poprawa samodzielności, aktywności życiowej i mobilności zawodowej oraz zwiększenie szans na zatrudnienie
- 1.1.2. Aktywizacja osób wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem oraz ograniczenie patologii społecznych
- 1.2.1. Rozwój mechanizmów partycypacji publicznej
- 1.2.2. Współpraca międzysektorowa na rzecz rozwoju społeczności lokalnej
- 1.4.3. Wyrównywanie szans edukacyjnych
- 3.3.1. Tworzenie warunków do rozwoju samo zatrudnienia
- 3.3.3. Wspieranie aktywności zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy, a także powrotu na rynek pracy osób wychowujących dzieci.

Ponadto Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 realizuje również założenia poniższych celów i kierunków działań zawartych w Strategii Rozwoju Miasta Kościerzyna:

- Cel szczegółowy 1.3. Wysoki standard życia mieszkańców
Kierunek działania 1.3.1. Poprawa warunków i dostępu do zasobów mieszkaniowych
- Cel szczegółowy 1.4. Efektywny system kształcenia
Kierunek działania 1.4.2. Wysoka jakość edukacji na wszystkich poziomach kształcenia
- Cel szczegółowy 2.1. Sprawny system infrastruktury komunikacyjnej
Kierunek działania 2.1.2. Rozbudowa wewnętrznego układu drogowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą
- Cel szczegółowy 2.3. Szeroko dostępna infrastruktura teleinformatyczna

Kierunek działania 2.3.1. Stworzenie obszarów ogólnego dostępu do Internetu bezprzewodowego Wi-Fi na terenie miasta

Kierunek działania 2.3.2. Popularyzacja e-usług i przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców

- Cel szczegółowy 5.1. Dobra jakość powietrza atmosferycznego

Kierunek działania 5.1.1. Likwidacja niskiej emisji i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych

Kierunek działania 5.1.2. Zwiększenie efektywności miejskiego systemu ciepłowniczego i wykorzystania ciepła sieciowego

Kierunek działania 5.1.3. Zwiększenie udziału wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

- Cel szczegółowy 5.2. Rozwinięta infrastruktura ochrony środowiska

Kierunek działania 5.2.1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej i deszczowej

- Cel szczegółowy 5.4. Wysoki poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa miasta

Kierunek działania 5.4.1. Szeroko pojęta edukacja ekologiczna społeczności lokalnej.

➤ **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego**

Działania z zakresu rewitalizacji, w tym renowacji zabytków przewidziane zostały również w „Kierunkach zagospodarowania przestrzennego” stanowiących element Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kościerzyna opracowanych w 2011 r. i poddanych weryfikacji w 2012 r. i 2014 r. Zgodnie ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego południowa część obszaru rewitalizacji położona jest w granicach układu urbanistycznego miasta wpisanego do rejestru zabytków, w strefie A3 – restauracji urbanistycznej. Pozostały obszar położony jest w strefie ochrony otoczenia zespołu zabytkowego B1 – strefa ograniczenia gabarytu. Cały obszar rewitalizacji stanowi według Studium obszar istniejącego zainwestowania miejskiego wraz z kontynuacją istniejących funkcji w sąsiedztwie. W granicach obszaru rewitalizacji zlokalizowane są obiekty i obszary o walorach kulturowych figurujące w Gminnej Ewidencji Zabytków. Najcenniejszym obiektem jest Zespół Seminarium Nauczycielskiego (szkoła z salą gimnastyczną, dawny budynek mieszkalny i założenie zieleni parkowej) – obecnie Powiatowy

Zespół Szkół Nr 2, położony przy ul. Wybickiego. Obszar ten postulowany jest do wpisu do rejestru zabytków województwa pomorskiego oraz wskazany w Studium do bezwzględnie zachowania. Teren parku w obrębie zespołu proponowany jest do rehabilitacji, z zachowaniem wartościowego starodrzewu oraz do wykorzystania jako parku o charakterze ogólnodostępnej zieleni urządzonej. Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 stanowi odpowiedź na prognozowane w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego zmiany demograficzne miasta i jest zgodny z wyznaczonymi w nim kierunkami zagospodarowania i użytkowania terenów, kierunkami rozwoju infrastruktury technicznej i dbania o dziedzictwo kulturowe.

➤ **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kościerzyna na lata 2014-2020**

Działania dotyczące interwencji na rzecz społeczności lokalnej w Kościerzynie określone zostały w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kościerzyna na lata 2014-2020. Misją miasta w tym zakresie jest wspieranie i inicjowanie działań w obszarze polityki społecznej w celu poprawy jakości życia i osiągnięcia zrównoważonego rozwoju społeczności miasta Kościerzyna. W Strategii określono sześć podstawowych celów strategicznych. Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 jest z nimi spójny zwłaszcza w zakresie:

a) Cel strategiczny I. Wsparcie dziecka i rodziny

- Poprawa warunków infrastruktury dla podniesienia komfortu życia osób w wieku poprodukcyjnym i osób z niepełną sprawnością
- Promocja (gratyfikacja, uznanie, preferowanie) i wsparcie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży
- Tworzenie warunków sprzyjających aktywności rodziny oraz promocja zdrowego stylu życia

b) Cel strategiczny II. Wzrost aktywności i odpowiedzialności społecznej mieszkańców Kościerzyny

- Tworzenie warunków sprzyjających włączeniu mieszkańców w aktywność społeczną
- Budowanie poczucia odpowiedzialności społecznej mieszkańców

- c) Cel strategiczny III. Poprawa i rozwój istniejącej infrastruktury pomocy społecznej adekwatne do potrzeb mieszkańców miasta
- Wspieranie warunków rozwoju i tworzenia organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej
 - Tworzenie i rozwijanie wysokich standardów jakości usług instytucji pomocy
- d) Cel strategiczny IV. Podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców na temat zagrożeń takich jak uzależnienia, przemoc, zagrożenia ekonomiczne
- Zwiększenie wczesnej edukacji rodziców, dzieci i młodzieży w obszarze zagrożeń związanych z zachowaniami problemowymi (przemoc, używki, substancje psychoaktywne, uzależnienia behawioralne itp.)
 - Zwiększenie świadomości mieszkańców w celu przeciwdziałania złym wzorcom oraz stereotypowemu myśleniu
- e) Cel strategiczny V. Zwiększenie szans na rynku pracy osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Przybliżenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do rynku pracy
- f) Cel strategicznych VI. Wspieranie rozwoju edukacji mieszkańców Kościerzyny
- Wyrównanie szans edukacyjnych mieszkańców
 - Promocja rozwoju osobistego i kształcenia się.

➤ **Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Kościerzyna na lata 2015-2018**

Na obszarze rewitalizacji objętym Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 znajduje się szesnaście obiektów oraz park w zespole dawnego Seminarium Nauczycielskiego (obecnie Powiatowy Zespół Szkół nr 2) wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków miasta Kościerzyna, co stanowi 6,06% ogółu budynków cennych kulturowo w mieście. Ponadto zlokalizowany na obszarze rewitalizacji przy ul. Wybickiego 1 Zespół Seminarium Nauczycielskiego (szkoła z salą gimnastyczną, dawny budynek mieszkalny i założenie zieleni parkowej, 1878 r., przebudowany w 1901 r. obecnie Powiatowy Zespół Szkół Nr 2), który zachował swoją historyczną i architektoniczną wartość został zaproponowany do wpisania do rejestru zabytków województwa pomorskiego.

Głównym celem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Kościerzyna na lata 2015-2018 jest ochrona dziedzictwa kulturowego miasta oraz podwyższenie świadomości

społecznej mieszkańców i właścicieli zabytkowych obiektów dla zachowania dziedzictwa materialnego i niematerialnego oraz kultywowania tradycji regionalnych. Cel będzie realizowany w ramach trzech priorytetów:

- Priorytet I. Ochrona, opieka i zarządzanie dziedzictwem kulturowym
- Priorytet II. Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego
- Priorytet III. Promocja, edukacja historyczna i dokumentacja dziedzictwa kulturowego miasta.

Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 pokrywa się z założeniami Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, a sporządzenie programu rewitalizacji obszarów zdegradowanych z uwzględnieniem obiektów o znaczeniu historycznym zgodnie z Ustawą z dnia 9.10.2015 o rewitalizacji Dz. U. poz. 1777 zostało wskazane jako jedno z działań w ramach Priorytetu II. Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego, kierunek: Ochrona krajobrazu kulturowego miasta.

➤ **Raport z delimitacji obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta**

Szczegółowe uzasadnienie potrzeb rewitalizacyjnych w obszarze miasta, w oparciu o przeprowadzoną dogłębną analizę wewnętrzną przyczyn degradacji, charakterystykę zjawisk kryzysowych oraz delimitację obszarów zdegradowanych zawiera Raport z delimitacji obszarów zdegradowanych. Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 stanowi odpowiedź na problemy zdiagnozowane na etapie delimitacji. Raport z delimitacji wskazuje na tle innych jednostek urbanistycznych miasta, na konieczność objęcia Osiedla 1000-lecia – Kartuska procesem rewitalizacji programowanym w Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025.

➤ **Inne dokumenty strategiczne na poziomie lokalnym**

Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 wpisuje się i jest spójny również z założeniami poniższych dokumentów strategicznych i operacyjnych kształtujących politykę rozwojową miasta:

- Program Rozwoju Przedsiębiorczości Gminy Miejskiej Kościerzyna na lata 2013-2020
- Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Kościerzyna na lata 2016-2018
- Strategia Rozwoju Edukacji na terenie Miasta Kościerzyna na lata 2011-2020

- Strategia Rozwoju Sportu i Rekreacji w Gminie Miejskiej Kościerzyna na lata 2016-2025
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Kościerzyna na lata 2013-2016 z uwzględnieniem lat 2017-2020
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Kościerzyna
- Plan działań na rzecz zrównoważonej energii dla Miasta Kościerzyna
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Kościerzyna na lata 2006-2030.

6. Analiza i ocena istniejącego stanu środowiska miasta Kościerzyna na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz analiza istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektu Programu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody

6.1. Powietrze atmosferyczne

Zgodnie z art. 89 ustawy *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.) Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska co roku dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w poszczególnych strefach za rok poprzedni, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie, według określonych kryteriów.

W województwie pomorskim wyróżniono 2 strefy:

- PL2201 aglomeracja trójmiejska,
- PL2202 strefa pomorska.

Miasto Kościerzyna znajduje się w granicach strefy pomorskiej.

Zakres oceny rocznej wykonanej na potrzeby ustalenia dotrzymywania standardów imisyjnych dla poszczególnych zanieczyszczeń jest analizą wielkości stężeń za rok 2015. Ocenę wykonano według kryteriów dotyczących ochrony zdrowia dla 12 substancji:

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

- dwutlenku siarki – SO₂,
- dwutlenku azotu – NO₂,
- tlenku węgla – CO,
- benzenu – C₆H₆,
- pyłu zawieszonego PM₁₀,
- pyłu zawieszonego PM_{2.5},
- ołowiu w pyle – Pb(PM₁₀),
- arsenu w pyle – As(PM₁₀),
- kadmu w pyle – Cd(PM₁₀),
- niklu w pyle – Ni(PM₁₀),
- benzo(a)pirenu w pyle – B(a)P(PM₁₀),
- ozonu – O₃,

oraz kryteriów określonych w celu ochrony roślin dla 3 substancji:

- dwutlenku siarki – SO₂
- tlenków azotu – NO_x,
- ozonu – O₃ określonego współczynnikiem AOT40.

Podstawą klasyfikacji stref w rocznej ocenie jakości powietrza są wartości poziomów dopuszczalnych, docelowych i celu długoterminowego, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012 r. poz. 1031).

Zgodnie z art. 89 ustawy *Prawo ochrony środowiska* odrębnie dla każdego zanieczyszczenia wyznaczono strefy, w których:

- przekroczone są poziomy dopuszczalne,
- nie są przekroczone poziomy dopuszczalne,
- przekroczone są poziomy docelowe,
- nie są przekroczone poziomy docelowe,
- przekroczone są poziomy celu długoterminowego,
- nie są przekroczone poziomy celu długoterminowego.

Przekroczenie poziomów oceniane było na podstawie wielkości stężeń zanieczyszczeń z okresu roku 2015.

W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można wydzielić następujące klasy stref:

1. Dla substancji dla których określone są poziomy dopuszczalne lub docelowe:
 - klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
 - klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.
2. Dla substancji, dla których określone są poziomy celu długoterminowego:
 - klasa D1 – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
 - klasa D2 – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.
3. Dla PM2.5 dla którego określono poziom dopuszczalny dla fazy II:
 - klasa A1 – stężenia PM2.5 na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla fazy II,
 - klasa C1 – stężenia PM2.5 przekraczają poziom dopuszczalny dla fazy II.

W poniższych tabelach zestawiono klasyfikację strefy pomorskiej z uwzględnieniem parametrów kryterialnych pod kątem ochrony zdrowia oraz pod kątem ochrony roślin za 2015 rok.

Tabela 1. Klasy poszczególnych zanieczyszczeń dla strefy pomorskiej z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony zdrowia za 2015 rok

Nazwa substancji	Klasyfikacja strefy ze względu na ochronę zdrowia
Dwutlenek siarki	A
Dwutlenek azotu	A
Tlenek węgla	A
Benzen	A
Pył zawieszony PM10	C
Pył zawieszony PM2.5 (poziom dopuszczalny faza I)	A
Pył zawieszony PM2.5 (poziom dopuszczalny faza II)	C1

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Nazwa substancji	Klasyfikacja strefy ze względu na ochronę zdrowia
Ołów	A
Arsen	A
Kadm	A
Nikiel	A
Benzo(a)piren	C
Ozon (poziom docelowy)	A
Ozon (poziom celu długoterminowego)	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza – raport za 2015 rok, WIOŚ w Gdańsku.

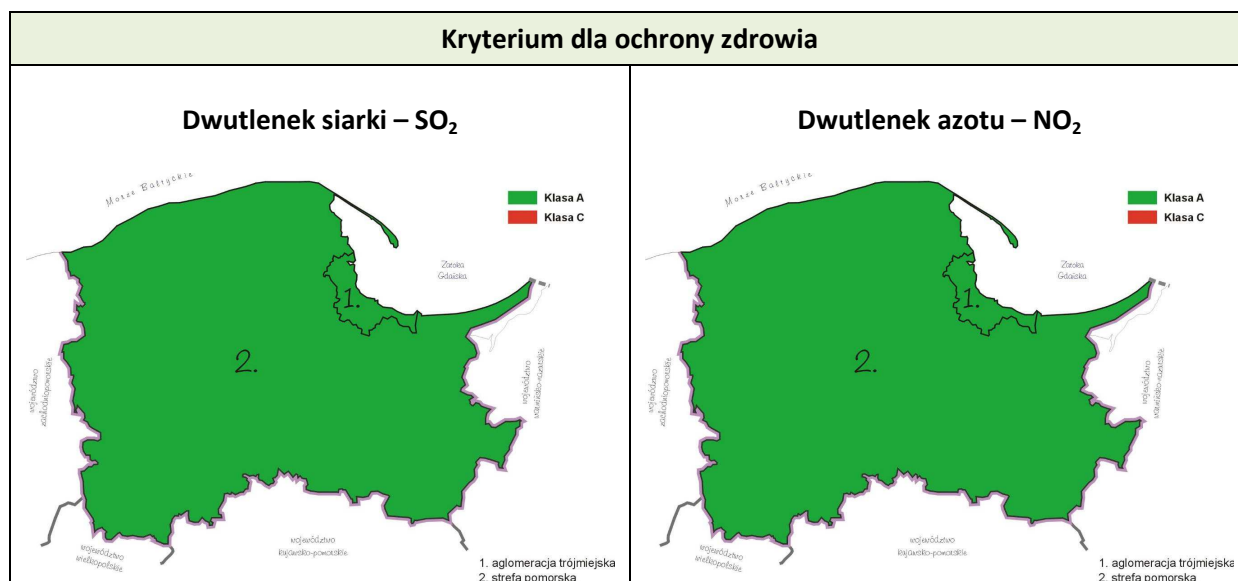
Tabela 2. Klasy poszczególnych zanieczyszczeń dla strefy pomorskiej z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony roślin za 2015 rok

Nazwa substancji	Klasyfikacja strefy ze względu na ochronę roślin
Dwutlenek siarki	A
Tlenki azotu	A
Ozon (poziom docelowy)	A
Ozon (poziom celu długoterminowego)	D2

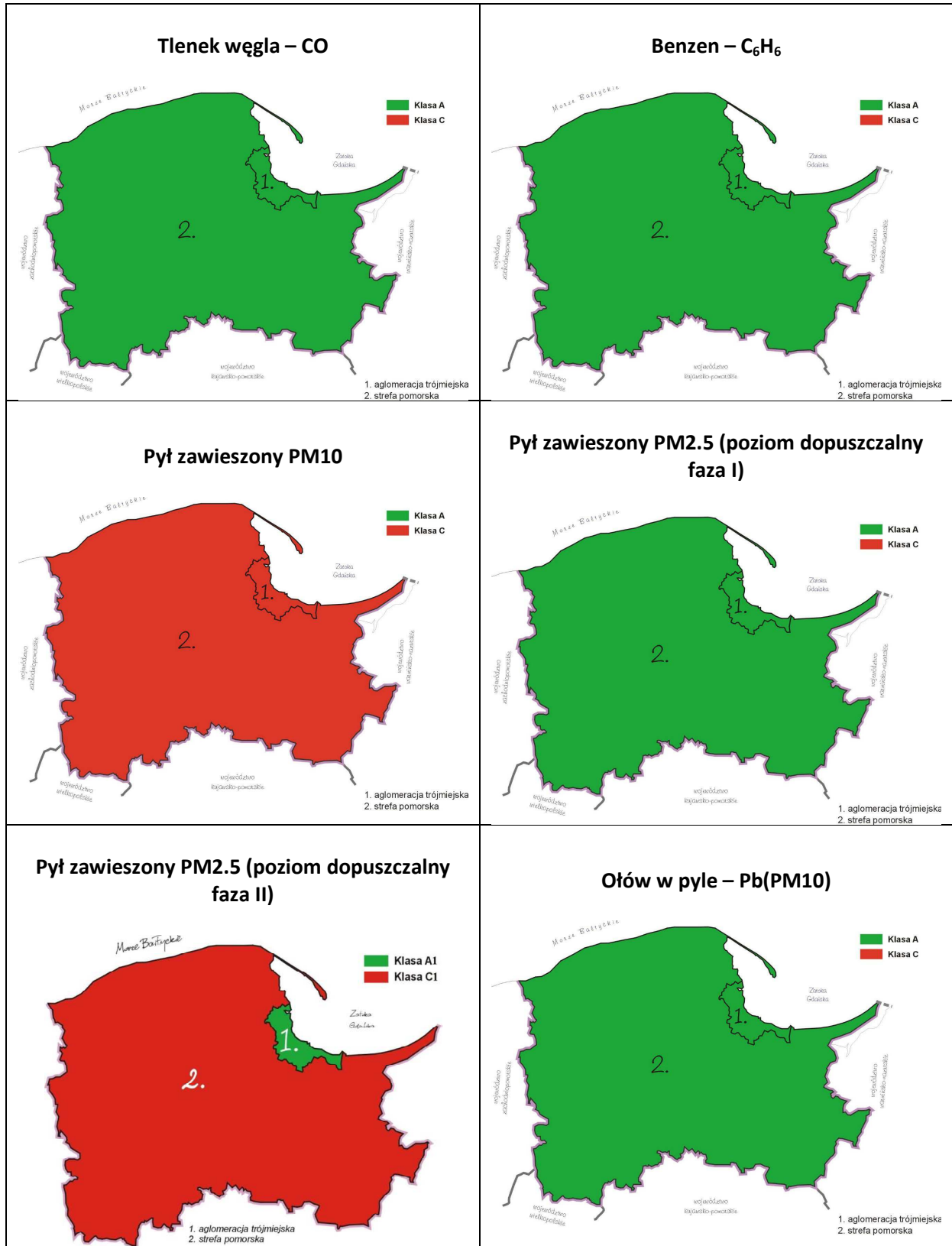
Źródło: Roczna ocena jakości powietrza – raport za 2015 rok, WIOŚ w Gdańsku.

W poniższej tabeli zestawiono wyniki klasyfikacji jakości powietrza w województwie pomorskim za 2015 rok.

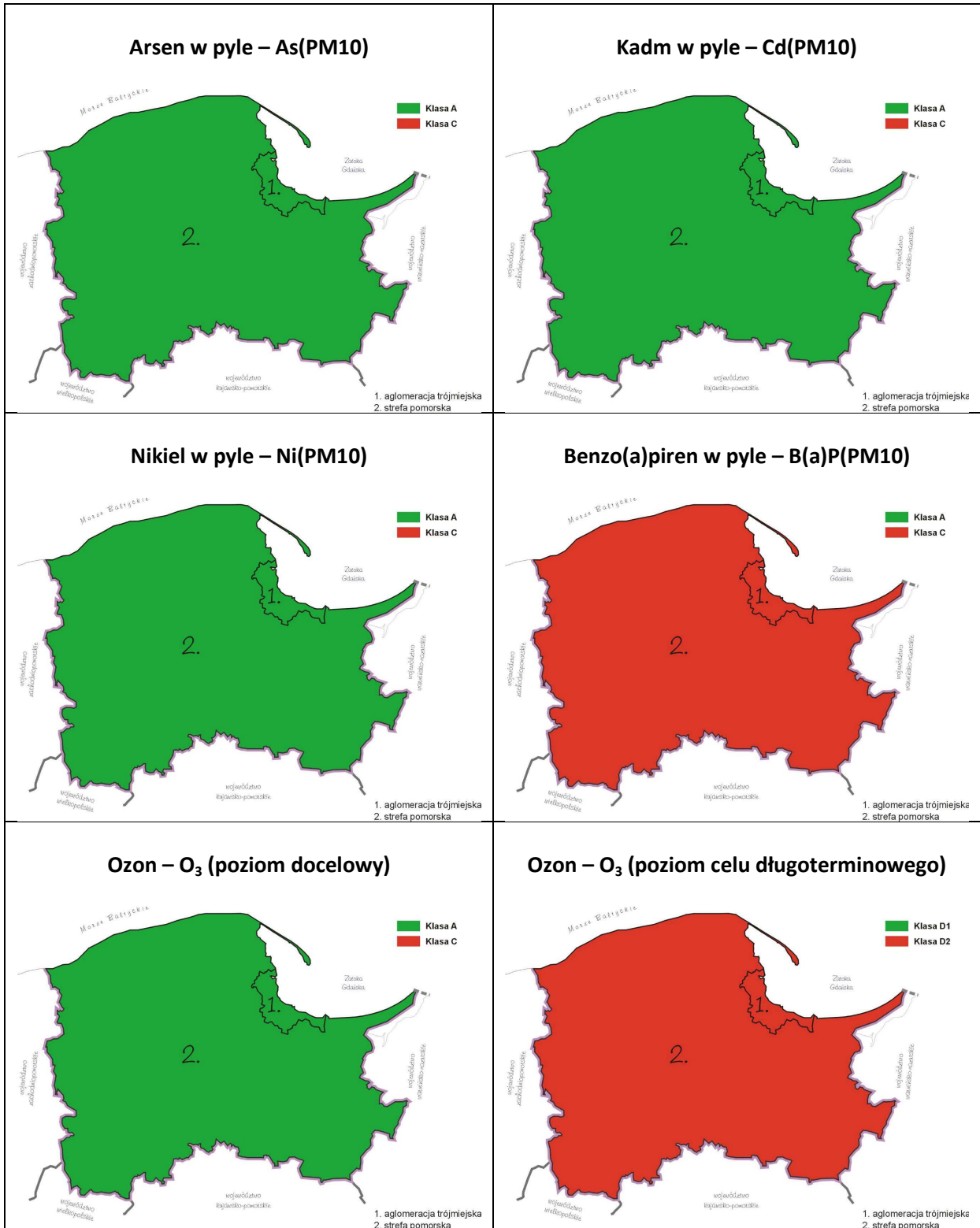
Tabela 3. Klasy poszczególnych zanieczyszczeń w województwie pomorskim z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony zdrowia oraz kryteriów dla ochrony roślin za 2015 rok.

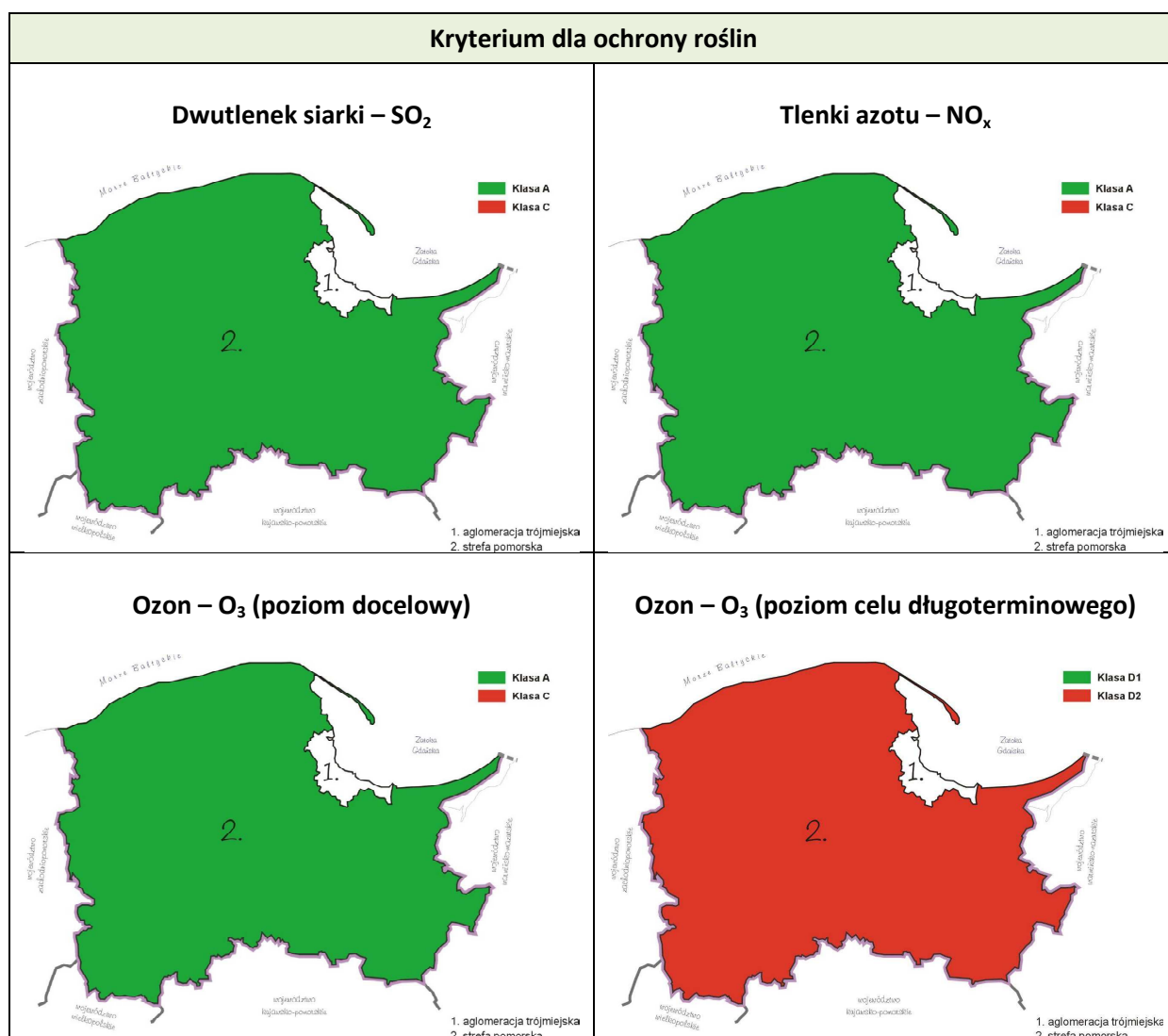
Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza – raport za 2015 rok, WIOŚ w Gdańsku.

6.1.1. Główne problemy i zagrożenia powietrza atmosferycznego

Na jakość powietrza atmosferycznego na terenie gminy miejskiej Kościerzyna wpływają:

- źródła energetyczne – charakteryzujące się dużą wysokością emitorów, z czym związany jest transport zanieczyszczeń na znaczne odległości (emisja pyłu, tlenków siarki, tlenków azotu, tlenków węgla),
- źródła przemysłowe – zanieczyszczenia gazowe i pyłowe jak dla źródeł energetycznych oraz związki organiczne (lotne i stałe), związki nieorganiczne (związki fluoru, siarki), metale ciężkie, substancje specyficzne,
- źródła komunalno-bytowe – (głównie paleniska domowe) mające niekorzystny wpływ na lokalny stan jakości powietrza, związany z brakiem urządzeń oczyszczających oraz

niewielką wysokością emitorów (zanieczyszczenia gazowe i pyłowe jak dla źródeł energetycznych oraz węglowodory i sadza); problemem jest spalanie w domowych piecach odpadów, w tym tworzyw sztucznych, gumy i tekstyliów.

- źródła transportowe – emisja następuje na niewielkiej wysokości, co sprawia, że posiadają one znaczący wpływ na zagrożenia lokalne; skład (węglowodory, tlenek węgla, pyły, związki ołowiu, tlenki azotu, tlenki siarki) oraz ilość emitowanych zanieczyszczeń zależą między innymi od stanu technicznego pojazdów, prędkości i płynności ruchu,
- źródła alochtoniczne – napływające spoza terenu miasta, zgodnie z dominującym kierunkiem wiatru; emisja napływowa na teren miasta powodowana jest napływem substancji powstających w wyniku przemian chemicznych w atmosferze i pochodzących od emisji pierwotnych substancji gazowych; aerozole wtórne powstające w atmosferze w wyniku reakcji i procesów zachodzących przy transporcie na większe odległości gazów SO_2 , NO_x , NH_3 oraz lotne związki organiczne przyczyniają się do pogorszenia stanu jakości powietrza; znaczna ilość pyłów w powietrzu to pyły pochodzenia wtórnego, ponieważ są one zanieczyszczeniami transgranicznymi, które przemieszczają się na odległości od 1 000 do 2 500 km.

Stężenia zanieczyszczeń charakteryzuje zmienność sezonowa, związana z warunkami klimatycznymi. Natomiast na podwyższenie stężeń większości zanieczyszczeń wpływają niska temperatura, znikome opady atmosferyczne oraz słaby wiatr. Generalnie jakość powietrza pogarsza się w okresie jesienno-zimowym, z uwagi na duży udział w całkowitej emisji zanieczyszczeń pieców opalanych węglem, emitujących głównie pył i dwutlenek węgla oraz dwutlenek siarki.

6.2. Wody powierzchniowe i podziemne

6.2.1. Wody powierzchniowe

Miasto Kościerzyna charakteryzuje się dużą różnorodnością elementów hydrograficznych. Wody stojące i płynące zajmują ok. 4,9% terenu miasta. Kościerzyna jest położona głównie w obrębie dorzecza Wierzycy, jedynie niewielkie fragmenty w zachodniej i południowej części miasta należą do dorzecza Wdy.

➤ Zlewnia rzeki Wierzycy

Rzeka Wierzyca jest lewostronnym dopływem Wisły o długości 151 km i powierzchni dorzecza 1 603 km². Źródło Wierzycy znajduje się ok. 13 km na północny-wschód od Kościerzyny, w pobliżu miejscowości Piotrowo, z kolei ujście znajduje się w okolicach miasta Gniew. Na terenie Kościerzyny rzeka Wierzyca płynie wąską doliną o przebiegu równoleżnikowym, stanowiąc południowy fragment granicy miasta. Rzeka wpada do Jeziora Wierzysko, a po wypłynięciu z niego (poza granicami miasta) zmienia kierunek na południowy. Na obszarze miasta do zlewni rzeka Wierzyca należą:

➤ Rzeka Bibrowa

Rzeka Bibrowa to niewielki ciek przepływający przez Kościerzynę, częściowo kanałem podziemnym. Rzeka wypływa z Jeziora Bibrowskiego położonego na północ od Kościerzyny na wysokości Jeziora Gałęźne, płynie w kierunku południowym przez miasto, a następnie wpływa do Jeziora Kaplicznego. Po wypłynięciu z jeziora rzeka łączy się z kanałem odprowadzającym oczyszczone ścieki z oczyszczalni oraz z kanałem deszczowym i wpływa do Jeziora Wierzysko. Brzeg potoku w niektórych miejscach jest porośnięty roślinnością szuwarową, co ma wpływ na spowolnienie nurtu rzeki oraz osiadanie osadów organicznych. Warstwa mułu dennego wynosi ok. 10 cm.

➤ Jezioro Wierzysko

Jezioro Wierzysko jest największym zbiornikiem wody stojącej na terenie Kościerzyny. Stanowi ono fragment południowej granicy miasta. Misa jeziora wypełnia część rynny polodowcowej, która rozciąga się w kierunku równoleżnikowym u podnóża moreny czołowej zwanej Wzgórzami Szymbarskimi. Maksymalna długość jeziora wynosi 2 257 m, a szerokość 310 m. Średnia głębokość wynosi 4,4 m, a największa 7,6 m. Linia brzegowa jest nieregularna, miejscami brzegi są zabagnione. Do jeziora ma charakter mulisty. Na przestrzeni lat nastąpił wzrost miąższości osadów dennych, co prowadzi do wypłykania zbiornika.

➤ Jezioro Kapliczne

Jezioro Kapliczne jest położone w południowo-wschodniej części Kościerzyny, pomiędzy ulicami Skarszewską i Markubowo. Jest to niewielki zbiornik przepływowy. Długość jeziora

wynosi 400 m, szerokość 150 m, a powierzchnia 3,9 ha. Maksymalna głębokość to 3,5 m. odprowadzanie zanieczyszczeń do jeziora zmieniło naturalny charakter zbiornika, tworząc z niego niemal odstożnik ściekowy. Jest to jedna z poważnych przyczyn daleko posuniętej eutrofii zbiornika, co uwidacznia się w dużym zamuleniu dna, zabagnionych brzegach oraz w występowaniu obfitej roślinności wodnej w pasie przybrzeżnym.

➤ Zlewnia rzeki Wdy

System rzeki Wdy reprezentowany jest przez ciek wypływający spod Markubowa w południowej części miasta. Ciek ten płynie zabagnioną doliną na południe w kierunku Jeziora Księżę i Jeziora Osuszyno.

➤ Pozostałe elementy hydrograficzne

Na terenie Kościerzyny znajduje się jedno większe jezioro bezodpływowe, tj. Jezioro Gałęźne, oraz szereg innych, małych zbiorników wodnych o powierzchni do kilkudziesięciu metrów kwadratowych, które pojawiają się często epizodycznie. Jezioro Gałęźne jest położone na północy miasta. Jego powierzchnia wynosi 8,9 ha, a maksymalna głębokość 26,4 m. nad jeziorem znajduje się kąpielisko miejskie z pomostem oraz kilka wiele stanowisk dla wędkarzy. Ponadto między ulicami Jedności Robotniczej i Drogowców znajduje się zbiornik wodny o charakterze stawu.

Charakterystykę jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) występujących na terenie Kościerzyny przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4. Charakterystyka JCWP na terenie miasta Kościerzyna

JCWP rzeczna	
Wierzycza z jeziorami Grabowskie i Wierzysko do wypływu z jez. Zagnanie	
Europejski kod JCWP	PLRW200017298173
Długość JCWP	50,04 km
Status JCWP	silnie zmieniona
Typ JCWP	17 – potok nizinny piaszczysty
Ocena stanu	zły
Ocena zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych	zagrożona

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

JCWP jeziorna	
Wierzysko	
Europejski kod JCWP	PLLW20647
Długość JCWP	0,57 km ²
Status JCWP	naturalna
Typ JCWP	3b – jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane
Ocena stanu	zły
Ocena zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych	zagrożona

Źródło: Geoportal, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku w 2015 roku wykonał ocenę stanu jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) województwa pomorskiego. Ocena została wykonana na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. *w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych* (Dz. U. 2014 poz. 1482), a także wytycznych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Ocenę wód za 2015 rok wykonano zgodnie z zasadami dziedziczenia.

W poniższych tabelach zestawiono wyniki badań JCWP znajdujących się na terenie Kościerzyny.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Tabela 5. Ocena stanu JCWP rzecznej za 2015 rok

Nazwa i kod ocenianej JCWP	Nazwa i kod reprezentatywnego punktu pomiarowo-kontrolnego	Typ abiotyczny	Status	Program monitoringu	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych*	Substancje szczególnie szkodliwe – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Czy JCW występuje w obszarze chronionym	Czy we wszystkich ppk MOC stwierdzono spełnienie wymagań dodatkowych	Stan ogólny
Wierzyca z jeziorami Grabowskie i Wierzysko do wypływu z jez. Zagnanie PLRW200017298173	Wierzyca - Sarnowy PL01S0201_3326	17	naturalna	MD, MO, MOEU	I	II	PPD	-	umiarkowany	-	tak	nie	zły

Źródło: Monitoring wód powierzchniowych, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku.

Objaśnienia:

* klasa elementów fizykochemicznych – stan fizyczny, warunki tlenowe, zasolenie, zakwaszenie, substancje biogenne

17 – potok nizinny piaszczysty

MO – monitoring operacyjny

I – stan bardzo dobry / potencjał maksymalny

II – stan dobry / potencjał dobry

III – stan umiarkowany / potencjał umiarkowany

IV – stan słaby / potencjał słaby

V – stan zły / potencjał zły

PPD – poniżej potencjału dobrego

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Tabela 6. Ocena stanu JCWP jeziornej za 2015 rok

Nazwa jeziora	Kod JCWP	Typ abiotyczny	Silnie zmieniona lub sztuczna JCW	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Substancje syntetyczne i niesyntetyczne	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan ogólny
Wierzysko	PLLW20647	3b	tak	V	PSD	dobry	zły	dobry	zły

Źródło: Monitoring wód powierzchniowych, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku.

Objaśnienia:

3b – jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane

I – stan bardzo dobry / potencjał maksymalny

II – stan dobry / potencjał dobry

III – stan umiarkowany / potencjał umiarkowany

IV – stan słaby / potencjał słaby

V – stan zły / potencjał zły

PSD – poniżej stanu dobrego

6.2.2. Wody podziemne

Zgodnie z podziałem hydrogeologicznym Polski według B. Paczyńskiego (1995 r.) Kościerzyna jest położona w regionie V – pomorskim. Główne użytkowe poziomy wodonośne występują w utworach czwartorzędowych i stanowią je:

- warstwy wodonośne związane z piaskami wodnolodcowymi zlodowaceń północnopolskich – poziom górny (sandrowy),
- utwory międzymorenowe, takie jak piaski wodnolodcowe zlodowaceń środkowopolskich (poziom środkowy) i zlodowaceń południowopolskich (poziom dolny).

Odnawialność czwartorzędowego systemu wodonośnego wynosi od 100 do 200 m³/24h/km².

Górny czwartorzędowy poziom wodonośny (eksploatowany m.in. przez ujęcie komunalne w Kościerzynie) występuje przede wszystkim w osadach piaszczystych zlodowaceń północnopolskich. Są to osady sandrowe i przewarstwienia wśród glin zwałowych. Warstwa wodonośna występuje zwykle na głębokościach od 5 do 27 m. Ma ona charakter nieciągły oraz wykazuje dużą zmienność w wykształceniu litologicznym. Zbudowana jest z piasków drobno i średnioziarnistych o miąższości od 10 do 32 m. Średni współczynnik filtracji wynosi 22 m/dobę. Wody podziemne mają charakter swobodny lub obserwuje się niewielkie ciśnienia hydrostatyczne.

Środkowy poziom wodonośny jest związany z piaskami i żwirami zlodowaceń środkowopolskich. Warstwa wodonośna występuje zwykle na rzędnych od 80 do 100 m n.p.m. na głębokości od 50 do 100 m. W rejonie Kościerzyny miąższość poziomu waha się w granicach 15 – 23 m. Wody te mają zwierciadło napięte.

Poziom użytkowy dolny występuje lokalnie w utworach fluwiogłacjalnych i zastoiskowych zlodowaceń południowopolskich. Warstwa wodonośna zalega na głębokości poniżej 100 m i jest nierównomiernie wykształcona.

Wszystkie poziomy wodonośne piętra czwartorzędowego, w wyniku bezpośredniego kontaktu w obrębie dolin i rynien lodowcowych lub przesączania się przez słabo przepuszczalne osady tworzą jeden system wodonośny, charakteryzujący się wspólnym

zasilaniem, kierunkiem przepływu i drenażu. Poziomy wodonośne zasilane są bezpośrednio przez opady lub pośrednio przez przesączanie.

Generalnie spływ wód podziemnych odbywa się z kierunku północno-zachodniego w kierunku południowo-wschodnim ku Dolinie Wisły. Piętra wodonośne starsze od czwartorzędu nie mają znaczenia użytkowego.

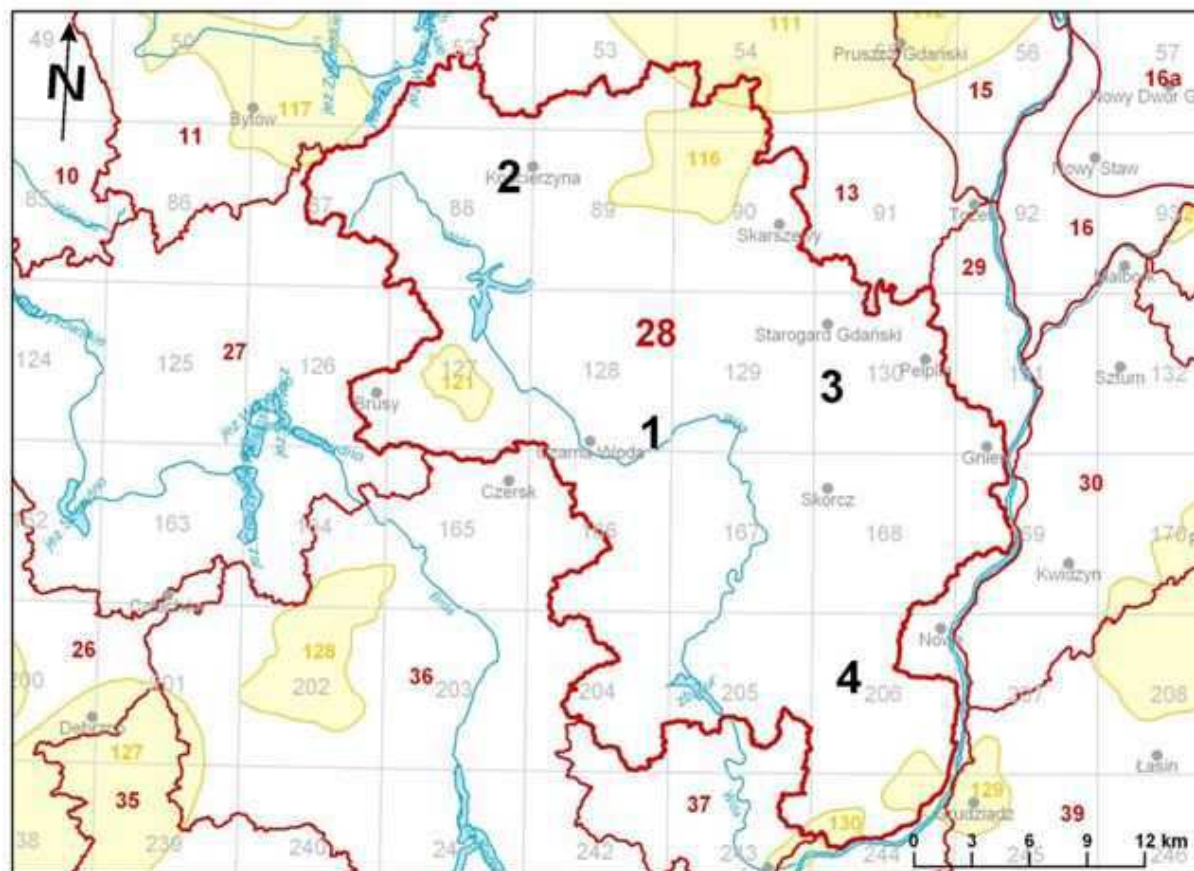
Dla zlewni Wierzycy zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wynoszą 6 264 m³/h, w tym w rejonie zasobowym Kościerzyna o powierzchni 130 km² – 538 m³/h.

Na terenie miasta występują ponadto płytkie wody gruntowe, zalegające na zmiennych głębokościach. Uzależnione jest to od rzeźby terenu oraz od budowy geologicznej. Najpłycej wody gruntowe zalegają w obniżeniach terenowych w bezpośrednim sąsiedztwie małych zbiorników wytopiskowych oraz w obrębie dna rynny. Głębokość zalegania wody waha się tam od kilkunastu centymetrów do ponad 1 m p.p.t. W obrębie powierzchni wysoczyzny morenowej woda gruntowa zalega na głębokościach od 4,5 m do 10,0 m. Zasoby wód gruntowych są nieznaczne i nie mają znaczenia dla celów gospodarczych.

Miasto Kościerzyna nie jest położone w obrębie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP), jednak w promieniu 30 km znajdują się cztery takie zbiorniki.

Zgodnie z podziałem obowiązującym od 2016 roku miasto Kościerzyna znajduje się w obszarze jednolitych części wód podziemnych oznaczonym jako JCWPd 28. Do końca 2015 roku dana jednolita część wód podziemnych była oznaczona jako JCWPd 30.

Rysunek 1. Lokalizacja jednolitych części wód podziemnych JCWPd 28

Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego.

W latach 2010-2015 Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, przeprowadził monitoring stanu chemicznego oraz ocenę stanu jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach. Badania wód podziemnych obszaru JCWPd 28 zostały przeprowadzone w roku 2010 oraz 2012. Zarówno stan chemiczny, jak i stan ilościowy tych wód w obu latach określono jako dobry.

Tabela 7. Ocena stanu wód podziemnych obszaru JCWPd 28

Nr JCWPd	Europejski kod JCWPd	Dorzecze	Rok badania	Stan chemiczny JCWPd	Stan ilościowy JCWPd	Stan ogólny JCWPd	Ryzyko wg planów gospodarowania wodami
28	PLGW240030	Wisła	2010	dobry	dobry	dobry	nie
28	PLGW240030	Wisła	2012	dobry	dobry	dobry	nie

Źródło: Monitoring jakości wód podziemnych, PIG – PIB w Warszawie.

6.2.3. Zagrożenie powodziowe

Na podstawie danych Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie teren Kościerzyny jest narażony na niebezpieczeństwo powodzi. Szczególnie narażone są południowe tereny miasta zlokalizowane wzdłuż rzeki Wierzyca.

Rysunek 2. Zagrożenie powodziowe na terenie miasta Kościerzyna

Obszar zagrożenia powodziowego

Prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi Q 0,2% raz na 500 lat

Podkład

Granice administracyjne

- państwa
- województwa
- powiatu
- gminy

Drogi

- krajowe i autostrady
- wojewódzkie

Główne rzeki

- < 75 km
- 76 - 150 km
- 151 - 300 km
- 301 - 700 km
- > 701 km

Pozostałe rzeki

- < 75 km
- > 76 km

Pokrycie terenu

- wody powierzchniowe
- tereny zantropogenizowane
- tereny rolne
- lasy

Źródło: <http://mapy.isok.gov.pl/imap/>

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Rysunek 3. Mapa zagrożenia powodziowego na terenie miasta Kościerzyna

Źródło: <http://mapy.isok.gov.pl/imap/>

Rysunek 4. Mapa zagrożenia powodziowego na terenie miasta Kościerzyna

Źródło: <http://mapy.isok.gov.pl/imap/>

6.2.4. Główne problemy i zagrożenia wód

Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych na terenie gminy miejskiej Kościerzyna można podzielić na dwa typy: zmiany jakościowe i ilościowe.

Największe zagrożenie dla jakości wód stanowią:

- miejski charakter zagospodarowania terenu, wysoki stopień urbanizacji (tereny gęstej zabudowy mieszkaniowej),
- działalność przemysłowa,
- szlaki komunikacyjne o dużym natężeniu ruchu, parkingi (zanieczyszczenia ropopochodne, środki likwidujące śliskość),
- stacje i magazyny paliw,
- tereny intensywnej produkcji rolnej (wyfłukiwanie nawozów i środków ochrony roślin),
- nieczynne składowisko odpadów,
- oczyszczalnia ścieków i zrzuty ścieków,
- ścieki z kanalizacji deszczowej,
- brak uregulowanej gospodarki ściekowej (brak sieci kanalizacyjnej na części obszaru miasta oraz nieszczelne zbiorniki bezodpływowe – szamba),
- gazy i pyły, dostające się z opadami atmosferycznymi do gruntu i wód podziemnych,
- dopływ zanieczyszczeń rzeką Wierzycą spoza terenu miasta.

Zagospodarowanie obszarów zasilania wód (mało intensywna gospodarka rolna, tereny leśne) położonych na północ i północny-wschód od ujęcia komunalnego w Kościerzynie powoduje niskie zagrożenie dla jakości wód. Ze względu na budowę geologiczną, warunki hydrogeologiczne, wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęcia należy stwierdzić, że pomimo położenia na terenach miejskich jest ono tylko w niewielkim stopniu narażone na czynniki antropogeniczne. Największe zagrożenie dotyczy strefy brzeżnej rynny i jej krawędzi, gdzie izolacja jest niedostateczna lub jej brak.

Nie stwierdzono zagrożenia dla ilości zasobów wód podziemnych i powstania leja depresyjnego. Prognoza zasobowa przedstawiona dla rejonu Kościerzyna wykazuje, że przy eksploatacji 538 m³/h wód podziemnych (w tym 270 m³/h z ujęcia komunalnego) zwierciadło

wód w rejonie ujęcia obniży się ok. 5 – 7 metrów w stosunku do stanów naturalnych. W przeszłości pierwotne zwierciadło wody w okolicach ujęcia komunalnego miało charakter artezyjski. Obecnie, pomimo kilkudziesięcioletniej eksploatacji wód w niepracujących studniach nadal zdarzają się samowylewy i zachodzi konieczność odprowadzania wód do sieci melioracyjnej.

6.3. Klimat akustyczny

Podstawowym wskaźnikiem klimatu akustycznego jest sumaryczny poziom hałasu danego obszaru. W decydującym stopniu zależy on od jego urbanizacji oraz rodzaju emitowanego hałasu, tj.:

- hałasu komunikacyjnego, który rozprzestrzenia się na odległe obszary ze względu na rozległość źródeł,
- hałasu przemysłowego obejmującego swym zasięgiem najbliższe otoczenie,
- hałasu komunalnego towarzyszącego obiektom sportu, rekreacji i rozrywki.

6.3.1. Hałas komunikacyjny

Na terenie Kościerzyny głównym źródłem uciążliwości akustycznej jest ruch kołowy odbywający się wzdłuż głównych dróg przecinających obszar miasta. Wynika to przede wszystkim z powszechności jego występowania, czasu oddziaływania oraz ciągłej intensyfikacji.

Na hałas komunikacyjny składa się przede wszystkim dźwięk generowany w związku z poruszaniem się pojazdu i hałas powstający na styku opony z nawierzchnią drogową. Przy prędkościach powyżej 60 km/h hałas wynikający z tarcia opon o nawierzchnię drogi przewyższa hałas silnika.

Na stopień uciążliwości tras komunikacyjnych wpływ mają takie czynniki jak: natężenie ruchu, struktura ruchu pojazdów (ciężkie pojazdy i motocykle są około dwa razy głośniejsze niż samochody osobowe), prędkość ich poruszania, stan techniczny pojazdów, rodzaj i stan techniczny nawierzchni, urbanistyczne rozwiązanie sieci drogowej. Większość zmiennych to czynniki zależne od pory dnia, tygodnia, miesiąca i pory roku, stanu pogody oraz innych przypadkowych zdarzeń.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Na terenie miasta Kościerzyna nie jest prowadzony stały monitoring hałasu, a wykonane dotychczas badania są wyrwykowe i nie mają charakteru kompleksowego. Z tego względu struktura ekspozycji na hałas w poszczególnych dzielnicach miasta nie jest w pełni rozpoznana.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska na terenie Kościerzyny przeprowadził monitoring hałasu drogowego w 2013 roku. Pomiary hałasu wykonano na terenach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w 2 punktach pomiarowych miasta, tj. ul. Kartuska i ul. M. Skłodowskiej-Curie. Określono wskaźniki LAeqD i LAeqN oraz wskaźnik LDWN, wykonując pomiary długookresowe.

Wyniki pomiarów hałasu zestawiono w poniższych tabelach.

Tabela 8. Wyniki pomiarów hałasu w mieście Kościerzyna ul. Kartuska za 2013 rok

Data pomiaru	Pora roku	Zmierzony poziom hałasu			Pora dnia	Natężenie ruchu		
		LAeqD	LAeqW	LAeqN		Pojazdy lekkie	Pojazdy ciężkie	Razem
		[dB]				Średnia liczba pojazdów / godz.		
20/21 VI 2013	Wiosna dzień roboczy	65,3	64	59	dzień	607	37	644
					noc	93	6	99
21/22 XI 2013	Jesień dzień roboczy	65,4	63	55,9	dzień	561	27	588
					noc	68	5	73
23/24 XI 2013	Jesień weekend	64,5	62,3	56,5	dzień	483	10	493
					noc	85	2	87
LDWN		66,4						

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2013 roku, WIOŚ w Gdańsku.

Tabela 9. Wyniki pomiarów hałasu w mieście Kościerzyna ul. M. Skłodowskiej-Curie za 2013 rok

Data pomiaru	Pora roku	Zmierzony poziom hałasu			Pora dnia	Natężenie ruchu		
		L _{AeqD}	L _{AeqW}	L _{AeqN}		Pojazdy lekkie	Pojazdy ciężkie	Razem
		[dB]				Średnia liczba pojazdów / godz.		
27/28 VI 2013	Wiosna dzień roboczy	62,5	61,5	55	dzień	651	63	714
					noc	65	10	75
7/8 XI 2013	Jesień dzień roboczy	64,1	62,1	57,7	dzień	613	15	628
					noc	55	5	60
9/10 XI 2013	Jesień weekend	63,3	60,5	54	dzień	509	11	520
					noc	62	2	64
L _{DWN}		64,3						

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2013 roku, WIOŚ w Gdańsku.

Pomiary długookresowe wykonane w Kościerzynie w punkcie pomiarowym zlokalizowanym przy ul. M. Skłodowskiej-Curie dowiodły brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu komunikacyjnego w środowisku w porze dziennej (L_{AeqD}) i tylko nieznaczne przekroczenie w porze nocnej (L_{AeqN}). Nieco gorszy stan klimatu akustycznego obserwowano w punkcie przy ul. Kartuskiej. Stwierdzono tu nieznacznie podwyższony poziom hałasu wiosną i jesienią w dzień roboczy oraz wiosną i jesienią w czasie weekendu w nocy. Wskaźnik L_{DWN} w obu punktach pomiarowych nie wykazywał przekroczeń ponad normę.

6.3.2. Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy wpływa w mniejszym stopniu na klimat akustyczny miasta niż hałas komunikacyjny, ze względu na mniejszą powszechność występowania, punktowy charakter źródeł stacjonarne i lokalne źródło uciążliwości, głównie dla osób zamieszkujących w sąsiedztwie emitatorów hałasu.

Poziom hałasu przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od parku maszynowego, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych, a także prowadzonych procesów technologicznych oraz funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nim terenów. Wewnątrz hal przemysłowych hałas może sięgać poziomu 80 – 125 dB i w znacznym stopniu przenosić się na tereny sąsiadujące. Głównymi źródłami hałasu przemysłowego są najczęściej urządzenia technologiczne i instalacje wyciągowe, urządzenia i instalacje chłodnicze,

wolnostojące i nie posiadające zabezpieczeń akustycznych lub pracujące w nieprzystosowanych pomieszczeniach maszyny i urządzenia oraz transport wewnętrzny. Do najbardziej uciążliwych pod względem hałasu zaliczone zostały zakłady z następujących branż: spożywczej i usługowej o różnym profilu, np. betoniarnie.

Uciążliwość hałasu przemysłowego wynika także z niewłaściwej lokalizacji zabudowy mieszkaniowej – położenia w sąsiedztwie zakładów przemysłowych i usługowych. Zakłady przemysłowe nie mają obowiązku posiadania decyzji o poziomie hałasu emitowanego do środowiska lub pozwolenia na emisję hałasu. Pozwolenie na emisję hałasu do środowiska jest wymagane w przypadku, gdy emitowany hałas przekracza poziom dopuszczalny.

6.3.3. Hałas komunalny

Hałas komunalny jest związany głównie z dźwiękami towarzyszącymi obecności i działalności człowieka. Jego znaczącym elementem są urządzenia audiowizualne, odgłosy wszelkiej aktywności sąsiedzkiej, zwierząt domowych, kroków na korytarzach, zamykanych drzwi, itp. Do tych hałasów dołącza się niejednokrotnie hałas wewnątrz budynku, spowodowany wadliwym funkcjonowaniem instalacji i urządzeń, np. hydroforów, pieców, zsypów na odpady. Szacuje się, że w skali kraju ok. 25% mieszkańców Polski jest narażona na ponadnormatywny hałas w mieszkaniach występujący w wyniku stosowania nieodpowiednich materiałów i konstrukcji budowlanych.

Hałas wewnątrzsiedlowy spowodowany jest przez pracę silników samochodowych, wywożenie śmieci, dostawy do sklepów, głośną muzykę radiową. Na terenie Kościerzyny na ten rodzaj hałasu narażeni są przede wszystkim mieszkańcy zabudowy wielorodzinnej oraz na terenach koncentracji usług.

Udział w hałasie komunalnym mają także różnego rodzaju obiekty działalności usługowo-rozrywkowej oraz rekreacyjno-sportowej, takie jak dyskoteki, puby, restauracje, ogródki piwne, hale widowiskowo-sportowe, stadiony oraz innego rodzaju obiekty sportowe. Istotnym źródłem hałasu jest sprzęt grający używany przez turystów i mieszkańców miasta w miejscach przeznaczonych do wypoczynku i rekreacji.

6.4. Pola elektromagnetyczne

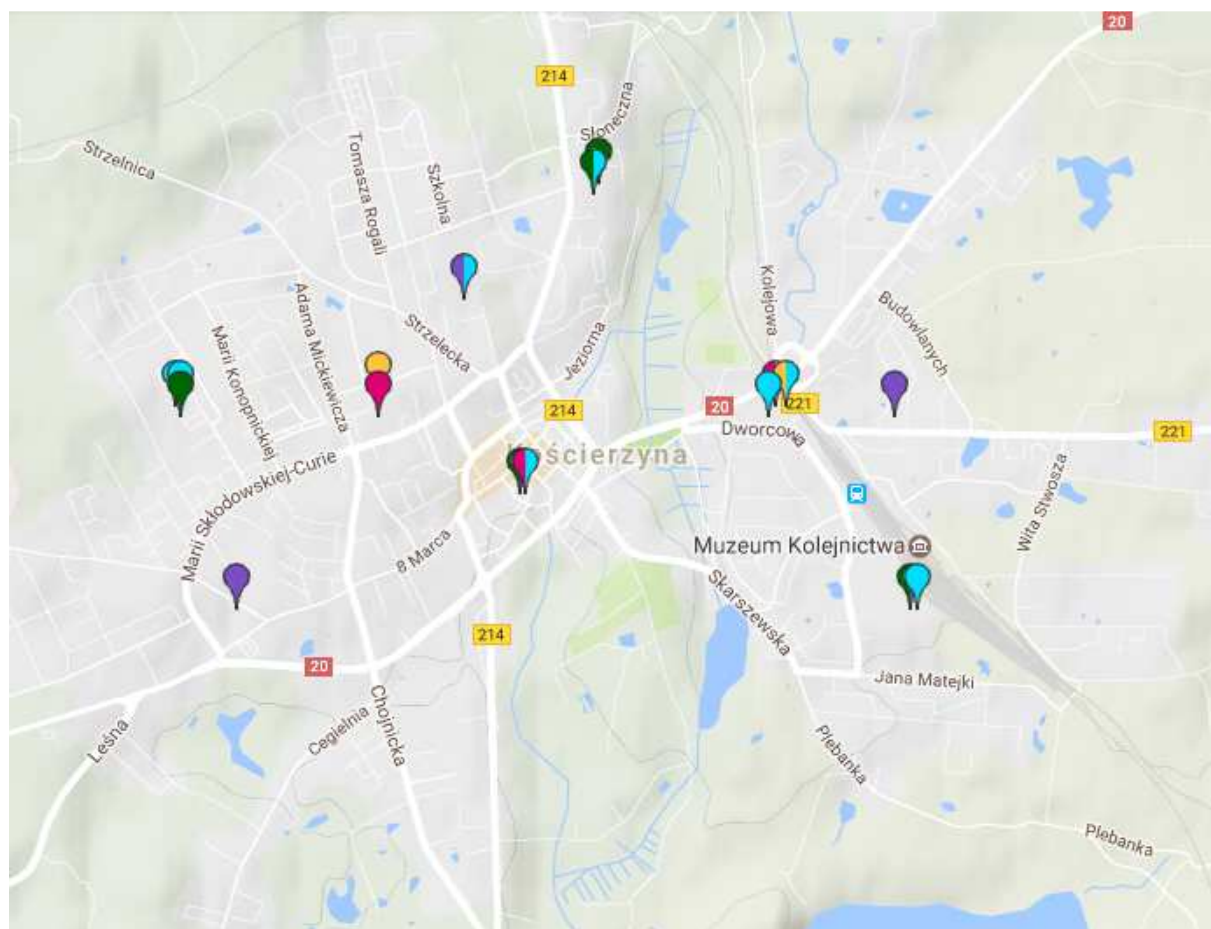
Pola elektromagnetyczne (PEM) definiuje się jako pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz. Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne w postaci pól elektromagnetycznych zawsze występowało w środowisku naturalnym. Pochodzi ono od naturalnych źródeł, jakimi są np. Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Sztuczne pola elektromagnetyczne, które pojawiły się w środowisku, są związane z działalnością człowieka. Źródłem promieniowania jest każda instalacja i urządzenie, w którym następuje przepływ prądu (np. sieci energetyczne, stacje radiowe i telewizyjne, aparaty telefonii komórkowej, stacje bazowe telefonii komórkowej, radiotelefony, CB-radio, urządzenia radiowo-nawigacyjne, radiowo-komunikacyjne, urządzenia elektryczne wykorzystywane w przemyśle lub w gospodarstwach domowych, np. kuchenki mikrofalowe, monitory, telefony komórkowe).

Głównym źródłem promieniowania elektromagnetycznego na terenie Kościerzyny są stacje telefonii komórkowej i linie energetyczne. Ponadto na terenie miasta są zlokalizowane liczne obiekty radiokomunikacyjne, działające w paśmie mikrofalowym lub radiowym, o małej mocy i nie wymagające w związku z tym uzyskania pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych do środowiska. Kolejnym źródłem emitującym pola elektromagnetyczne są urządzenia wi-fi i inne umożliwiające radiowy dostęp do sieci internetowej.

Wpływ pola elektromagnetycznego na zdrowie człowieka jest cały czas badany i analizowany. Obecnie nie stwierdzono, aby stacje nadawcze radiowe, czy też telewizyjne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej powodowały negatywne skutki zdrowotne. Ze względu na stosunkowo krótki okres badań (znaczące zwiększenie emisji nastąpiło w ostatnich 50 latach) nie można jeszcze dokładnie ocenić rodzaju i skali potencjalnych skutków.

Poniżej przedstawiono lokalizację stacji telefonii komórkowej i radiowej na terenie miasta Kościerzyna. Uwzględniono zarówno istniejące obiekty, jak również projektowane (dane według pozwoleń wydanych przez Urząd Komunikacji Elektronicznej).

Rysunek 5. Lokalizacja stacji telefonii komórkowej i radiowych według pozwoleń Urzędu Komunikacji Elektronicznej (stacje istniejące i projektowane) na terenie miasta Kościerzyna

Źródło: <http://beta.btsearch.pl/>

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska na terenie Kościerzyny przeprowadził pomiary natężenia pól elektromagnetycznych w 2014 roku. Pomiary PEM wykonano w jednym punkcie pomiarowym miasta zlokalizowanym przy ul. Szopińskiego. Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla obowiązującego w województwie pomorskim zakresu częstotliwości od co najmniej od 3 MHz do 3 000 MHz uzyskanych dla punktu pomiarowego ukształtowała się na poziomie 0,55 V/m. Analiza wyników pomiarów wykazała, że występujące w środowisku poziomy pól elektromagnetycznych są mniejsze od wartości dopuszczalnej składowej elektrycznej wynoszącej 7 V/m.

Wpływ pól elektromagnetycznych na zdrowie człowieka jest cały czas badany i analizowany. W najbliższej przyszłości przewiduje się, że z powodu obowiązkowego przejścia z telewizji analogowej na platformę cyfrową emisja pól elektromagnetycznych do środowiska w tym

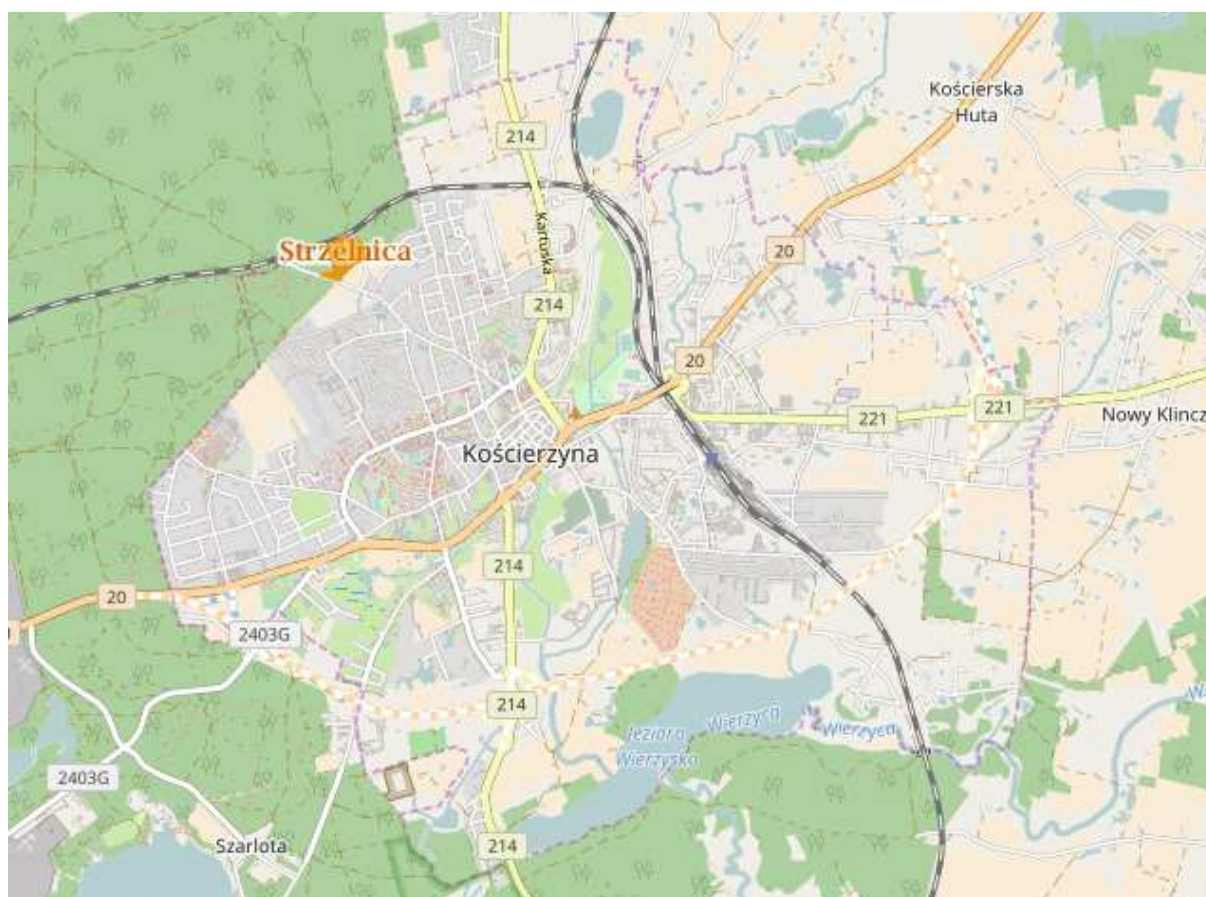
zakresie znacząco spadnie. Ocenia się też, że linie napowietrzne w następnych latach będą zastępowane liniami podziemnymi.

6.5. Formy ochrony przyrody

Warunki geograficzne sprawiły, że na terenie miasta Kościerzyna znajduje się rezerwat przyrody Strzelnica oraz 5 pomników przyrody.

Rezerwat przyrody Strzelnica stanowi rezerwat leśny. Jego powierzchnia wynosi 3,12 ha. Celem ochrony jest zachowanie fragmentu starodrzewu o charakterze naturalnym ze skupieniem pomnikowych dębów. Na terenie rezerwatu występują rodzime dęby w wieku 120 – 210 lat, rzadziej młodsze, a także zróżnicowane wiekowo okazy buka (najstarsze osiągają ok. 180 lat) oraz 180-letnia sosna (przesadzona). Skład drzewostanu wzbogacają graby, brzozy brodawkowate, rzadziej inne gatunki. Grunty, na których znajduje się rezerwat w całości są własnością Skarbu Państwa i pozostają w zarządzie Nadleśnictwa Kościerzyna.

Rysunek 6. Lokalizacja rezerwatu przyrody Strzelnica na terenie miasta Kościerzyna

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Atrakcyjność krajobrazową Kościerzyny wzbogacają wiekowe drzewa. Na terenie miasta znajduje się 5 ożywionych pomników przyrody (drzewa).

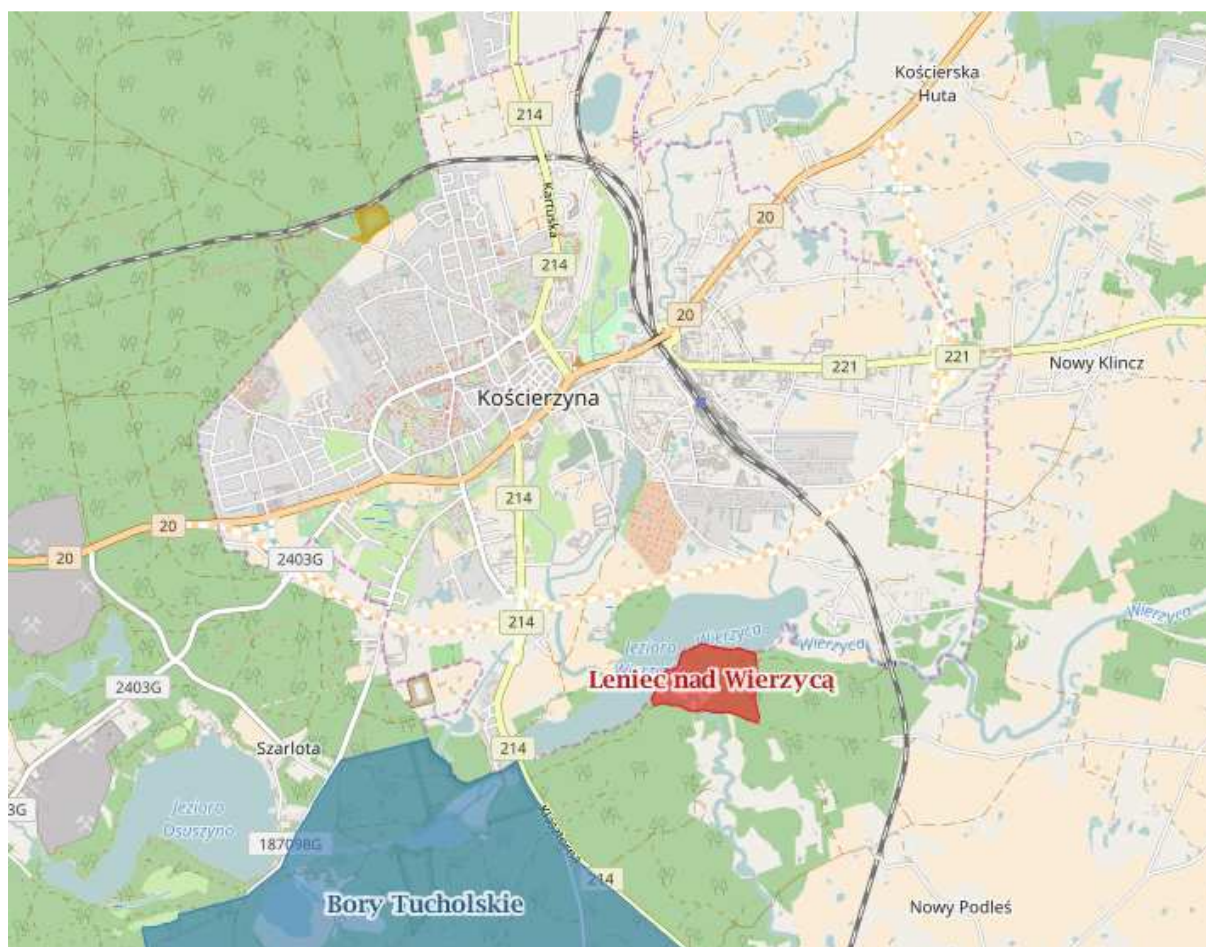
Tabela 10. Pomniki przyrody na terenie miasta Kościerzyna

Typ pomnika	Opis	Opis położenia	Sprawujący nadzór
skupisko	grupa 2 drzew: jesion wyniosły, cis pospolity	L. Strzelnica, obr. Kościerzyna, o. 95 m, przy leśniczówce	Nadleśnictwo Kościerzyna
skupisko	grupa 48 drzew: 47 dębów szyp., i 1 buk pospolity, w terenie pomierzono 41 dębów oraz 6 nieistniejących, 1 buk nie zidentyfikowany	L. Strzelnica, obr. Kościerzyna, o. 146/2, w rezerwacie Strzelnica	Nadleśnictwo Kościerzyna
pojedynczy	drzewo	Kościerzyna, ul. 8 Marca, park d. cmentarz ewangelicki	Miasto Kościerzyna
skupisko	grupa 2 drzew: klon zwyczajny, lipa drobnolistna	Kościerzyna, ul. Markubowo, cmentarz	Parafia Rzymsko-Katolicka Św. Trójcy, Kościerzyna
skupisko	grupa 136 drzew (początkowo 167 drzew, 31 zniesiono): 121 klonów jaworów, 7 klonów pospolitych, 4 lipy, 3 dęby, 1 świerk; w terenie pomierzono 138 drzew: 124 klony jawory, 7 klonów pospolitych, 4 lipy, 3 dęby, brak świerka	wzdłuż ulic Strzeleckiej i Strzelnica	Miasto Kościerzyna

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, GDOŚ.

Na granicy miasta Kościerzyny i gminy wiejskiej Kościerzyna ustanowiono 2 obszary Natura 2000, tj. obszar Natura 2000 PLH220073 Leniec nad Wierzycą (dyrektywa siedliskowa) oraz obszar Natura 2000 PLB220009 Bory Tucholskie (dyrektywa ptasia).

Rysunek 7. Obszary prawnie chronione ustanowione na granicy miasta Kościerzyna oraz gminy wiejskiej Kościerzyna

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

Powierzchnia obszaru Natura 2000 Leniec nad Wierzycą wynosi 24,96 ha. Jest to niewielki obszar obejmujący fragment doliny Wierzyca oraz brzeg Jeziora Wierzycko i przyległy las na siedlisku grądu subatlantyckiego, z obecnością zagłębienia z torfowiskiem przejściowym i oczkami dystroficznymi. Nad rzeką występują łąki, a na ich skraju pod lasem, jest stanowisko leńca bepodkwiatkowego *Thesium ebracteatum*.

Powierzchnia obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie wynosi 322 535,9 ha. Obszar ten obejmuje wschodnią część makroregionu Pojezierza Południowopomorskiego. W jego skład wchodzi następujące mezoregiony: Bory Tucholskie, wschodnia część Równiny Charzykowskiej, północno-wschodnia część Pojezierza Krajeńskiego, północna część Doliny Brdy oraz północna część Wysoczyzny świeckiej. Obszar jest dość jednolitą równiną sandrową, rozciętą dolinami Brdy i Wdy oraz urozmaiconą licznymi jeziorami, oczkami wodnymi i wzniesieniami o charakterze moreny dennej. Dominują siedliska leśne, przede

wszystkim bory sosnowe. Jest to typowy obszar młodoglacjalny, obejmujący w większości jałowe piaski. Rzeźba terenu ostoi jest urozmaicona, występują tu wysoczyzny i rozległe wzgórza, liczne pagórki oraz doliny i rynny. Sieć wodna jest silnie rozwinięta (wody zajmują ok. 14% powierzchni). Ostoję odwadnia rzeka Brda wraz ze swymi licznymi dopływami, z których najważniejszym jest Zbrzyca. Wiele rzek charakteryzuje duży spadek i silny prąd. Wśród jezior liczne są jeziora przepływowe połączone z systemem wodnym Brdy. Sporo jest jezior oligotroficznych i mezotroficznych, nieliczne są eutroficzne, a torfowiskom towarzyszą dystroficzne. Lasy (ok. 70% obszaru) to głównie bory świeże, ale także bagienne i suche. Występują też grądy, lasy bukowo-dębowe, łągi i olsy. Na obszarze Borów Tucholskich znajdują się liczne torfowiska. Grunty orne, łąki i pastwiska pokrywają ok. 15% terenu.

6.5.1. Główne problemy i zagrożenia zasobów przyrody

Na stan zasobów przyrody na terenie gminy miejskiej Kościerzyna najważniejszy wpływ mają następujące czynniki:

- środowiskowe, związane ze stanem powietrza, gleb, wód podziemnych (emisja zanieczyszczeń przemysłowych, komunalnych i komunikacyjnych prowadzi do spadku odporności biologicznej, akumulacja metali ciężkich – szczególnie ołowiu, cynku i miedzi w glebach),
- ekspansja obcych gatunków drzew i krzewów,
- choroby i szkodniki,
- bezpośrednia działalność człowieka (np. dewastacja zieleni, zaśmiecanie, podpalenia, kradzieże drewna, niszczenie roślin, gniazd, mrowisk itp., nadmierna i niekontrolowana rekreacja i turystyka rowerowa, niszczenie wyposażenia terenów rekreacyjnych, obiektów małej architektury, wykradanie roślin),
- presja zabudowy leżącej w bezpośrednim sąsiedztwie terenów cennych przyrodniczo, prowadząca do przerwania powiązań przyrodniczych i ich izolacji, a tym samym do obniżenia ich odporności biologicznej,
- długoletnie stosowanie środków chemicznych (soli) do zwalczania śliskości na placach i ulicach,
- zmiany stosunków wodnych, np. postępujące osuszanie łąk nad Wierzycą.

6.6. Gleby

Powierzchnię ziemi na terenie miasta Kościerzyna można określić jako przekształconą i częściowo zdegradowaną. Wynika to przede wszystkim z charakteru zagospodarowania przestrzennego i wysokiego stopnia urbanizacji. Największą powierzchnię, tj. 49,9% zajmują użytki rolne. Na terenie miasta występują głównie gleby brunatne wyługowane i kwaśne, rzadziej przez gleby brunatne właściwe, wykształcone na glinach i piaskach gliniastych. Generalnie walory agroekologiczne gleb w mieście są umiarkowane i słabe.

Pod względem kompleksów rolniczej przydatności gleb na obszarze miasta przeważają kompleksy 5 (żytni dobry) i 6 (żytni słaby) miejscami z udziałem kompleksu 7 (żytni bardzo słaby, żytnio-łubinowy). Mały jest udział kompleksu 4 (żytni bardzo dobry, pszenno-żytni) i 3 (pszenny wadliwy). Gleby te mają w większości przekształcone profile w wyniku zabiegów agrotechnicznych. Są one też w większym stopniu, niż grunty i gleby naturalne, narażone na występowanie erozji wietrznej i wodnej. W dnach rynien i w otoczeniu zbiorników wodnych występują głównie gleby torfowo-mułowe i murszowo-torfowe oraz miejscami murszowo-mineralne i murszowate, a także czarne ziemie zdegradowane. W obrębie ogrodów działkowych oraz terenów upraw ogrodowych i sadowniczych występują gleby kulturoziemne typu hortisoli pobrunatnych (gleby ogrodowe, próchniczne, wykształcone w wyniku zabiegów agrotechnicznych na pierwotnych glebach brunatnych).

Grunty zabudowane i zurbanizowane, w tym tereny mieszkaniowe, przemysłowe i komunikacyjne, zajmują 37,3% ogólnej powierzchni Kościerzyny. Są to tereny przekształcone w bardzo dużym stopniu i w większości utwardzone. W obrębie terenów zainwestowanych, zwłaszcza w centrum miasta, charakterystyczne jest występowanie gruntów nasykowo-gruzowych. Na obszarze miasta występują także grunty przekształcone geomechanicznie – przejawia się to przede wszystkim w zmianach przypowierzchniowej warstwy litosfery, a w szczególności w postaci kompaktacji (zagęszczenia) gruntów, niwelacji i wykopów.

Na terenie miasta nie prowadzono kompleksowych badań jakości gleb.

6.6.1. Główne problemy i zagrożenia gleb

Na stan powierzchni terenu, w tym gleb, na terenie gminy miejskiej Kościerzyna w największym stopniu wpływają następujące czynniki:

- zmiany stosunków wodnych i przekształcenia hydrologiczne – do degradacji gleb, głównie organicznych, przyczyniają się również melioracje; osuszanie terenów torfowiskowo-bagiennych prowadzi do murszenia gleb, a w efekcie dalszych procesów do ich całkowitej degradacji,
- zanieczyszczenia chemiczne, szczególnie metalami ciężkimi – główne źródła zanieczyszczenia to: emisja z zakładów przemysłowych, emisja z niskich źródeł spalania, szlaki komunikacji samochodowej, opady zawierające zanieczyszczenia, wylewy rzek, składowisko odpadów; zanieczyszczenia są także wnoszone do ziemi z opadami atmosferycznymi i są to głównie związki azotu, siarczany, sól, potas, kadm, miedź, ołów, żelazo, chrom i jony wodorowe,
- zanieczyszczenia związane ze składowaniem odpadów – źródłami zanieczyszczenia są "dzikie" wysypiska odpadów,
- zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego – chemiczna degradacja gleb następuje poprzez niewłaściwie stosowane nawozy (zły dobór środków i niewłaściwe dawki); wpływ na gleby ma stosowanie środków chemicznej ochrony roślin,
- zmiana sposobu użytkowania gruntów – corocznie część gruntów rolnych jest wyłączana z użytkowania pod różne inwestycje; w obszarach zurbanizowanych i uprzemysłowionych degradacja gleb wynika z przekształceń mechanicznych poprzez zabudowę, utwardzenie i ubicie podłoża, zdjęcie pokrywy glebowej lub jej wymieszanie z elementami obcymi (np. gruzem budowlanym) oraz w wyniku formowania wykopów, nasypów i niwelacji; gleby nasypowe, przeważnie gruzowe i krzemianowo-gruzowe, zajmują duże obszary zabudowanej części miasta,
- erozja gleby – prowadzi ona często do trwałych zmian rzeźby terenu, stosunków wodnych, naturalnej roślinności, główną przyczyną erozji gleb jest zniszczenie trwałej szaty roślinnej (lasów, łąk, pastwisk) tworzącej zwartą ochronę powierzchni ziemi; zależnie od głównego czynnika sprawczego występuje erozja wietrzna, wodna, śniegowa i uprawowa,

- wypadki związane z transportem substancji niebezpiecznych – podczas kolizji drogowych); zasięg ich oddziaływania jest jednak ograniczony do pasa drogi.

6.7. Lasy

Szczególnie znaczącym elementem w środowisku są lasy. Spełniają one wielorakie funkcje (środowiskotwórcze, krajobrazowe, ochronne, społeczne) przyczyniając się do zachowania równowagi ekologicznej.

Na terenie Kościerzyny grunty leśne zajmują powierzchnię 93,52 ha, a wskaźnik lesistości miasta wynosi 5,8%. Nadzór nad gospodarką leśną sprawuje Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Gdańsku, Nadleśnictwo Kościerzyna.

Lasy występują przede wszystkim w północno-zachodniej i południowo-zachodniej części miasta, stanowiąc część dużego kompleksu leśnego rozciągającego się na zachód i południe od miasta. Niewielkie zbiorowiska leśne występują także w otoczeniu zbiorników wodnych.

Struktura własnościowa lasów jest zróżnicowana:

- grunty leśne publiczne zajmują powierzchnię 46,55 ha (tj. 49,8%), w tym:
 - grunty leśne publiczne Skarbu Państwa 40,55 ha,
 - grunty leśne gminne 6,0 ha,
- grunty leśne prywatne zajmują powierzchnię 46,97 ha (tj. 50,2%).

W syntetycznej ocenie potencjał biotyczny lasów na terenie Kościerzyny jest mały.

Lasy reprezentowane są przez następujące zespoły leśne i zaroślowe:

- buczyny (buczyna kwaśna *Luzulo pilosae*) i grądy (*Stellario – Carpinetum*),
- olsy porzeczkowe (*Ribo nigri - Alnetum*) i zarośla wierzbowe (*Salicetum pentandro - cinerea*),
- nasadzenia drzew iglastych i liściastych.

Buczyny i grądy znajdują się głównie w północno-zachodniej części miasta i stanowią najbardziej wartościowy pod względem przyrodniczym fragment lasów miejskich. Zlokalizowany jest tutaj rezerwat leśny „Strzelnica”, chroniący płat buczyny z ponad 160-letnimi bukami i dębami. Niewielkie i przekształcone antropogenicznie płaty buczyn i grądów

występują także nad Jeziorem Gałęźnym, na obrzeżach łąk nad bezimiennym ciekim w północno-zachodniej części miasta oraz nad Jeziorem Kaplicznym. Drzewostan zbiorowisk omawianej grupy buduje głównie buk z domieszką dęba oraz graba i klonu w grądach i sosny w płatach bardziej zniekształconych. Warstwa zielna w buczynach jest bardzo uboga, mszysto-trawiasta, w grądach jest zwykle bardziej bujna, budowana przez mezofilne byliny.

Olsy porzeczkowe i zarośla wierzbowe zajmują siedliska hydrogeniczne i występują głównie nad jeziorami (Gałęźne, Wierzysko), mniejszymi oczkami wodnymi oraz w podmokłych zagłębieniach terenu, zwykle w pobliżu łąk lub torfowisk. Najlepiej zachowany płat olsu znajduje się w południowo-zachodniej części miasta nad Jeziorem Wierzysko. Najczęściej są to fitocenozy o młodym drzewostanie (poniżej 40 lat), silnie zniekształcone pod względem struktury i składu florystycznego. W olsach piętro drzew buduje głównie olsza czarna, zarośla wierzbowe tworzy kilka gatunków wierzb. W skład warstwy zielnej wchodzi gatunki szuwarowe i łąkowe.

Nasadzenia drzew iglastych i liściastych występują w obrębie całego miasta, zarówno w otoczeniu pól i łąk, jak i w pobliżu zabudowań, szczególnie w osiedlach we wschodniej części miasta (szosa Gdańska, Osiedle za Dworcem, Wybudowanie pod Klincz). W przeważającej części stanowią monokultury sosnowe, często o wieku nie przekraczającym 30 lat. Drzewostan sosnowy wzbogacają niekiedy takie gatunki jak: brzoza, świerk, modrzew. W centrum miasta na północ od ulicy Wojska Polskiego występują także nasadzenia olchy i topoli. Niższe warstwy nasadzeń są słabo rozwinięte, a niekiedy w ogóle nie występują.

6.7.1. Główne problemy i zagrożenia lasów

Zagrożenia lasów na terenie gminy miejskiej Kościerzyna są pochodzenia biotycznego, abiotycznego i antropogenicznego, przede wszystkim:

- występowanie niektórych pasożytniczych owadów i grzybów – zdaniem Zespołu Ochrony Lasu w Gdańsku drzewostany nadleśnictwa Kościerzyna położone są w strefie silnego zagrożenia ze strony szkodników pierwotnych, a w szczególności brudnicy mniszki, strzygoni choinówki i barczatki sosnowki; w ostatnich latach coraz częściej pojawiają się gatunki dotychczas mało istotne, a obecnie stanowiące zagrożenie, takie jak korowiec sosnowy i igłówka sosnowa,

- wahania poziomu wód gruntowych,
- zagrożenia związane z gospodarką odpadami – problem stanowią "dzikie" wysypiska znajdujące się bezpośrednio w lesie lub jego sąsiedztwie,
- nadmierna penetracja lasów przez człowieka, połączona z brakiem poszanowania wartości przyrodniczych (powstawanie pożarów, zanieczyszczanie lasów odpadami, wydeptywanie ściółki, runa leśnego i samosiewów, płoszenie zwierzyny,
- okresowe anomalie klimatyczne (ciepłe zimy, huraganowe wiatry, grad, okiść, gołoledź, itp),
- zagrożenie pożarami – teren Nadleśnictwa Kościerzyna zaliczony jest do II kategorii zagrożenia pożarowego.

6.8. Kopaliny

Na podstawie Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce według stanu na 31.12.2015 r. na terenie miasta Kościerzyna nie występują udokumentowane złoża kopalin.

Według regionalizacji tektonicznej Polski teren miasta Kościerzyna jest położony na platformie wschodnioeuropejskiej na granicy dwóch dużych jednostek, tj. monokliny mazursko-podlaskiej i platformy wschodnioeuropejskiej synklinorium kościerzyńsko-puławskiego (segment kościerzyński).

Budowa geologiczna Kościerzyny została rozpoznana dzięki otworowi wiertniczemu Kościerzyna IG-1 o głębokości 5 202 m, który jest zlokalizowany w odległości około 15 km na wschód od Kościerzyny, w gminie Liniewo, w pobliżu miejscowości Orle. W profilu otworu przewiercono utwory czwartorzędu, trzeciorzędu, mezozoiku (kredy, jury, triasu), paleozoiku (permu, syluru, ordowiku, kambru) oraz nawiercono stropową partię podłoża krystalicznego należąca do prekambriu. W profilu geologicznym stwierdzono luki stratygraficzne (obejmujące utwory dewonu oraz karbonu), a także znacznie zredukowane ogniwa cechsztynu i czerwonego spągowca.

W rejonie miasta Kościerzyna podłoże prekambryjskie zalega głęboko, na ok. 5 120 m p.p.t. Na krystalicznym podłożu zalegają utwory paleozoiczne, osiągające miąższość około 3 400 m. Reprezentowane są one przez piaskowce i mułowce kambru, morskie wapienie i margle ordowiku oraz iłowce syluru. Nie stwierdzono na tym obszarze osadów dewonu i karbonu.

Bezpośrednio na osadach syluru spoczywają piaskowce i zwirowce permu przykryte utworami mezozoicznymi. Pokrywa mezozoiczna osiąga miąższość około 1 500 m i jest silnie sfałdowana.

Osady kredowe przykryte są utworami kenozoicznymi reprezentowanymi przez trzeciorzęd i czwartorzęd. Miąższość utworów trzeciorzędowych wynosi około 30 m. Są to piaski glaukonitowe i mułki morskie oligocenu oraz lądowe ility, mułki węgliste i piaski miocenu.

Na mocno pofałdowanej powierzchni stropu utworów trzeciorzędowych spoczywają osady czwartorzędowe, których miąższość wynosi około 150 – 275 m. Utwory czwartorzędowe jako jedyne odsłaniają się na powierzchni terenu. Są one reprezentowane przez niedużej miąższości poziomy glin zwałowych i ich zwietrzelin, porozdzielane seriami osadów wodnolodowcowych o dużej miąższości oraz utworów zastoiskowych.

Stwierdzono osady wszystkich występujących na terenie Polski zlodowaceń, tj. Narwi, południowopolskich (Sanu i Nidy), środkowopolskich (Odry i Warty) oraz północnopolskich.

Najmłodsze są utwory holocenu – piaski, żwiry i mułki rzeczne położone na tarasach i w dnach dolin oraz namuły i torfy wypełniające zagłębienia.

7. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu Programu

Istotnym elementem niniejszej Prognozy jest wskazanie skutków braku realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 i próba oszacowania zmian w środowisku w przypadku braku realizacji proponowanych celów. Jak pokazuje praktyka, często bardzo mylnie przyjmuje się, że niepodejmowanie działań m.in. w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego ma charakter prośrodowiskowy i w ostatecznym rachunku byłoby bardziej korzystne dla środowiska. Tymczasem częste są sytuacje, gdy planowane działania pozwalają na porządkowanie struktur i nieuchronnych procesów związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym, a osiągnane efekty pośrednio niosą znaczne korzyści środowiskowe.

Należy podkreślić, że Program w swoim założeniu realizuje politykę rozwoju regionu w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, polegającą na zintegrowaniu polityki środowiskowej, gospodarczej i społecznej w taki sposób, aby nie naruszyć równowagi

w przyrodzie oraz jednocześnie sprzyjać przetrwaniu jej zasobów. Wymaga to traktowania zasobów środowiska jak ograniczonych zasobów gospodarczych oraz wykorzystywania kapitału przyrodniczego w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej. Ta podstawowa zasada gwarantuje, że przyjęte w Programie cele oraz zadania sprzyjają zachowaniu środowiska na terenie miasta Kościerzyna w odpowiednim stanie, a brak realizacji założeń dokumentu utrwaląc będzie jego niekorzystne zmiany.

Przewiduje się, że brak realizacji zapisów Programu spowoduje:

- niewłaściwą gospodarkę wodno-ściekową i w konsekwencji pogorszenie się jakości wód powierzchniowych na terenie miasta,
- utrudnienie dostępu do sieci teleinformatycznej mogącej służyć edukacji ekologicznej i kształtowaniu pozytywnych postaw wobec środowiska,
- pogorszenie się stanu technicznego sieci dróg, powodujące brak drożności ruchu komunikacyjnego, a co za tym idzie pogorszenie warunków życia mieszkańców poprzez wzrost zanieczyszczeń komunikacyjnych,
- wzrost emisji zanieczyszczeń powietrza spowodowany brakiem działań zmierzających do likwidacji lub ograniczenia źródeł niskiej emisji,
- wzrost zachowań patologicznych (dewastacja terenów zielonych, grabież drewna z lasu, zaśmiecanie, itp.) wynikających z braku pracy, oferty kulturalnej oraz alternatywnych form spędzania czasu,
- pogorszenie się zdrowia i jakości życia mieszkańców,
- niepodejmowanie działań na rzecz rozwoju systemu monitoringu (a tym samym kontroli) wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego oraz zmian jego stanu,
- pogorszenie lokalnego krajobrazu miasta,
- postępującą degradację zabudowy,
- brak szeroko rozumianego ładu przestrzennego.

Nie bez znaczenia są również oddziaływania inne niż środowiskowe. Przewiduje się, że w przypadku braku realizacji celów wyznaczonych w Programie może dojść do następujących skutków:

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

- obniżenia walorów krajobrazowych i rekreacyjnych na terenie miasta,
- spadku przychodów podmiotów usługowych,
- spadku liczby mieszkańców wynikający z emigracji do innych bardziej przyjaznych lokalizacji,
- postępującego ubożenia społeczeństwa i wzrostu zachowań patologicznych,
- degradacji terenów i obiektów zabytkowych,
- zahamowania działań polegających na uporządkowaniu i zagospodarowaniu terenów zielonych,
- niezadowolenie społeczności,
- pogorszenie jakości życia mieszkańców,
- wzrostu zachowań patologicznych,
- zahamowania inwestycji polegających na uporządkowaniu i zagospodarowaniu terenów zielonych.

Negatywne skutki mogą wystąpić także w sferze społecznej. Brak realizacji zaproponowanych działań odnoszących się bezpośrednio do społeczności obszaru rewitalizacji może pośrednio doprowadzić do ogólnego pogorszenia się stanu środowiska przyrodniczego. Społeczeństwo uboższe, niemające możliwości aktywności kulturalnej i sportowej, o ograniczonych możliwościach zarówno rekreacyjnych, jak i organizacji czasu wolnego, przejawia często postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

Zaniechanie realizacji celów związanych z ugruntowaniem tożsamości mieszkańców, celów dążących do wykreowania silnego, emocjonalnego związku z miejscem, w którym żyją, będzie się objawiało zahamowaniem estetyzacji obszaru miasta i brakiem zainteresowania uczestnictwem we wspólnym decydowaniu o otaczającym środowisku.

Z definicji rewitalizacja zakłada wieloletni proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych, gospodarczych i ekonomicznych prowadzony na obszarze zdegradowanym. Proces tych przemian ma w perspektywie przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców, stanu środowiska naturalnego i kulturowego, przywrócenia ładu przestrzennego, ożywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

Brak realizacji założeń Programu nie pozwoli na wypełnienie założonych celów, które z założenia mają pozytywne następstwa w strefie przestrzennej, społecznej i gospodarczej, jak również w środowisku naturalnym. Najbardziej widoczne będą negatywne skutki związane z brakiem realizacji wyznaczonych w Programie działań dotyczących poprawy jakości infrastruktury technicznej, tj. wzrost zanieczyszczenia wód (nieodpowiednia kanalizacja sanitarna) i powietrza (przestarzały system ciepłowniczy, niedrożny układ komunikacyjny).

W Programie określono problemy, jakie dotyczą przestrzeń społeczną, gospodarczą i przestrzenno-funkcjonalną. W tych dziedzinach wskazane problemy są pośrednio bądź bezpośrednio powiązane z problemami środowiska naturalnego, na terenie objętym rewitalizacją. Eliminacja tych kwestii przyczyni się od razu bądź w dalszym czasie do poprawy jakości stanu środowiska. Brak realizacji założeń Programu przyczyni się do pogłębiania występujących na terenie zdegradowanym problemów, co spowoduje zastój rozwoju miasta i wzrost niezadowolenia mieszkańców, a także marginalizację obszaru w stosunku do innych bardziej rozwiniętych gmin.

Brak realizacji Programu spowoduje pogorszenie atrakcyjności gminy, ciągły wzrost degradacji budynków, obiektów zabytkowych, bądź zatrzymanie się w najlepszym przypadku na aktualnym poziomie. Nie zrealizowanie zadań może przyczynić się do pogorszenia stanu środowiska. Brak realizacji zadań z zakresu modernizacji budynków może negatywnie wpłynąć na jakość powietrza atmosferycznego. Niewyremontowane obiekty posiadają mniejszą wydajność energetyczną, co powoduje większe spalanie materiału grzewczego, a co za tym idzie również większe emisje do atmosfery.

Ze społecznego punktu widzenia niekorzystne byłoby niepodejmowanie realizacji Programu. Wszystkie z zaplanowanych zadań będą realizowane z myślą o obecnych i przyszłych mieszkańcach obszaru rewitalizacji, miasta i regionu, jak również turystów. W ramach Programu zaplanowano przedsięwzięcia związane z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, poprawą estetyki i odnową terenów zielonych z budową małej architektury, rozbudową i modernizacją lokalnej infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej, renowacją, rozbudową i adaptacją budynków służących celom społecznym, renowacją i rozbudową infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Ich realizacja umożliwi ludziom przyjemne i aktywne

spędzanie czasu. Brak realizacji może spowodować spadek zadowolenia mieszkańców z miejsca, w którym żyją, chociażby ze względu na ograniczoną możliwość spędzania wolnego czasu.

Wszelkie przemiany zdefiniowane w Programie niosą za sobą pozytywny efekt w postaci przezwyciężenia takich negatywnych zjawisk jak m.in. degradacja obszaru miasta, pogorszenie jakości środowiska, niezadowolenie społeczności. Działania przedstawione w Programie są ze sobą ściśle powiązane i w pełni komplementarne. Dotyczą określonego obszaru i jedno zadanie pociąga za sobą drugie, co w konsekwencji daje pożądany efekt skumulowanych projektów, które doprowadzą do odnowy miasta.

Podsumowując należy stwierdzić, że realizacja celów zawartych w Programie doprowadzi do ogólnej poprawy stanu środowiska przyrodniczego, zdrowia i jakości życia mieszkańców gminy w związku, z czym jest ona konieczna.

8. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektu Programu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Ważnym elementem oceny skutków środowiskowych realizacji projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 jest określenie spójności poszczególnych celów polityki rewitalizacji miasta Kościerzyna z celami i zasadami zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska, zapisanymi w dokumentach strategicznych wyższego szczebla.

Realizacja celów i kierunków działań zawarta w Programie wpisuje się w szereg założeń przyjętych w innych dokumentach strategicznych poziomu międzynarodowego, krajowego, regionalnego i lokalnego. Zgodność założeń Programu z tymi dokumentami gwarantuje, że podejmowane działania w skali gminy miejskiej będą harmonizowały z kierunkami rozwoju ustalonymi na wyższych poziomach planowania strategicznego.

Podstawowe cele polityki UE w dziedzinie środowiska naturalnego zostały określone w art. 191 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) w sposób następujący:

- zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska naturalnego,
- ochrona zdrowia człowieka,
- ostrożne i racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych,
- promowanie na płaszczyźnie międzynarodowej środków zmierzających do rozwiązywania regionalnych lub światowych problemów środowiska naturalnego, w szczególności zwalczania zmian klimatu.

Z kolei w art. 191 ust. 2 TFUE zostały określone fundamentalne zasady, na których opiera się polityka UE w dziedzinie ochrony środowiska:

- zasada wysokiego poziomu ochrony

Zgodnie z art. 191 ust 2 TFUE, polityka UE w dziedzinie środowiska naturalnego stawia sobie za cel wysoki poziom ochrony, z uwzględnieniem różnorodności sytuacji w różnych regionach UE. Podobnie art. 114 TFUE, który stanowi podstawę prawną dla przyjmowania regulacji harmonizujących rynek wewnętrzny, zobowiązuje Komisję do zapewnienia w przedkładanych projektach aktów prawnych dotyczących ochrony środowiska wysokiego poziomu ochrony.

- zasada przezorności (ostrożności)

Zasada przezorności zobowiązuje instytucję lub osobę, która zamierza podjąć określone działania do udowodnienia, że jej działalność nie spowoduje zagrożenia dla środowiska. W przypadku, gdy wykazanie braku zagrożenia dla środowiska nie jest możliwe, konieczne jest podjęcie działań chroniących środowisko.

- zasada stosowania działań zapobiegawczych (zasada prewencji)

Zasada stosowania działań zapobiegawczych zakłada konieczność rozważenia potencjalnych skutków określonego działania i podjęcia na podstawie tej analizy działań zapobiegawczych. Zasada ta znajduje potwierdzenie we wszystkich Programach Działania Wspólnoty Europejskiej i ma priorytetowe znaczenie w wielu aktach prawnych dotyczących ochrony środowiska. Przykładem jej zastosowania są przepisy dotyczące oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć oraz planów i programów.

- zasada naprawiania szkód przede wszystkim u źródła

Zasada naprawiania szkód przede wszystkim u źródła oznacza, że powstała w środowisku szkoda powinna być wyeliminowana na jak najwcześniejszym etapie produkcji, a nie po zakończeniu procesu produkcji. W konsekwencji prowadzi to do szerszego stosowania standardów emisji niż standardów jakości. Zasada ta znajduje zastosowanie we wszystkich regulacjach ustanawiających standardy emisji szkodliwych substancji do powietrza i wód.

- zasada „zanieczyszczający płaci”

Zasada „zanieczyszczający płaci” oznacza, że sprawca, który spowodował szkodę w środowisku lub zagrożenie powstania szkody, powinien ponieść koszty naprawienia szkody lub wyeliminowania zagrożenia. Dyrektywa dotycząca odpowiedzialności za szkody w środowisku oraz dyrektywa w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne realizują powyższą zasadę.

Ponadto z art. 11 TFUE wynika zasada integracji wymagań środowiskowych przy ustalaniu i realizacji innych polityk i działań UE. Tego rodzaju podejście ma w szczególności służyć zrównoważonemu rozwojowi. Obecnie polityka ochrony środowiska jest jedną z polityk wspólnotowych UE o charakterze horyzontalnym. Jej zakres obejmuje wszystkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego.

Szczególne znaczenie dla realizacji celów ochrony środowiska w UE mają wieloletnie programy działań w zakresie środowiska naturalnego (Environment Action Programmes EAP). Wyznaczają one kierunki, cele oraz priorytety i stanowią podstawę kształtowania polityki ochrony środowiska w określonej perspektywie czasowej. Obecnie obowiązuje 7 Program działań w zakresie środowiska do 2020 roku „Dobrze żyć w granicach naszej planety” (7 EAP). Rolą 7 EAP jest zapewnienie, by w świetle problemów gospodarczych UE i silnej konkurencji gospodarczej w wymiarze globalnym nie doszło do osłabienia efektywności działań na rzecz ochrony środowiska oraz aby uzgodnione dotychczas cele w zakresie ochrony środowiska do roku 2020, zarówno na poziomie unijnym jak również regionalnym oraz globalnym zostały osiągnięte. 7 EAP określa kompleksowe cele wraz z kierunkami działań do roku 2020 z perspektywą do roku 2050 w celu przekształcenia gospodarki UE w gospodarkę efektywnie korzystającą z zasobów i niskoemisyjną

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

z uwzględnieniem ograniczeń zasobów naturalnych oraz kwestii ich ochrony, sprzyjającą włączeniu społecznemu, zapewniającą wzrost gospodarczy i rozwój, uwzględniającą zagrożenia dla zdrowia i dobrostanu człowieka, zapewniającą godne miejsca pracy, a także zmniejszającą istniejące nierówności społeczne.

Unia Europejska przywiązuje dużą uwagę do wpływu stanu środowiska na zdrowie ludzkie oraz oddziaływania wszystkich sfer życia gospodarczego na środowisko. Dlatego też realizacja celów polityki środowiskowej odbywa się również w ramach innych polityk UE, takich jak polityka energetyczna, Wspólna Polityka Rolna, zdrowie, bezpieczeństwo żywności, polityka transportowa.

Istotnym dokumentem kształtującym późniejsze założenia dotyczące ochrony środowiska jest Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu podpisana 9 maja 1992 roku. Jest to umowa międzynarodowa, określająca założenia międzynarodowej współpracy dotyczącej ograniczenia emisji gazów cieplarnianych odpowiedzialnych za zjawisko globalnego ocieplenia. Konwencja podpisana została podczas Konferencji Narodów Zjednoczonych na temat Środowiska i Rozwoju popularnie zwanej Szczytem Ziemi w 1992 roku w Rio de Janeiro. Uzupełnieniem Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych jest Protokół z Kioto, sporządzony 11 grudnia 1997 roku. Na mocy postanowień protokołu kraje, które zdecydowały się na jego ratyfikację, zobowiązały się do redukcji do 2012 roku własnych emisji o wynegocjowane wartości zestawione w załączniku do protokołu dwutlenku węgla, metanu, tlenku azotu, HFC i PFC – gazów powodujących efekt cieplarniany. W przypadku niedoboru bądź nadwyżki emisji tych gazów, sygnatariusze umowy zobowiązali się do zaangażowania w „wymianę handlową”, polegającą na odsprzedaży lub odkupieniu limitów od innych krajów. Protokół z Kioto jest prawnie wiążącym porozumieniem, w ramach którego kraje uprzemysłowione są zobligowane do redukcji ogólnej emisji gazów powodujących efekt cieplarniany o 5,2% do roku 2012 w porównaniu z rokiem 1990. Ważnym dla środowiska jest także dokument programowy Agenda 21, który przedstawia sposób opracowania i wdrażania programów zrównoważonego rozwoju w życie lokalne. Dokument ten został przyjęty na konferencji "Środowisko i Rozwój" z inicjatywy ONZ w 1992 roku na II Konferencji w Rio de Janeiro.

Powiązanie celów Programu z Wspólnotowym Programem Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego (7 EAP) występuje w następujących celach priorytetowych określonych w dokumencie 7 EAP:

- ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii,
- przekształcenie Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną,
- ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem problemami i zagrożeniami dla ich zdrowia i dobrostanu,
- zapewnienie inwestycji na rzecz polityki w zakresie środowiska i klimatu oraz podjęcie kwestii ekologicznych efektów zewnętrznych,
- wspieranie zrównoważonego charakteru miast Unii.

Przyjęta w 1997 roku Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia ochronę środowiska człowieka, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju. Zasadę tę uwzględnia II Polityka Ekologiczna Państwa oraz dostosowane do niej strategie i programy środowiskowe, w tym przede wszystkim:

- Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Krajowa strategia ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej (2003),
- Strategia gospodarki wodnej (2005),
- Program wodno-środowiskowy kraju (2010).

Wymienione dokumenty strategiczne uwzględniają zobowiązania i cele ochrony środowiska przyjęte w ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską konwencjach międzynarodowych.

Dla opracowania projektu Programu szczególnie istotne są cele ochrony środowiska zapisane w dokumentach regionalnych (spójne z celami ochrony środowiska dokumentów wyższego rzędu). Są to przede wszystkim:

- Program ochrony środowiska województwa pomorskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020 – Uchwała nr 528/XXV/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego w Gdańsku z dnia 21 grudnia 2012 roku,

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

- Plan gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018 – Uchwała Nr 415/XX/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2012 roku.

W Programie ochrony środowiska województwa pomorskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020 wyznaczono cztery cele perspektywiczne (I-IV), nawiązujące do priorytetów VI Wspólnotowego Programu Działań w zakresie środowiska naturalnego, Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 oraz misji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020:

- I. Środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- II. Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz aktywacja rynku na rzecz środowiska,
- III. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- IV. Zrównoważone wykorzystanie energii, wody i surowców naturalnych.

Kolejny poziom stanowi 12 celów średniookresowych, których realizacyjne, osiągnięcie w większości przypadków założono w rozszerzonym okresie programowania, tj. do roku 2020.

Cele określone w Gminnym Programie Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2015 są zgodne z wyżej wymienionymi zapisami Programu ochrony środowiska województwa pomorskiego na lata 2013-2016.

W Krajowym programie gospodarki odpadami 2014 określone zostały następujące cele główne:

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB,
- zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska,
- zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,

- utworzenie i uruchomienie bazy danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami (BDO).

W Planie gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018 (Uchwała Nr 415/XX/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2012 roku) poza wyżej wymienionymi celami głównymi przyjęto również kilkanaście innych celów. Według Planu gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018 Kościerzyna jest położona w południowym regionie gospodarki odpadami.

Region Południowy to blisko 191 tys. mieszkańców powiatów starogardzkiego, kościerskiego i gdańskiego. W regionie funkcjonuje RIPOK Stary Las, posiadający wystarczające zdolności przerobowe do przyjęcia i przetworzenia odpadów komunalnych z całego regionu. Nie było podstaw do wyznaczenia w regionie instalacji zastępczych. Dziewięć składowisk odpadów komunalnych zlokalizowanych w regionie Południowym przewidzianych jest do zamknięcia i rekultywacji. Są to składowiska w: Bietowie, Bobrowcu, Liniewskich Górach, Linowcu, Osieku, Osówku, Skarszewach, Strychu i Zblewie.

Ustalenia Programu są zgodne z Planem gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018.

9. Przewidywane oddziaływanie na środowisko w wyniku realizacji projektu Programu – analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych

Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 stanowi lokalny program operacyjny podrzędny do dokumentu strategicznego jakim jest „Strategia Rozwoju Miasta Kościerzyna na lata 2014-2020”. Określa on cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań oraz przedsięwzięcia rewitalizacyjne, ich usytuowanie, rodzaj i planowany termin realizacji. Program wyznacza ramy dla realizacji przedsięwzięć w sektorze społecznym (np. aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców, przeciwdziałanie wykluczeniu

społecznemu), gospodarczym (np. aktywizacja zawodowa, kształtowanie postaw przedsiębiorczych, wsparcie dla osób zakładających działalność gospodarczą), przestrzenno-funkcjonalnym (np. remont części wspólnych budynków mieszkalnych, przebudowa i adaptacja istniejących obiektów na cele społeczne, kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej w tym: modernizacja podstawowej infrastruktury komunalnej, modernizacja dróg i ciągów pieszo-jezdnych, budowa miejsc postojowych, budowa sali gimnastycznej, zagospodarowanie przestrzeni międzyblokowych na place zabaw i miejsca spotkań mieszkańców) mających na celu poprawę życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, a tym samym i miasta. W związku z powyższym ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano typy projektów zapisane w Programie.

Trudno wykluczyć czy w ramach planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych nie wystąpią projekty mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, jednak w takim przypadku przeprowadzone zostaną dla nich postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych, lokalnych warunków środowiskowych. Biorąc to pod uwagę przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie wskazanie typów oddziaływań, które mogą pojawić się w związku z realizacją celów.

Oddziaływania klasyfikuje się wstępnie ze względu na ich charakter, typ i stopień odwracalności. Oddziaływania te mogą mieć charakter:

- negatywny – oddziaływanie uważane za powodujące niekorzystną zmianę w stosunku do sytuacji wyjściowej lub wprowadzające nowy niepożądany czynnik,
- pozytywny – oddziaływanie uważane za powodujące poprawę w stosunku do sytuacji wyjściowej lub wprowadzające nowy pożądany czynnik.

Typ określa, czy oddziaływanie jest bezpośrednie, pośrednie, wtórne, czy skumulowane:

- bezpośrednie – mogą one powstawać bezpośrednio w związku z realizacją oraz funkcjonowaniem inwestycji,
- pośrednie lub wtórne – mogą one występować jako wpływ innego bezpośredniego oddziaływania (wpływ drugiego, trzeciego stopnia w zależności od tego, jaka jest przyczyna powstania),

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

- skumulowane – mogą one przejawiać się jako suma skutków realizacji różnych rodzajów inwestycji rozpatrywanych łącznie, także sumarycznie z oddziaływaniem istniejących już wcześniej przedsięwzięć.

Oddziaływania mogą mieć różny czas trwania:

- krótkoterminowe i chwilowe – najczęściej oddziaływania te powstają w związku z bezpośrednim momentem realizacji przedsięwzięcia, niekiedy także w krótkim okresie jego późniejszego funkcjonowania,
- średnioterminowe – wiążą się one zarówno z okresem realizacji inwestycji, jej rozruchem, jak również z chwilą jej całkowitego wdrożenia,
- długoterminowe i stałe – ich konsekwencje są widoczne lub odczuwalne bezpośrednio lub pośrednio, trwale i nieprzerwanie, bezustannie po wystąpieniu oddziaływania.

Stopień odwracalności odnosi się do możliwości przywrócenia zasobów/przedmiotów oddziaływania do stanu sprzed wystąpienia oddziaływania:

- odwracalne – oddziaływania, które przestają być odczuwalne natychmiast lub po zadowalającym czasie po zakończeniu działań,
- nieodwracalne – oddziaływania, które są odczuwalne po zakończeniu działań i utrzymują się przez dłuższy czas, nie można ich odwrócić przez wdrożenie środków zapobiegawczych.

Cześć zadań będzie charakteryzowało się negatywnym oddziaływaniem bezpośrednim (związanym z etapem realizacji), krótkoterminowym, chwilowym, w pełni odwracalnym po zakończeniu prac. Do tego typu oddziaływań można zaliczyć:

- przekształcenia terenu wynikające z rozbudowy i modernizacji podstawowej infrastruktury komunalnej (m.in. wodociągowej, kanalizacyjnej, ciepłowniczej), rozbudową i modernizacją lokalnej infrastruktury komunikacyjnej wraz z modernizacją oświetlenia publicznego, zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, poprawą estetyki i odnową terenów zielonych z budową małej architektury, rozbudową i modernizacją lokalnej infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej, renowacją i rozbudową infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,

- wzrost emisji do powietrza oraz lokalny wzrost poziomu hałasu związany z pracą maszyn budowlanych i transportowych.

Większość podejmowanych przedsięwzięć będzie miała także charakter oddziaływań pozytywnych średnioterminowych, długoterminowych oraz stałych, choć poprzedzonych oddziaływaniem negatywnym związanym z etapem realizacji.

Oceną opisową objęto projekty i kierunki działań wskazane w Programie w odniesieniu do komponentów i cech środowiska.

9.1. Oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000

Cele Programu oraz działania określone w ramach realizacji będą podejmowane z uwzględnieniem restrykcyjnych procedur lokalizacyjnych i administracyjnych, zwłaszcza starannie prowadzonych ocen oddziaływania na środowisko oraz poprzez stosowanie technologii BAT. Podejmowane w ramach realizacji Programu działania pośrednio przyniosą jednak pozytywny efekt ekologiczny na stan środowiska oraz cenne siedliska przyrodnicze.

Biorąc pod uwagę charakter planowanych do ujęcia w GPR Miasta Kościerzyna przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ich ukierunkowanie na konkretny obszar w przestrzeni Miasta (tereny mieszkaniowe) stwierdza się, że realizacja postanowień Programu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000 oraz nie koliduje z obszarami podlegającymi ochronie w rozumieniu *Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody*. Najbliżej położone obszary Natura 2000 znajdują się:

- na granicy miasta Kościerzyny i Gminy Kościerzyna obszar ochrony siedlisk Natura 2000 PLH220073 Leniec nad Wierzycą o pow. 25 ha,
- w odległości ok 2,5 km na południe od granic miasta Bory Tucholskie PLB220009
- w odległości ok 6 km na południe od granic miasta Jeziora Wdzydzkie PLH220034.

Z uwagi na odległość obszarów Natura 2000 od miasta, a zwłaszcza od Osiedla 1000-lecia – Kartuska, dla którego sporządzany jest GPR Miasta Kościerzyna oraz charakter przedmiotowego dokumentu jego realizacja nie spowoduje utraty powierzchni, ani fragmentacji siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt chronionych ww. obszarów Natura 2000, a także nie będą wywierały pośredniego oddziaływania na warunki ekologiczne ostoi. Tym samym nie pogorszy stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i siedlisk

gatunków ptaków, nie zaburzy integralności poszczególnych obszarów Natura 2000, ani sieci Natura 2000 jako całości. Z analizy zaproponowanych przedsięwzięć inwestycyjnych wynika wprost, że realizacja niektórych z nich w sposób pośredni wyeliminuje lub znacząco ograniczy główne zagrożenia dla występujących zarówno w obrębie miasta, jak i jego sąsiedztwie, obszarów naturalnych oraz specjalnych obszarów ochrony. Zaliczyć do nich należy m.in. zagospodarowanie przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji oraz zwiększenie integracji i aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Podsumowując, oceniany Program nie wyznacza ram dla działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- nie pogorszy stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- nie wpłynie negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- nie zachwieje integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

9.2. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, faunę i florę

Realizacja przewidzianych w Programie zamierzeń, będzie charakteryzowała się nieznacznym wpływem na bioróżnorodność. Obszar objęty działaniami inwestycyjnymi stanowi obszar już przekształcony antropogenicznie, na którym liczba dziko żyjących gatunków jest ograniczona. Prace remontowe obiektów i budynków użyteczności publicznej mogą zakłócić bytowanie ptaków, które zakładają gniazda w obrębie budynków (np. jaskółki). Realizacja w takich obiektach prac rewitalizacyjnych powodować może niszczenie lęgów lub też prowadzić do porzucenia lęgów rodziców. Nieodpowiednio prowadzone prace modernizacyjne mogą powodować niszczenie miejsc gniazdowania, ale również mogą uniemożliwiać im późniejsze wykorzystywanie tych obiektów jako miejsc gniazdowania lub też miejsc odpoczynku. Przy zastosowaniu środków, o których mowa w odrębnym rozdziale niniejszej Prognozy, oddziaływanie to będzie miało charakter nieznaczący. Należy zaznaczyć, że większość działań będzie mieć charakter krótkoterminowy i w dużym procencie

odwracalny. Większość planowanych działań inwestycyjnych nie przyczyni się w zauważalny sposób do pogorszenia warunków bytowania i różnorodności fauny na terenie obszaru rewitalizacji i miasta.

Podczas prac związanych z realizacją działań uwzględnionych w Programie może wystąpić konieczność usunięcia bądź przesadzenia niektórych drzew i krzewów, a także dokonania nowych nasadzeń. O ile jest to możliwe, rośliny należy przesadzać, a nie wycinać, chyba że ich wartość jest wyjątkowo niska. Należy też zwrócić uwagę na odpowiednie zabezpieczenie drzew w bezpośrednim sąsiedztwie przeprowadzanych prac budowlanych i dróg transportu materiałów. Uszkodzenie korzeni może także nastąpić przy pracach prowadzonych w obrębie instalacji podziemnych. Najbardziej niebezpieczne dla roślin jest wykonywanie prac ziemnych latem z uwagi na przesuszenie oraz zimą ze względu na przemarznięcie. Najbezpieczniej, gdy rośliny są w okresie spoczynku. Ponieważ ciężki sprzęt budowlany może zniszczyć korzenie drzew, wszelkie roboty ziemne w obrębie systemu korzeniowego powinny być wykonywane ręcznie.

Planowane w ramach rewitalizacji prace wiążą się głównie z poprawą estetyki, poprawą stanu technicznego obiektów, przebudową zdegradowanej przestrzeni i przywrócenie jej właściwych funkcji. Przy czym, jeżeli ochrona elementów przyrodniczych nie będzie możliwa, trzeba będzie podjąć działania mające na celu naprawienie wyrządzonych szkód, w szczególności przez kompensację przyrodniczą. Przez kompensację przyrodniczą rozumie się zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywację gleby, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych.

9.3. Oddziaływanie na ludzi

Dla społeczności zamieszkującej Kościerzynę bardzo ważny jest stan jakości komponentów środowiska, który bezpośrednio przekłada się na ich jakość życia i zdrowie. W tym celu należy zrealizować wszystkie zapisy Programu, by w ten sposób zapewnić właściwą ochronę

i wykorzystanie zasobów środowiska. Realizacja Programu uwzględnia potrzebę konsultacji społecznych w projektach i tematach ważnych dla społeczności lokalnej oraz edukacji ekologicznej mieszkańców w zakresie ich praw i obowiązków względem otaczającego ich środowiska. Należy zauważyć, że Program zawiera szereg ustaleń o charakterze jednoznacznie prospołecznym. Wiążą się one przede wszystkim z poprawą warunków zamieszkania oraz poprawą warunków codziennego życia na terenie obszaru rewitalizacji, a tym samym gminy.

Rewitalizacja to proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanych częściach obszaru, przyczyniający się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenie ładu przestrzennego oraz do ożywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych. Oznacza to, że rewitalizacja sama w sobie składa się z kilku płaszczyzn. Nie jest to jedynie renowacja czy modernizacja istniejącej zabudowy, ulic, czy zieleni. Zadaniem rewitalizacji jest przede wszystkim odwrócenie negatywnych trendów, takich jak degradacja przestrzeni, występowanie patologii społecznych, zanik funkcji obszaru czy brak dostosowania tych funkcji do potrzeb mieszkających na tym obszarze ludzi lub znajdujących się tam jednostek gospodarczych. Rewitalizacja jest więc procesem naprawczym, który zawiera w sobie szereg działań, takich jak modernizacja istniejącego zagospodarowania, adaptacja nowych funkcji do istniejących w danym obszarze potrzeb, działania związane z rozwojem usług oraz przywrócenie równowagi życia społecznego.

Oczekuje się, że realizacja poszczególnych zadań ujętych w Programie w okresie długofalowym doprowadzi do trwałego ożywienia gospodarczego obszaru rewitalizacji i gminy, zmniejszenia kręgu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, aktywizacji społecznej, integracji społeczności lokalnej, budowania świadomości społecznej. Efekty te można utożsamiać z pozytywnym wpływem na warunki życia i zdrowia ludzi.

9.4. Oddziaływanie na jakość wody

Niekorzystne oddziaływanie na środowisko gruntowo-wodne może wystąpić tylko na etapie budowy. Istnieje wówczas możliwość zanieczyszczenia gruntów substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu. Niekorzystne oddziaływania środowiskowe można wyeliminować poprzez używanie sprzętu sprawnego

technicznie oraz odpowiednią organizację placu budowy. Na terenie, gdzie trzymane będą maszyny i urządzenia budowlane, muszą być zastosowane odpowiednie zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem w wyniku rozlewów i wycieków (plac utwardzony, zabezpieczony warstwą nieprzepuszczalną). Musi być wyznaczone miejsce składowania materiałów niezbędnych do wykonywania robót oraz wyznaczone miejsce gromadzenia odpadów, również niebezpiecznych. Planowany zakres prac rewitalizacyjnych nie wpłynie na zakłócenie procesów infiltracyjnych – wielkość powierzchni biologicznie czynnych nie zmieni się.

Realizacja postanowień Programu powinna przyczynić się do poprawy stanu wód. W ramach Programu przewidziano działania mające na celu kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie obszaru rewitalizacji – związane z rozbudową i modernizacją podstawowej infrastruktury komunalnej, m.in. wodociągowej i kanalizacyjnej. Poszczególne działania należą do inwestycji, które docelowo zdecydowanie spowodują zmniejszenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych oraz poprawią jakość wody pitnej dostarczanej mieszkańcom. Wszystkie działania wpłyną bezpośrednio na ograniczenie zużycia wody oraz poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych poprzez zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń wprowadzonych do środowiska.

Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury komunikacyjnej z zachowaniem zasad ochrony środowiska pozwoli na ujęcie ścieków deszczowych z powierzchni utwardzonych i podczyszczenie tych ścieków do wymaganych standardów. Ograniczeniu ulegną zatem wielkości ładunków zanieczyszczeń (ropopochodnych i zawiesin) wprowadzanych w sposób bezpośredni do środowiska.

Wiele działań wyznaczonych w Programie ma charakter neutralny, nie przewiduje się wystąpienia negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne. Jednakże wdrożenie działań związanych z poprawą jakości infrastruktury technicznej obszaru rewitalizacji ograniczy wielkość zanieczyszczeń przedostających się do wód.

9.5. Oddziaływanie na jakość powietrza

Wykonanie zadań przewidzianych w Programie związanych z pracami budowlanymi oraz ziemnymi, czyli także z użyciem ciężkiego sprzętu budowlanego, będzie się charakteryzowało lokalnym i krótkoterminowym oddziaływaniem na stan powietrza. Do zadań tych należą

inwestycje w infrastrukturę drogową i mieszkaniową, modernizacja podstawowej infrastruktury komunalnej (m.in. sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, ciepłowniczej) oraz termomodernizacja obiektów wraz z wymianą źródeł energii cieplnej. W trakcie prac budowlanych wykorzystywane będą maszyny i pojazdy emitujące zanieczyszczenia powstające podczas spalania paliw silnikowych (tlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pył). Prace ziemne związane z wykopami oraz transportem ziemi mogą powodować emisję pyłów, zwłaszcza w okresach pogody bezdeszczowej.

Użycie środków transportu ciężarowego podczas prac budowlanych ma wpływ na zanieczyszczenie powietrza. Możliwe jest generowanie dużych ilości pyłów, lokalne podwyższenie stężeń niektórych substancji gazowych na skutek ścierania opon i nawierzchni drogowej, także okładzin hamulcowych oraz spalin pojazdów starszej generacji. Dotyczy to w szczególności substancji emitowanych z silników spalinowych (transport i ciężkie maszyny), prac spawalniczych (gazy i pyły), prac malarskich (lotne związki organiczne) i innych. Dokładne określenie na tym etapie skali oddziaływania i zasięgu występowania określonych stężeń danej substancji w celu oceny jakości powietrza według obowiązujących standardów nie jest możliwe, ani celowe. Z punktu widzenia prawa stosunkowo krótkotrwałe oddziaływanie związane z pracami budowlanymi nie podlega normowaniu.

Ostatecznie jednak nowe drogi i nawierzchnie na terenie obszaru rewitalizacji i miasta poprawią płynność ruchu. W konsekwencji tych działań wielkość emisji liniowej zmaleje, co wpłynie pozytywnie na jakość powietrza w przyziemnej warstwie atmosfery, w strefie przebywania ludzi. Pozytywny wpływ na jakość powietrza na terenie miasta będzie miało także ograniczenie niskiej emisji (termomodernizacja obiektów wraz z wymianą źródeł energii cieplnej). Dane działanie przyniesie możliwość likwidacji niskosprawnych urządzeń grzewczych, zastąpienia ich instalacjami nowymi, sprawnymi i/lub opartymi na proekologicznych paliwach, a tym samym przyczyni się do ograniczenia emisji bytowej.

9.6. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

W ramach Programu zaplanowano kilka przedsięwzięć inwestycyjnych. Ich oddziaływanie na powierzchnię ziemi i gleby będzie miało miejsce w trakcie robót. Tereny te zachowają swoją dotychczasową funkcję, a zmiany mają na celu podniesienie walorów estetycznych. Działania

inwestycyjne wynikające z określonych w Programie projektów będą negatywnie oddziaływać na powierzchnię ziemi w fazie realizacji. W trakcie prac ziemnych będą występować krótkotrwałe, ale w pełni odwracalne oddziaływania polegające na okresowych zmianach ukształtowania terenu i naruszaniu warstw ziemnych. Przekształcenie powierzchni ziemi następować będzie wyłącznie w zakresie związanym z realizacją przedmiotowych inwestycji.

W celu ochrony gleb należy podjąć działania polegające na zdejmowaniu wierzchniej, urodzajnej warstwy gleby, a następnie jej ponowne wykorzystanie w tym samym miejscu lub tam, gdzie to będzie możliwe. Odbywać się to powinno w następujący sposób:

- wierzchnia warstwa gleby z terenów budowy powinna być selektywnie zdejmowana i osobno składowana w celu powtórnego wykorzystania,
- miejsce gromadzenia powinno znajdować się w jak najbliżej miejsca, skąd została zdjęta warstwa glebowa,
- zebrany materiał powinien być gromadzony w przyzmac i zabezpieczony przed zniszczeniem przez poruszające się pojazdy i maszyny.

9.7. Oddziaływanie na krajobraz

Realizacja założeń ocenianego dokumentu nie będzie negatywnie wpływała na krajobraz. Inwestycje prowadzone w ramach wdrażania Programu realizowane będą głównie na terenach już zurbanizowanych i dotyczyć będą głównie infrastruktury technicznej, nieingerującej w krajobraz. Obiekty budowlane powinny być dostosowywane do warunków zabudowy, zgodnie z zasadami planowania przestrzennego i nie będą stanowić dominantów w krajobrazie.

Planowane działania rewitalizacyjne nie wprowadzą żadnych zmian układu urbanistycznego, ani zmian w charakterze zabudowy. Zagospodarowanie obszaru zdegradowanego pozwoli na włączenie powierzchni do funkcjonowania i przywrócenie odpowiednich funkcji, w tym m.in. rekreacyjnych.

Celem rewitalizacji jest poprawa estetyki obiektów oraz przywrócenie im odpowiednich funkcji. Zachowana przy tym zostanie również funkcja terenów zieleni. Zostaną one

urządzone w sposób zharmonizowany z otoczeniem. Niekorzystne zmiany w krajobrazie będą miały miejsce na etapie realizacji i będą związane z organizacją placów budów, miejscami gromadzenia materiałów z rozbiórki, ziemi z wykopów, wyrudowanych drzew. Będą to zmiany krótkotrwałe, odwracalne.

9.8. Oddziaływanie na klimat

Na lokalne warunki klimatyczne składa się wiele czynników. Są to: pokrycie i użytkowanie terenu, obecność wód, a także stan czystości powietrza atmosferycznego. Tereny zabudowane cechuje podwyższona temperatura, utrudnione przewietrzanie terenu, natomiast ciągi komunikacyjne mimo, że często są źródłem zanieczyszczeń, stanowią również lokalne korytarze ułatwiające przewietrzanie miasta. Ulice usytuowane na przeważających kierunkach wiatrów wprowadzają na tereny zabudowane powietrze z terenów otwartych. Dużą rolę w kształtowaniu klimatu odgrywa zieleń, która oddziałuje na zmianę własności termicznych i wilgotnościowych powietrza (mniejsze amplitudy dobowe temperatur, większa wilgotność powietrza), na skład chemiczny (działanie aerosanitarne) oraz pionowy i poziomy ruch powietrza. Planowana rewitalizacja i realizacja postanowień Programu nie wpłynie negatywnie na żaden z czynników kształtujących lokalne warunki klimatyczne.

9.9. Oddziaływanie na zasoby naturalne

W ujęciu bezpośrednim realizacja postanowień Programu nie będzie miała wpływu na zasoby naturalne. Pewne niewielkie oddziaływania na zasoby naturalne (gleba, woda) związane mogą być jednak z koniecznością przeprowadzenia prac ziemnych dla posadowienia infrastruktury technicznej. Będą to jednak oddziaływania krótkotrwałe i w pełni odwracalne.

9.10. Oddziaływanie na zabytki

Na terenie miasta jak i obszaru rewitalizacji znajduje się szereg obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków. Są wśród nich obiekty murowane budownictwa sakralnego, użyteczności publicznej, przemysłowego, budownictwa mieszkalnego, począwszy od kamienic z bogatą dekoracją architektoniczną, po kamienice skromniejsze o charakterze

małomiasteczkowym. Obiekty tego typu są wrażliwe na oddziaływania, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu. Zanieczyszczenia powietrza wspomagane niekorzystnymi warunkami klimatycznymi odgrywają decydującą rolę w procesie przyspieszenia niszczenia kamiennych zabytków. Mają one wpływ na stan obiektów budowlanych, również tych o charakterze zabytkowym, co wymusza częste zabiegi renowacyjne i konserwatorskie. Wykonane działania rewitalizacyjne wpłyną na poprawę estetyki oraz stanu technicznego obiektów obszaru rewitalizacji. Prowadzone prace nie spowodują naruszenia zabytków.

9.11. Oddziaływanie na dobra materialne

Program nie zawiera ustaleń, które prowadziłyby do dających się przewidzieć istotnych strat w zakresie wartości i jakości dóbr materialnych mieszkańców miasta. Zawiera natomiast ustalenia prowadzące do podniesienia wartości i jakości dóbr materialnych, zarówno w sferze publicznej, jak i prywatnej. Realizacja zapisów Programu będzie wiązała się z tworzeniem korzystnych warunków dla dokonywania inwestycji na terenie miasta oraz pozwoli na poprawę jakości i wartości przestrzeni publicznych (zadania związane z modernizacją, zadania ukierunkowane na rewitalizację terenów zdegradowanych, zadania ukierunkowane na rewitalizację przestrzeni publicznej gminy, zadania ukierunkowane na podniesienie atrakcyjności społecznej oraz nadawanie walorów funkcjonalnych i estetycznych). Ustalenia Programu dają realne ramy dla poprawy sytuacji materialnej mieszkańców oraz jakości ich życia, co będzie sprzyjać podniesieniu standardu życia.

9.12. Oddziaływanie z uwzględnieniem zależności między elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy

Realizacja celów Programu może powodować następujące powiązane oddziaływania:

- Wdrożenie założeń Programu w efekcie końcowym pozytywnie wpłynie na zdrowie ludzi i stan środowiska w obszarze rewitalizacji i Kościerzynie. Jednak konieczność realizacji zadań inwestycyjnych do momentu osiągnięcia pożądanego stanu będzie powodowała pewne negatywne oddziaływania związane z emisją niezorganizowaną

pochodzącą z pracy maszyn budowlanych, hałasem związanym z etapem realizacji tych inwestycji, naruszeniem powierzchni biologicznie czynnej, itp.

- Prace modernizacyjne oraz polegające na przebudowie powodować będą poprawę walorów krajobrazowych, wzrost wartości nieruchomości, zmniejszenie ilości zużywanego paliwa do ogrzewania budynków, ale także potencjalnie negatywny wpływ na gatunki zwierząt wykorzystujących dane obiekty jako miejsce lęgu, odpoczynku bądź gniazdowania.

10. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektu Programu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralności tych obszarów

Efektom realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 i działań służących osiągnięciu celów określonych w dokumencie będzie szereg zróżnicowanych oddziaływań w obrębie wszystkich elementów środowiska, dotyczących sfery przyrodniczej, ocenianych sektorów gospodarki, a także sfery społecznej. Większość ze zdefiniowanych oddziaływań będzie wywoływała na środowisko jednoznaczne skutki pozytywne lub skutki o zmiennym charakterze. Należy jednak pamiętać, iż w wyniku realizacji pewnej grupy działań mogą powstać również oddziaływania negatywne i dla tych działań wskazane jest określenie rozwiązań zapobiegających, ograniczających lub kompensujących.

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu mogących negatywnie oddziaływać na środowisko należy część inwestycji infrastrukturalnych, przede wszystkim na etapie budowy inwestycje w zakresie rozbudowy i modernizacji podstawowej infrastruktury komunalnej, rozbudowy i modernizacji lokalnej infrastruktury komunikacyjnej, remontów i modernizacji budynków mieszkalnych, rozbudowy i modernizacji lokalnej infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej, renowacji i rozbudowy infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu

ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależęć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy, jaki i w fazie eksploatacji inwestycji pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Proponowane działania zapobiegające lub ograniczające negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Proponowane działania ograniczające bądź zapobiegające negatywnym oddziaływaniom na środowisko

Element środowiska przyrodniczego	Rodzaje działań zapobiegających negatywnym oddziaływaniom
Ludzie	<ul style="list-style-type: none"> • oznakowanie obszarów i zabezpieczenie placu budowy, gdzie prowadzone będą prace budowlane i modernizacyjne, w celu zwiększenia bezpieczeństwa ludzi podczas wykonywania tych prac oraz w celu zabezpieczenia przed wtargnięciem osób niepowołanych (okolicznych mieszkańców), • stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, stałe prowadzenie nadzoru budowlanego oraz bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP, • zapewnienie przestrzegania norm środowiskowych – parametrów emisji zanieczyszczeń do powietrza, emisji hałasu, • ograniczenie czasu pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum w celu zmniejszenia emisji spalin oraz hałasu, • stosowanie systemów zabezpieczających rusztowania oraz maszyny i urządzenia podczas remontów i innych prac budowlanych, ograniczające jednocześnie uciążliwości przez nie wywoływane, • stosowanie roślinności izolacyjnej (obudowa biologiczna wzdłuż ciągów komunikacyjnych).
Zwierzęta	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie przed przystąpieniem do prac inwentaryzacji budynków i terenów planowanych pod budowę pod kątem występowania ptaków, • prowadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków i innych zwierząt, których występowanie zidentyfikowano w rejonie planowanych inwestycji, • w przypadku braku możliwości prowadzenia prac w okresie poza lęgowym odpowiednio wcześniejsze zabezpieczenie budynków przed zakładaniem w nich lęgówisk, • w trakcie prac modernizacyjnych zapewnienie nadzoru ze strony ornitologów i chiropterologów na wypadek odnalezienia miejsc gniazdowania ptaków, • po przeprowadzeniu prac remontowych, w przypadku braku możliwości zachowania istniejących schronień, wyposażenie budynków w schronienia alternatywne (skrzynki dla ptaków), równoważące ubytek takich miejsc,

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie prac budowlanych i modernizacyjnych w możliwie najkrótszym czasie.
Rośliny	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych, • wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej obszarów dysfunkcyjnych pod kątem występowania cennych gatunków roślin, • wprowadzanie nowych obszarów zielni urządzonej, dostosowanej do warunków siedliskowych oraz współgrającej z otoczeniem, • zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót budowlanych, z poszanowaniem wymagań ochrony środowiska, • prowadzenie ręcznych wykopów w sąsiedztwie systemów korzeniowych w czasie wykonywania prac budowlanych, • unikanie usuwania korzeni strukturalnych drzew w przypadku prowadzenia wykopów w sąsiedztwie bryły korzeniowej, • zabezpieczenie pni drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego, np. włókniny i obudowy drewniane, • lokalizowanie zapleczy budów możliwe najdalej od stanowisk roślin o dużych walorach przyrodniczych.
Woda	<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, • zabezpieczenie/uszczelnienie terenów zapleczy budów (magazynowanie substancji, materiałów oraz odpadów w sposób eliminujący kontakt z wodami opadowymi i gruntowymi), • kontrolowanie szczelności zbiorników paliw płynnych pojazdów stosowanych w czasie prac budowlanych w celu niedopuszczenia do miejscowego skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi, • zapewnienie dostępu pracownikom przedsiębiorstw budowlanych do przenośnych toalet oraz regularnie opróżnianie tych toalet z wykorzystaniem samochodów serwisowo-asenizacyjnych wyposażonych w odpowiednie akcesoria, • ograniczanie powierzchni nieprzepuszczalnych (np. poprzez stosowanie materiałów przepuszczalnych) • stosowanie w budowanych i modernizowanych budynkach rozwiązań technicznych mających na celu ograniczenie zużycia wody, • wyznaczanie miejsc na gromadzenie odpadów typu komunalnego i odpadów powstających w czasie budowy (gruz, złom, folia z opakowań elementów budowlanych i innych).
Powietrze	<ul style="list-style-type: none"> • unikanie w czasie wykonywania prac pozostawiania maszyn na biegu jałowym, podczas dłuższych przerw w pracy będą one wyłączane, • maksymalne ograniczanie czasu budowy poszczególnych etapów poprzez odpowiednie zaplanowanie procesu budowlanego, • zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót, a w szczególności przez systematyczne sprzątanie placów budowy, zraszanie wodą placów budowy (zależnie od potrzeb), ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn i samochodów budowy, uważne ładowanie materiałów sypkich na samochody, stosowanie osłon

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu
Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025

	<p>na rusztowania, urządzenia, maszyny i pojazdy, ograniczających pylenie oraz inne zanieczyszczenia,</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie zmniejszania się lub zwiększenie powierzchni terenów zielonych poprawiających skład powietrza atmosferycznego, • budowanie pasów zieleni izolacyjnej, ograniczającej uciążliwości komunikacyjne, • stosowanie w modernizowanych budynkach rozwiązań technicznych mających na celu ograniczenie niskiej emisji.
Powierzchnia ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • zabezpieczenie/uszczelnienie terenów zapleczy budów (magazynowanie substancji, materiałów oraz odpadów w sposób eliminujący kontakt z glebą), • kontrolowanie szczelność zbiorników paliw płynnych pojazdów stosowanych w czasie prac budowlanych w celu niedopuszczenia do miejscowego skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi, • przed rozpoczęciem prac ziemnych zebranie warstwy wierzchniej gleby (humus), a po zakończeniu prac jej rozdeponowanie na powierzchni terenu, • przestrzegania prawidłowej gospodarki odpadami – wyznaczenie miejsc na gromadzenie odpadów typu komunalnego i odpadów powstających w czasie budowy (gruz, złom, folia z opakowań elementów budowlanych i innych), • dopilnowanie, aby uporządkowano teren budowy po zakończeniu robót.
Krajobraz	<ul style="list-style-type: none"> • zintegrowanie przedsięwzięć inwestycyjnych z istniejącą rzeźbą terenu, • maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu, • wkomponowanie istniejących elementów krajobrazu o potencjalnie wysokich walorach przyrodniczych w rewitalizowaną przestrzeń, • traktowanie zieleni urządzonej jako priorytetowego elementu kształtującego prawidłowo zagospodarowaną przestrzeń.
Klimat	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymanie zieleni na terenach zurbanizowanych, • stosowanie zabiegów mających na celu zmniejszenie zatorów komunikacyjnych podczas prowadzonych prac modernizacyjnych.
Zabytki i dobra materialne	<ul style="list-style-type: none"> • planowanie nowych inwestycji w harmonii z istniejącym krajobrazem i historycznym układem przestrzennym, • odpowiednie wyeksponowanie obiektów zabytkowych o wysokich wartościach artystycznych, historycznych i kulturowych na tle istniejącej zabudowy oraz planowanych inwestycji, • prowadzenie prac remontowych obiektów zabytkowych w uzgodnieniu z Konserwatorem Zabytków.

Źródło: Opracowanie własne.

Działania kompensacyjne mogą być wynikiem ocen szczegółowych na dalszych etapach planowania i wdrażania działań o charakterze przedsięwzięć, zwłaszcza na etapie ocen

oddziaływania na środowisko, w przypadku wykazania potrzeby wdrażania rozwiązań kompensacyjnych. Odnosząc się do projektu Programu, powinny to być rozwiązania związane głównie z działaniami infrastrukturalnymi. Działania kompensacyjne powinny być ukierunkowane na:

- straty zasobów przyrodniczych chronionych w ramach obszarów Natura 2000, tj. siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony w tych obszarach,
- straty w zasobach przyrodniczych, zwłaszcza chronionych siedlisk przyrodniczych i gatunków (głównie siedlisk gatunków),
- straty w zasobach leśnych, w kompleksach i elementach zadrzewień,
- straty w lokalnym krajobrazie (walory estetyczne).

11. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie Programu

Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 jest opracowaniem o konkretnie określonych, celach, działaniach i projektach, przedsięwzięciach skierowanych na wyznaczony w oparciu o analizy zróżnicowania wewnątrzmijskiego obszar rewitalizacji tj. Osiedle 1000-lecia - Kartuska. Realizacja tych działań jest ściśle ukierunkowana na wzrost aktywności społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru rewitalizacji oraz nadanie nowych funkcji rekreacyjnych terenom zdegradowanym. Zadania inwestycyjne planowane w ramach Programu w większości wpłyną neutralnie bądź pozytywnie na środowisko. Możliwe jest jednak osłabienie któregoś z elementów w trakcie realizacji, ale po przeprowadzeniu inwestycji wszelkie niedogodności zostaną natychmiast usunięte. Natomiast biorąc pod uwagę ludność jako element środowiska stwierdza się, że wszystkie projekty w dużym stopniu wpłyną pozytywnie na ludzi. Dlatego też określając konkretne działania Programu, w dużej mierze skupiano się na społeczeństwie, gdyż planowane inwestycje z góry kierowane są dla ludzi i im mają służyć.

Oceniając wpływ na różne elementy środowiska należy zauważyć, że zmiany pozytywne będą istotne i zauważalne, podczas gdy prognozowane zmiany negatywne dotyczyć będą niewielkiej skali oddziaływania oraz zostaną poddane działaniom mającym je zniwelować. W związku z tym, poszukiwanie rozwiązań alternatywnych jest bezcelowe.

Mając na uwadze powyższe trudno wskazywać rozwiązania alternatywne. Program jest autorską koncepcją przebudowy i rewitalizacji społecznej i przestrzennej wyznaczonego w mieście Kościerzyna obszaru rewitalizacji. Jest to koncepcja spójna i całościowa, której poszczególne elementy łączą się ściśle z innymi, pozwalając osiągnąć oczekiwany efekt. Poszukiwanie rozwiązań alternatywnych byłoby kwestionowaniem całej, kompleksowej wizji przebudowy, rozwoju i ożywienia regionu, zaprezentowanej w Programie i wymagałoby stworzenia zupełnie nowej koncepcji. Rozpatrywanie wariantów przyjętych założeń Programu miało miejsce w toku opracowywania dokumentu i obejmowało m.in. opracowanie diagnozy stanu środowiska oraz sukcesywne konsultacje społeczne z przedstawicielami różnych środowisk. Efektem tych prac było opracowanie ostatecznej, jednowariantowej wersji Programu.

W związku z powyższym o rozwiązaniach alternatywnych nie można mówić w kontekście ogólnej koncepcji rewitalizacji miasta Kościerzyna, jednakże na etapie wdrażania Programu może pojawić się potrzeba wariantowania. Alternatywą dla przyjętych rozwiązań, pojawiającą się w późniejszym etapie wdrażania projektu może być:

- zmiana kolejności działań wynikająca z nakładania się prac bądź też z zachwiania harmonogramu robót lub też inne czynniki, które w chwili obecnej ciężko kwalifikować,
- inna koncepcja dla zagospodarowania terenów zielonych,
- wybór innych materiałów budowlanych, bardziej ekologicznych.

12. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu Programu oraz częstotliwości jego przeprowadzenia

Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025 powinien podlegać odpowiedniemu systemowi monitorowania. Monitoring i ewaluacja powinny służyć ocenie przebiegu realizacji i stopnia osiągnięcia celów Programu, a tym samym skuteczności podejmowanych działań.

System monitorowania procesów rewitalizacyjnych Kościerzyny będzie obejmował zarówno zakres rzeczowy jak i finansowy. Działania w ramach monitoringu rzeczowego Programu odnosić się będą do pomiaru określonych wskaźników w zakresie produktów i rezultatów. Wskaźniki te zostały zaprojektowane w oparciu o następujące kryteria:

- mierzalność – wskaźniki powinny być możliwe do zmierzenia na odpowiednio wysokim poziomie dokładności,
- rzetelność – pomiar wskaźników powinien być dokonywany w sposób obiektywny, za każdym razem na tych samych zasadach,
- trafność – wskaźniki powinny odzwierciedlać rzeczywisty poziom realizacji celów, a więc być dobrane tak, aby odzwierciedlać rzeczywiste wyniki działań,
- dostępność – wskaźniki powinny być dostępne dla osób lub instytucji dokonujących ewaluacji, ich pozyskanie powinno być proste i nie wymagać nadmiernych nakładów finansowych ani czasowych.

Zaprojektowane wskaźniki produktu pozwolą na miarę konkretnych, materialnych (widocznych) efektów działań podejmowanych w ramach rewitalizacji (tym samym poziom wyjściowy tych wskaźników zawsze wynosi zero). Natomiast dzięki wskaźnikom rezultatu możliwe będzie zbadanie zmian zachodzących dzięki wykorzystaniu wytworzonych produktów w ramach procesu rewitalizacji (punktem odniesienia niekiedy może być poziom danego wskaźnika przedrozpoczęciem działań). Określenie długofalowych skutków procesów rewitalizacyjnych zarówno dla obszaru, jak i w szerszym kontekście jest z kolei możliwe poprzez wskaźniki oddziaływania. Biorąc pod uwagę znaczny wpływ na wskaźniki oddziaływania czynników zewnętrznych skali makro dla monitorowania efektów Programu zaprojektowano wskaźniki produktu i rezultatu zarówno na poziomie operacyjnym, tj. dla poszczególnych rewitalizacyjnych przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających, oraz na poziomie strategicznym, tj. dla wszystkich celów operacyjnych w podziale na poszczególne podsystemy. Dodatkowo zaprojektowano wskaźniki rezultatu obrazujące zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru w odniesieniu do celów strategicznych.

Dzięki informacjom zebranych w trakcie monitoringu procesu rewitalizacji możliwe będzie przeprowadzenie oceny (ewaluacji) skuteczności podejmowanych działań oraz realizowanych projektów. Ocena będzie możliwa zarówno po przeprowadzeniu

zaplanowanych czynności (ewaluacja ex-post) jak i w trakcie ich realizacji (ewaluacja mid-term). W tym zakresie konieczne jest zastosowanie pięciu uniwersalnych, podstawowych kryteriów (opartych na wytycznych Komisji Europejskiej). Są to:

- trafność (ang. relevance) – Czy cele rewitalizacji odpowiadają potrzebom beneficjentów (różnych grup mieszkańców, przedsiębiorców, turystów)?
- efektywność (ang. efficiency) – Czy działania rewitalizacyjne są racjonalne z ekonomicznego punktu widzenia? Czy ponoszone koszty są proporcjonalne do osiągniętych efektów?
- skuteczność (ang. effectiveness) – Czy wdrażanie działań rewitalizacyjnych przyczynia się do realizacji założonych celów strategicznych?
- użyteczność (ang. utility) – Czy realizacja działań rewitalizacyjnych przyczynia się do lepszego zaspokojenia potrzeb beneficjentów i rozwiązywania zidentyfikowanych problemów? Czy beneficjenci faktycznie korzystają z efektów działań? Czy pojawiają się niepożądane, negatywne efekty uboczne realizowanych działań?
- trwałość (ang. sustainability) – Czy pozytywne skutki działań rewitalizacyjnych mają charakter stały? Czy efekty działań będą trwałe?

Za zbieranie wymaganych do monitoringu danych odpowiedzialne będą podmioty realizujące poszczególne przedsięwzięcia oraz Zespół ds. rewitalizacji, a także w miarę możliwości podmioty niezależne prowadzące swoje statystyki jak np. Powiatowy Urząd Pracy, Starostwo Powiatowe w Kościerzynie czy Komenda Policji.

Ocena w ramach przyjętego systemu monitorowania będzie dokonywana okresowo, tj. nie rzadziej niż co dwa lata. Każdy z podmiotów odpowiedzialnych za zbieranie i dostarczanie danych zobowiązany będzie do przekazania do Koordynatora ds. rewitalizacji informacji dot. realizacji projektu wraz z danymi dot. poziomu osiągniętych wskaźników produktu i rezultatów.

Za gromadzenie i weryfikację danych będzie odpowiadał Koordynator ds. rewitalizacji wraz z podlegającym mu Zespołem ds. rewitalizacji – wyznaczonym w strukturach Urzędu Miasta. Do zadań zespołu będzie należało organizowanie bądź zlecenie badań opinii mieszkańców dotyczącego oceny mieszkańców nt. skuteczności procesu rewitalizacji, a także dokonanie oceny pozyskanych danych i sporządzenie na tej podstawie Raportu z monitorowania

Programu zawierającego wnioski i rekomendacje z przeprowadzonych czynności. Raporty z monitorowania Programu związane z realizacją procesu rewitalizacji będą podawane do wiadomości Burmistrzowi i Radzie Miasta, a także opinii publicznej poprzez opublikowanie na portalu miejskim i w Biuletynie Informacji Publicznej. Raporty z monitorowania Programu będą również stanowiły podstawę weryfikacji oraz aktualizacji Programu. Proces ten będzie przeprowadzany przy udziale powołanego Komitetu Rewitalizacji i Zespołu ds. partycypacji, a Program po aktualizacji będzie podlegał konsultacjom społecznym i po uwzględnieniu uwag z tego procesu wdrożony do realizacji.

Z kolei ewaluacja będzie głównie dotyczyć stopnia osiągnięcia celów strategicznych oraz założeń wizji obszaru rewitalizacji. Zostanie ona przeprowadzona ex-post (po zakończeniu realizacji) i będzie stanowiła całościowe podsumowanie Programu, co pozwoli na ocenienie poziomu osiągniętych celów oraz będzie stanowiła istotne źródło informacji niezbędne przy programowaniu rewitalizacji w innych obszarach miasta. Dane niezbędne do ewaluacji będą pochodziły w głównej mierze bezpośrednio z Raportów przygotowywanych na potrzeby bieżącego monitorowania Programu, wzbogacone dodatkowo o informacje statystyczne oraz przeprowadzone badania ankietowe. Ewaluacja ex-post zakończy się opracowaniem raportu ewaluacyjnego będącego elementem Oceny realizacji Programu, zawierającego wnioski i rekomendacje służące dalszemu programowaniu rewitalizacji miasta.

13. Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013 r., poz. 1235 ze zm.) w razie stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji projektów polityk, strategii, planów lub programów, przeprowadza się postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Miasto Kościerzyna i jej najbliższe otoczenie nie sąsiaduje bezpośrednio z terytoriami państw ościennych. Zaproponowane w Programie działania charakteryzują się lokalnym zasięgiem oddziaływań ukierunkowanych na wyodrębniony w przestrzeni Miasta obszar rewitalizacji

obejmujący tereny mieszkaniowe i nie mają znaczenia transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

14. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Kościerzyna na lata 2017-2025, zwana dalej Prognozą, została opracowana w celu przeprowadzenia procedury opiniowania przez Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w ramach oceny strategicznej oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego dokumentu.

Celem Prognozy jest kompleksowa analiza możliwego oddziaływania realizacji projektów wskazanych w Programie na poszczególne elementy środowiska. Analiza ta obejmuje również ocenę występowania oddziaływań skumulowanych, analizę możliwości zastosowania rozwiązań alternatywnych oraz potrzeby działań kompensacyjnych, czyli takich, które prowadzą do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie lub wyrównania szkód dokonanych w środowisku.

W analizie oddziaływania poszczególnych celów na komponenty środowiska wykazano nieznaczne oddziaływania niekorzystne, związane głównie z fazą realizacji inwestycji. Przedsięwzięcia infrastrukturalne uwzględnione w Programie mogą powodować krótkotrwałe negatywne oddziaływania w trakcie prowadzonych prac, jednak całkowicie odwracalne po ich zakończeniu. Dotyczy to takich niedogodności, jak wzmożony hałas oraz emisja zanieczyszczeń do powietrza związana ze zwiększonym ruchem kołowym pojazdów obsługujących budowy, pracami budowlano-remontowymi oraz pracami ziemnymi. Te oddziaływania mogą chwilowo niekorzystnie wpływać na takie komponenty środowiska jak rośliny, drobne zwierzęta, lokalny klimat, powietrze, krajobraz, powierzchnię ziemi czy ludzi.

Prognoza wymienia szereg rozwiązań mających na celu ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko. Wskazuje także skutki braku podjęcia realizacji Programu i szacuje zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji proponowanych projektów. Jak pokazuje praktyka często bardzo mylnie przyjmuje się, że niepodejmowanie działań ma charakter prośrodowiskowy. Tymczasem częste są sytuacje, gdy planowane działania pozwalają na porządkowanie niepoprawnie działającej,

przestarzałej infrastruktury, co skutkuje długofalowym efektem ekologicznym i finalnie pozytywnym oddziaływaniem na środowisko.

Brak realizacji Programu w proponowanym zakresie może prowadzić do szeregu negatywnych zjawisk, zarówno w sferze środowiskowej, jak i społecznej. Brak realizacji zaproponowanych działań odnoszących się bezpośrednio do społeczności obszaru rewitalizacji, a tym samym miasta może pośrednio doprowadzić do ogólnego pogorszenia się stanu środowiska przyrodniczego. Społeczeństwo uboższe, niemające możliwości aktywności kulturalnej i sportowej, o ograniczonych możliwościach zarówno rekreacyjnych, jak i organizacji czasu wolnego, przejawia często postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania. Zaniechanie realizacji celów związanych z ugruntowaniem tożsamości mieszkańców, celów dążących do wykreowania silnego, emocjonalnego związku z miejscem, w którym żyją, będzie się objawiało zahamowaniem estetyzacji obszaru rewitalizacji i miasta oraz brakiem zainteresowania uczestnictwem we wspólnym decydowaniu o otaczającym środowisku.

Z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i mieszkańców miasta korzystny jest wariant zrealizowania celów i zadań zapisanych w Programie. Realizacja celów wraz z uwzględnieniem uwag zapisanych w niniejszej Prognozie doprowadzi do ogólnej poprawy stanu środowiska przyrodniczego i samopoczucia mieszkańców Kościerzyny.

Należy przyjąć, że kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju, dokonano wyboru takich założeń, które umożliwią efektywne wdrażanie Programu z zachowaniem zasad ochrony środowiska, a zaproponowane działania zostały wybrane jako rozwiązania optymalne.